N°. 9807. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1863.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........ƒ7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ8.50.
De Zondags-Editie....... „1.50. Afzonderlijke Couranten...... „0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Zaturdag 30 Mei.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve 35 c. zegelgeld............ƒ1.75.
Iedere regel meer.. „0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Bij deze COURANT behoort een Bijvoegsel, bevattende het Verslag der Beraadslaging over de Begrooting voor het departement van Kolonien, in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 28 dezer gehouden; benevens het vervolg van het uittreksel uit de memorie van beantwoording, betreffende de wets-ontwerpen tot regeling van de exploitatie der staatsspoorwegen.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Woensdag 27 Mei (des Avonds.)

De hondententoonstelling is gisteren door nagenoeg 8000 personen tegen den toegangsprijs van sh. 2½ bezocht geworden; die dag heeft alzoo ongeveer ƒ 12,000 Nederl. opgeleverd. Aan sommige honden zijn door den raad van beoordeeling £ 5 tot £ 40 als premie toegekend.

— In de vorige week hebben te Londen plaats gehad 1259 sterfgevallen en 1888 geboorten.

— In eene te Sheffield onder voorzitting van den mayor gehouden volksvergadering, alwaar omstreeks 10,000 personen waren vereenigd, is met eene overgroote meerderheid van stemmen het volgende besluit genomen: Naar het oordeel van deze vergadering zou het Engelsche gouvernement voor de belangen van Engeland en van de wereld wel doen, indien het terstond met de groote mogendheden van Europa in onderhandeling trad, ten einde te bewerken, dat de onafhankelijkheid der geconfoedereerde staten van Noord-Amerika door haar erkend worde. In plaats van dat besluit was door de voorstanders van de afschaffing der slavernij de volgende verklaring voorgesteld: De vergadering betuigt hare bewondering voor de eervolle onzijdigheid tot nog toe door het Engelsche gouvernement in acht genomen bij den verschrikkelijken oorlog, die thans op het vaste land van Amerika woedt en hoopt, dat de staatkunde van niet-tusschenkomst verder zal worden gevolgd. Dit voorstel is met overgroote meerderheid van stemmen verworpen.

— Dezer dagen heeft te Greenholgh nabij Manchester een woedende bul met zijne horens een boerenknecht doodgestoken, waardoor eene dame, die getuige was van het voorval, derwijze verschrikte, dat zij kort daarna den geest gaf.

— De Amerik. bladen hebben het overlijden gemeld van den generaal der afgescheiden staten von Dorn; thans verneemt men dat Dr. Peters hem heeft doodgeschoten, wegens het ontdekken van onvoegzamen omgang met zijne echtgenoot.

NEW-YORK, 12 Mei. (*Particuliere Correspondentie*).

Het vijfde bedrijf van het groote treurspel: „Voorwaarts naar Richmond" is afgespeeld en geeindigd met de vijfde nederlaag van het „leger van de Potomac." Het is Hooker niet beter gegaan dan Mac Dowell, Mac Clellan, Pope en Burnside en het blijft aan het orakel in Washington overgelaten, om den zesden Napoleon van Amerika aan te wijzen.

Hooker, die den bijnaam van Fighting Joe had verworven, gaf onlangs zijne meening te kennen voor eene commissie van onderzoek, dat, indien *hij* bevel had gevoerd over het bondsleger, ten tijde van de vroegere nederlagen, Richmond genomen zou geweest zijn. Zulk een openhartig vertrouwen op zijne eigene bekwaamheden was verleidelijk en hij werd generaal-en-chef, reorganiseerde het Potomacleger voor de zesde maal, verklaarde het de „prachtigste armee op den aardbol," stak voor eenigen tijd in den modder, zoo als zijne voorgangers, en — trok over den Rappahannock op „bevel van hooger hand." Ten einde niet in dezelfde strategie zijner voorgangers te vervallen, verdeelde hij zijn leger in drie kolonnes; de eerste onder Sedgwick zou de hoogten achter Fredericksburg bestormen op de plaats waar Burnside het onderspit had gedolven, de tweede en grootste ruim 100,000 man sterk, zou den vijand in den flank aantasten, en de derde bestaande uit 10,000 man kavallerie onder Stoneman, werd vooruitgezonden om in eene groote bogt achter het vijandelijke leger heen te dringen en deszelfs communicatie met Richmond af te breken. De laatste slaagde bij uitnemendheid en verbrak al de spoorwegbruggen, telegraaflijnen, enz., tusschen Lee en de hoofdstad der rebellen, maakte gevangenen en buit en redde zich naar de zijde van het fort Monroe. Dit was eene der stoutmoedigste ondernemingen, waarvan in dezen oorlog voorbeelden zijn, en overtreft zelfs wat de rebellen van dien aard gedaan hebben. Stoneman heeft lauweren behaald, die niet spoedig zullen verwelken, en hem zelfs door de rebellen worden toegekend. Van zijn kant deed Sedgwick niet minder en ook hier werd Hookers verwachting ten volle beantwoord. Marye's Hill (zoo als in mijnen vorigen reeds is gemeld) viel in de handen der onzen en Lee, bestookt van drie zijden, had het hoofd te bieden aan eene talrijke overmagt. Maar Hooker, die zijne maatregelen niet zonder wijsheid had genomen, had echter de combinatie vergeten en in stede van een gelijktijdigen aanval op alle punten, werkte iedere afdeeling op zich zelve. Sedgwick begon te vroeg en Stoneman kwam te laat. De eerste bestormde de heuvelrei achter Fredericksburg voor dat Hooker gereed was en de laatste verbrak Lee's communicatie met Richmond, nadat Hooker geslagen was. Dat tijdsverschil redde Lee, die een veel dieper spel speelde dan zijn vijand. Verzekerd dat Sedgwick voor het oogenblik weinig nut kon hebben van de positie door hem gewonnen, greep hij Hooker aan. Hier was het dat „Stonewall" Jackson zich op Hooker's regtervleugel wierp, met de kracht van een stormwind, onder den schrikaanjagenden kreet: „Jackson komt!" Hooker werd geslagen en teruggedreven; gedurende drie dagen zocht hij zich staande te houden, maar Lee hernam Marye's Hill, dreef Sedgwick in en over den Rappahannock, en Hooker achtervolgens met een verlies aan dooden, gewonden en gevangenen van tusschen 30 en 40,000 man. Intusschen Lee heeft ook geducht verloren; Jackson werd zwaar gewond en verloor zijn linkerarm, die men sedert vernomen heeft, dat boven den elboog afgezet is; ook in de regterhand werd hij gekwetst. Terwijl de Zuidelijken juichen over deze nieuwe overwinning, is het opmerkelijk, met welk een diepen treurtoon zij Jacksons verminking vermelden. Dat enkele feit schijnt hunne vreugde, die anders uitbundig zou geweest zijn, met een sluijer van rouw omhangen te hebben. Die man, de zonderlinge vermaardheid en schrik die zijnen naam vergezelt, die hem te gelijker tijd tot den schrik des vijands en den afgod der Zuidelijke troepen maakt, is hun onmisbaar. „Wij kunnen eerder eene brigade, ja, eene divisie verliezen dan hem!" roepen zij uit, en een bulletin verkondigt den volke zijnen toestand. Hij is de Garibaldi van het Zuiden, de personificatie van den opstand. Rustig en godsdienstig als een de Ruiter, dapper in den volsten zin des woords, bidt hij de overwinning af van den Allerhoogsten *voor* en weet haar te verzekeren *in* den slag. Onder hem te strijden is voor de Zuidelijken het sein der overwinning. Geen wonder dus, dat de rebellen met kommer op zijn toestand staren en hunne dagbladen als met een jammerkreet vervuld zijn, bij het denken, dat hij onbekwaam zou worden om op nieuw het veld te kiezen.

Latere berigten, heden ontvangen, geven te kennen, dat Hooker op nieuw over den Rappahannock zal trekken en reeds een gedeelte zijns legers er over heeft. Hooker zegt, dat slechts een derde gedeelte zijns legers zich met Lee gemeten heeft, een voorwendsel, dat op nieuw zelf tergvalt, daar het hem alsdan doet kennen als een generaal, niet in staat om zulk een groot leger te commanderen; hij heeft zekerlijk [illegible] met al de manschappen! En thans zal hij het op nieuw wagen met zijne geheele armee; waarschijnlijk gevoelt hij zich verligt nu hij verneemt, dat Jackson uit den weg is. Lee is dan ook zekerlijk in geen toestand om slag te leveren, ten minste hij trekt terug, of zijne krijgskunst vormt een nieuw plan voor den veldtogt. Wij zullen spoedig zien; de beurten volgen elkander op met wonderbare snelheid.

Van het Zuidwesten weinig nieuws. Vicksburg en Charleston in statu quo. Een strooptogt in Georgia eindigde met een verlies van 1600 man cavallerie, die in de handen van den rebellen-generaal Forrest vielen.

Voor eenige dagen werden de Newyorkers onthaald op de mooije voorden en charmante gesticulatie van eene redenaarster op staatkundig gebied, Miss Anna Matilda Dickinson. Zij herinnerde de dagen van Lola Montez, Zij is jong, schoon, verschrikkelijk anti-slavernij gezind en bloeddorstig als eene hyena. Zij wil Fremont aan het roer van staat hebben, verheft de republikeinsche partij en de abolitionisten tot den hemel en vertrapt, verguist de democratie, wier leiders zij met smaadredenen overlaadt. Eene mooije wereld, deze nieuwe wereld! De mannen dragen rokken en de vrouwen gaan het land regeren. Op 14 dezer zal eene reusachtige bijeenkomst gehouden worden van dames, uit alle oorden des lands, om onzen toestand te bespreken. Waarschijnlijk zal er onder haar wel eene of andere *Kenau* gevonden worden, die brigade-generaal wordt, en eene brigade aanwerft, tot fnuiking van den opstand der ontmenschte Zuidenaars, die hunne slaven niet willen laten sterven door de vrijmakende liefdadigheid van het Noorden!

Duitsche Post.

WEENEN, 26 Mei. Te oordeelen naar een algemeen verspreid gerucht, zal eene wijziging in het personeel der ministers plaats hebben; de minister van oorlog zal, naar men verzekert, worden vervangen door den graaf Crenneville, den eersten adjudant-generaal des Keizers.

— Van eene goed onderrigte zijde wordt verzekerd, dat tusschen de drie groote mogendheden geene overeenstemming met betrekking tot de maatregelen of voorstellen bestaat, waartoe men ten opzigte van de Poolsche aangelegenheden behoort over te gaan.

— Dezer dagen heeft de portier van een der voornaamste bewoners dezer hoofdstad zijne betrekking bij notariele acte verkocht. De koopsom bedroeg 5000 fl. De geschenken, welke de portier in bedoeld huis jaarlijks gemiddeld genomen ontvangt, bedragen ruim 1000 fl.

— Uit Konstantinopel meldt men dat eene petitie aan den Sultan is gezonden onderteekend door 24,000 personen, waarbij de vergunning wordt gevraagd om zich te doen photographieren, hetgeen de koran verbiedt.

BERLIJN, 28 Mei (des Ochtends). Uit den inhoud der half-officiele dagbladen, welke eergisteren avond het licht zagen, liet zich reeds duidelijk ontwaren, dat in den ministerraad, in den namiddag gehouden, het besluit was genomen, om de zitting van den Landdag te sluiten. In het Huis der Afgevaardigden was daarvan tot gisteren morgen ten 10 ure niets bekend, zoodat men in zekere mate onverwacht het antwoord des Konings kort na 10 ure ontving. Het berigt daarvan verspreidde zich met voorbeeldelooze snelheid door de hoofdstad, want hoewel men algemeen vrij eenstemmig dacht over den uitslag, zag men toch met belangstelling de mededeeling van den inhoud van bedoeld stuk te gemoet.

Met betrekking tot de plegtigheid, die in de Witte Zaal van het paleis des Konings ten 2 ure daarna plaats had, verneemt men de volgende bijzonderheden. Het aantal agenten van policie in de nabijheid van het paleis opgesteld, was veel grooter dan de verzamelde menigte nieuwsgierigen. Op de tribune in de zaal bevond zich een klein getal personen, tot het hof behoorende, enkele leden van het corps diplomatique en op de algemeene tribune een tiental nieuwsgierigen. Nog nimmer waren zoo weinige leden van het Huis der Afgevaardigden opgekomen tot bijwoning der sluiting als dezen keer het geval was; de aanwezigen behoorden tot de conservatieven, het Roomsch Katholijke centrum en tot de oud-liberale partij. Van het Huis der Heeren trof men geen 20 leden in de zaal aan.

— Eergisteren avond heeft de Koning de operavoorstelling bijgewoond. Omtrent de ontvangst des Konings zwijgen de dagbladen.

— Voor eenigen tijd is door de *Bank- und Hand. Zeitung* medegedeeld, dat op last der regering 150,000 centenaars meel uit Thorn naar den Rijn is gezonden, ten einde de vestingen aldaar te provianderen (welk berigt destijds in ons blad is opgenomen). De officiele *Staats-Anzeiger* heeft dit berigt der *B. u. H. Z.* bestreden en verklaard te zijn onwaar. Thans is nader gebleken in hoeverre het officiele dagblad te regt kon beweren, dat de bedoelde mededeeling onjuist was; er zijn niet 150,000 centenaars maar 200,000 centenaars meel naar de vestingen van den Rijn gezonden; de plaats van verscheping is niet geweest Thorn, gelijk aanvankelijk was vermeld, maar Bromberg.

— Uit Koningsbergen wordt gemeld, dat de stedelijke raad gisteren was bijeengeroepen tot het houden eener buitengewone zitting ter beraadslaging over een adres aan den Koning. Dit voornemen is echter niet verwezenlijkt, uithoofde de regering het houden dier zitting heeft verboden.

— Mel meldt uit Stokholm, dat de Koning en zijne familie dezer dagen een openlijk bewijs van sympathie voor de Poolsche opstandelingen hebben gegeven. Eenige dames, met Frederike Bremer aan het hoofd, hebben een concert doen geven, waarvan de opbrengst voor de gekwetste insurgenten bestemd is. Uit eene door de dames afgelegde rekening en verantwoording blijkt, dat de Koning, de Koningin-weduwe, de Hertog van Oost-Gothland en Prinses Eugenie aan het comité aanzienlijke bijdragen ter hand hebben doen stellen.

— Te Posen werd voor eenige dagen het stoffelijk overschot van een 20jarig jongeling ter aarde besteld, die gedurende een korten tijd de tooneelloopbaan had betreden. Rondom den geopenden grafkuil stonden zijne ouders en betrekkingen, al de leden van het tooneelgezelschap, waartoe hij had behoord, benevens eene menigte belangstellenden. De geestelijke, die den treurenden stoet vergezelde, hield eene aanspraak, waarin o. a. het volgende voorkwam: „weent niet, gij ouders en betrekkingen van den vereeuwigden! Toen uw zoon en broeder zich aansloot bij eene vereeniging, welke in het oog des Almagtigen een gruwel is, toen voegde het u tranen van weedom en smart te storten. Zijn dood mag worden beschouwd als het loon der zonde, door hem gepleegd." Niettegenstaande de regtmatige verontwaardiging door deze woorden opgewekt, werd de plegtigheid door geen der overige personen ontheiligd, maar terstond na haren afloop werd eene aanklagt tegen den geestelijken bij de regtbank ingediend.

— De opstandelingen, die in het bosch van Keddym (district Seyny, gouvernement Augustow) bijeen waren gekomen, zijn op de vlugt geslagen; zij hebben daarbij 100 man dooden verloren.

— Een detachement troepen, dat krijgsgevangenen en recruten escorteerde, is den 25sten dezer nabij Wingzowno door eene bende opstandelingen, sterk 600 man, onder aanvoering van Jankowski, aangevallen. De insurgenten werden teruggeslagen en vervolgd. Hun verlies was groot. Omstreeks vijf uren later werd dezelfde bende andermaal bestookt en geheel uiteengejaagd; zij verloren hierbij 60 man dooden en 39 krijgsgevangenen, benevens vele wapenen en bagage. Eene bende opstandelingen onder Llewel en Zerwinski, sterk 3000 man, is door de troepen onder den kolonel Chetting aangevallen en overwonnen. Een 150 tal dooden lieten de Polen op de plaats, terwijl vele wapenen, waaronder 160 getrokken geweren, in handen der troepen vielen.

FRANKFORT, 27 Mei. Uit het naburige Homburg wordt berigt, dat de graaf van Chambord in Julij a. s. de baden aldaar zal komen gebruiken. Ook prins Albert wordt aldaar omstreeks dien tijd verwacht, benevens de prinses von Leignitz.

— De begrooting der kosten van het te Leipzig weldra te houden Duitsche gymnastische feest is bij den stedelijken raad ingediend; zij worden geschat op 75,000 th., namelijk 35,000 th. voor het feestlocaal, 10,000 th. voor twee tribunes, enz. Tot dekking dezer uitgaven is als inkomsten op de begrooting gebragt eene som van 46,000 th. zoodat een tekort blijft van 29,000 th. Het voorstel om dit tekort uit de stedelijke middelen te dekken, is door den raad goedgekeurd.

Fransche Post.

PARIJS, Woensdag 27 Mei.

Het hof vertrekt Maandag naar Fontainebleau; de equipages des Keizers zijn reeds derwaarts gezonden.

— Hier ter stede is aangekomen de Prins van Oranje.

— De *Moniteur* van heden heeft in zoo ver bij velen eene teleurstelling verwekt, dat daarin niets te lezen stond van een keizerlijk manifest, betreffende de verkiezingen. Nu dit van vele zijden aangekondigde staatsstuk achterwege gebleven is, zeggen de keizersgezinden: „zal er op het electorale terrein de meest onbelemmerde vrijheid heerschen."

— Verscheiden bisschoppen hebben hunne adhaesie geschonken aan het manifest betreffende de verkiezingen, door zeven prelaten onderteekend, waarvan gisteren reeds is melding gemaakt. Men noemt Mgr. Dupanloup als steller van het stuk.

— De overdreven ijver, waarmede de half-officiele pers de candidatuur van den Heer Thiers aanvalt, doet haar menige onhandigheid begaan. Vooral betreft dit den *Constitutionnel*. Zoo als men weet is de meerderheid der stad Valenciennes het stelsel van den vrijen handel volstrekt niet toegedaan, terwijl de stad Aix, even als al de steden die Marseille omringen, door haar ingekankerden haat tegen Groot-Brittanje weinig gunstig voor het Fransch-Engelsche handelsverdrag gestemd zijn. De Heer Paulin Limayrac drijft zijn ijver zoo ver dat hij den Heer Thiers als een protectionnist en als een verklaard tegenstander van dat tractaat voorstelt, daarbij vergetende dat indien die heer te Aix of te Valenciennes wordt gekozen het hoofdzakelijk aan die hoedanigheden moet worden toegeschreven. De ijver van den Hr. de Vinck, zijn mededinger en die candidaat der regering houdt met dat alles gelijken tred. De Hr. de Vinck heeft b. v. alleen voor de buitengewone uitdeeling van exemplaren van den *Constitutionnel*, waarin het bekende artikel van den Heer Vitri voorkwam, 5000 fr. uitgegeven, niettegenstaande hij door bemiddeling der regering, slechts 10 in plaats van 20 centimes per exemplaar betaalde. Voor die uitdeeling stelde het bestuur gereedelijk de kiezerslijsten ter zijner beschikking. Het jongste artikel van den *Constitutionnel* over de ambtenaren is daarentegen door het gouvernement bij duizenden aan al de prefecten des lands toegezonden. Een andere candidaat, die eveneens hevig door het gouvernement bestreden wordt en misschien heviger dan hij verdient, is de Heer Havin, de directeur van de *Siècle*. Zoo schijnen de maires in het depart. van het Kanaal, waar hij is voorgesteld, het wachtwoord te hebben ontvangen, om al de aanbevelingen van dien candidaat, welke zijn aangeplakt, te doen afscheuren. Dit heeft ten minste in al de districten plaats. De maire van Sainte Suzanne en de adjunct-maire van Condé sur Vire hebben dat eigenhandig gedaan en zich zoodoende processen op den hals gehaald. Bovendien wordt ook de candidatuur van den Heer Havin in het 1ste kiesdistrict zeer sterk door die van den meesterknecht van de drukkerij der *Opinion Nationale*, den Heer Blanc, bedreigd. Te Bordeaux werd een der vrijzinnige candidaten, de Heer Curé, onverwachts door den prefect aanbevolen, ten gevolge waarvan zich al de vrijzinnigen hebben vereenigd om dien candidaat te bestrijden en den Heer Dufaure voor te staan. De democraten zullen daarentegen voor den Heer Lavertujon blijven stemmen. De zege van den eerstgenoemde is echter zeker, niettegenstaande de prefect in zijne proclamatie verklaart, dat alleen de regerings-candidaten in zijn district populair zijn. Te Marseille bestaat groote eenheid onder de oppositie, zoodat de verkiezing van den Heer Berryer aldaar zeker is. De Heer Pelletan heeft namelijk ter bevordering dier eenheid zijne candidatuur in dat district ingetrokken, terwijl de Heeren Favre, Ollivier, Picard en Darimon een brief aan de kiezers dier stad hebben gerigt, om den Heer Berryer te gelijk met den Heer Marie aan te bevelen. De Heer Prévost Paradol zal spoedig eene tweede circulaire aan de kiezers van het 6de kiesdistrict van Parijs rigten. De Hr. Lobat, regerings-candidaat te Clamecy, heeft reeds acht circulaires aan de kiezers gerigt en schijnt daarmede vooreerst nog te willen voortgaan. Hij schrijft namelijk aan het einde der laatste: „Gij zult nog ongeveer evenveel circulaires ontvangen. Daarna zult gij u kunnen vleijen dat geen kiezer in Frankrijk door zijn candidaat bediend is geworden zoo als gij door mij!"

— Het is zoo goed als zeker, dat de Heer Baroche niet spoedig weder als Minister zonder portefeuille zal optreden. Die heer is namelijk diep gegriefd èn wegens de handelwijze van den Heer de Persigny omtrent zijn zoon, èn door de weinige deelneming des Keizers in zijne ziekte, hetgeen hij eveneens aan den invloed van den minister toeschrijft. De Keizer heeft geen enkele maal naar den toestand van den Heer Baroche doen vragen, die dan ook, volgens het beweren zijner vrienden, voornemens is tot elken prijs zijn ontslag aan den Keizer te ontlokken, zoodra hij hersteld zal zijn.

— De maarschalk Pélissier heeft een besluit genomen, dat door velen zeer wordt toegejuicht. Hij heeft namelijk aan den *Courrier de l'Algérie* vergund op nieuw te verschijnen, niettegenstaande dat blad 22 April jl. voor twee maanden werd opgeheven.

— Eene zekere partij tracht te bewerken, dat de Heer Soulange-Baudin, Fransch consul-generaal te Napels, uit zijne betrekking worde ontslagen, omdat zijne vrouw met andere dames van Napels het adres heeft onderteekend, dat aan de hertogin van Genua bij haar vertrek uit die stad werd aangeboden. De betrekkingen tusschen Parijs en Turyn zijn echter thans zóó gunstig, dat die poging kwalijk gelukken zal.

— Men kan uit zekere bronnen mededeelen, dat de Zwitsersche regering sedert eenige dagen bijzondere voorzorgen op hare grenskantoren heeft genomen, ten einde den invoer van niet minder dan 5000 kisten met verschillende wapens te beletten, die door de Italiaansche partij der actie in Belgie en Frankrijk zijn aangekocht en over Bazel en Geneve naar hunne bestemming zijn verzonden. Deze voorzorgen zijn op verzoek van het kabinet van Turyn genomen.

— De hoofdredacteur van den *Progrès* van Lyon, de Heer de Rolland, wordt nog te Krakau gevangen gehouden. Zijn gezin verkeert in de grootste ongerustheid, daar het hem sedert vier weken niet vergund is om aan zijne bloedverwanten te schrijven.

— Deze week is te Rochefort een schip van stapel geloopen, waarmede men onder water kan varen. De abt Soubiranne heeft daarover den zegen uitgesproken. De kapitein ter zee Bourgeois is de uitvinder van dit vaartuig, dat op geheel nieuwe wijze is zamengesteld.

— Het stoomfregat Cacique zal binnen eenige dagen met een aanzienlijk materieel van Toulon naar Suez vertrekken, van waar de lading naar Cochinchina zal vervoerd worden.

— De conferentiën betreffende het tusschen Frankrijk en Zwitserland te sluiten handelsverdrag zullen morgen worden hervat.

— Men vreest hier, dat de onderhandelingen met den Koning van Denemarken over het bezetten van den Griekschen troon, tot geene bevredigende uitkomst zullen leiden. Intusschen zou men het afspringen dier onderhandelingen beschouwen als eene groote ramp voor het nu door de ergerlijkste anarchie geteisterde Grieksche volk.

— Een opmerkelijk stuk is openbaar gemaakt, nl. een beroep der Circassische stamhoofden op de kapitalen van Europa om de rijkdommen van hun land vruchtbaar te maken.

— Volgens tijdingen uit Havana was daar de Fransche stoomboot le Marceau den 3den dezer aangekomen. Er waren depèches van generaal Forey aan boord, die naar Frankrijk zijn verzonden. Op den 16den April hielden de Fransche troepen te Puebla zich nog voortdurend bezig met het terugdringen van het Mexicaansche garnizoen, dat toen nog slechts het minst verdedigbare gedeelte van de stad bezette en ingesloten was tusschen de laatste barricades, de wijk van San Rose en de forten van Guadeloupe en van Loretto. Generaal Forey, zegt de *Diario de la Marina*, is er bijzonder tevreden over, dat de operatien langzaam en met beleid hebben plaats gehad en dat aan den goeden afloop niet kan worden getwijfeld. Men meende algemeen te Vera Cruz, dat de Engelsche stoomboot, die den 2den Mei uit die haven moest vertrekken, de tijding van de geheele inneming van Puebla door de Franschen zou aanbrengen. Merida heeft zich voor de Fransche expeditie verklaard en in het daarop betrekking hebbende pronunciamento is het geheele omliggende land tot aan Carmen in dien maatregel begrepen. Don Liberio Ingoyen, gouverneur van Yucatan, is vertrokken, en, naar men zegt, is senor Regila in zijne plaats benoemd.

Belgische Post.

BRUSSEL, Donderdag 28 Mei.

De *Moniteur* bevat heden een Koninklijk besluit van 27 Mei waarbij de zitting der Kamers wordt gesloten.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Vrijdag 29 Mei.

Bij Koninklijk besluit van 22 Mei 1863, (*Staatsblad* N°. 65), is, in strijd met het advies van den Raad van State, op de voordragt van den minister van binnenl. zaken, vernietigd de uitspraak van Gedep. Staten der provincie Noord-Holland, van 3 April 1862, N°. 9, voor zooveel betreft den loteling Dirk Kriebel, uit de gemeente Hoorn, en is genoemde loteling dienvolgens, wegens broederdienst, van de militie vrijgesteld.

Z. M. heeft verleend de volgende pensioenen, als: aan P. Vermaat, ontv. der dir. bel. en acc. te St. Maartensdijk, ƒ 1523; W. A. van der Jagt Pz., hoofdcomm. bij het depart. van financien, ƒ 1400; A. H. Elbers, comm. bij 's rijks entrep. te Amsterdam, ƒ 400; M. J. Jantzen, idem 1ste kl. bij 's rijks bel. te Amsterdam, ƒ 432; W. de Visser, ontv. der dir. bel. in- en uitg. regt. en acc. te Lochem, ƒ 1335; H. W. Siersma, brievenbesteller aan het postk. te Leeuwarden, ƒ 218; P. S. Postma, idem, ƒ 157;

A. Scholten, comm. 1ste kl. bij 's rijks bel. te Rijp, f 344; J. Scheltema, ontv. der dir. bel. te Arnhem, f 2183; H. M. Meysenheym, comm. 2de kl. bij 's rijks bel. te Amsterdam, f 638; J. C. A. van Ketel, id. 3de kl. te Delft, f 439; W. L. Jansen, hoofdcomm. bij 's rijks bel. te Posterholt; f 455; G. Mulder, comm. 2de kl. bij 's rijks bel. te Katwijk, f 413; J. Cretier, meter en taxateur van den turf te Mijdrecht, f 392; de wed. van R. K. Steinvoorte, in leven comm. 1ste kl. bij 's rijks bel. te Oosterwolde, f 117; de wed. van W. W. van Rijsoort, in leven control. bij 's rijks bel. te Rotterdam, f 960; de wed. van W. Domisse, in leven stempelaar bij het algem. zegelkant. te 's Gravenhage, f 210; de wed. van Mr. J. W. baron Sloet van Oldruitenborgh, in leven verificateur der registr. 2de kl. te Vollenhove, f 969.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul-generaal te Tanger, heeft de Sultan de oprigting toegestaan van een steenen hoofd te Saffee, hetgeen zeer door den handel gewenscht werd, uithoofde der veelvuldige ongelukken veroorzaakt door de hevige branding op de kust aldaar.

Ter bestrijding der onkosten zal worden geheven een regt van zes okheals (ongeveer 1 franc) per ton gewigt der in- of uitgeladen wordende goederen.

Wordt de geheele lading gelost of ingenomen, zoo wordt betaald overeenkomstig de geregistreerde tonnemaat van het schip. Is het schip aan verschillende personen geconsigneerd, dan zal elk pro rata betalen. De betaling geschiedt in goud of zilver naar een wisselkoers van 32½ okheals per 5 francs.

Nog berigt de consul-generaal te Tanger, dat door de regering aldaar een regt van twee dollars per cantar gelegd is op alle ruwe katoen, uitgevoerd uit Marocco, en zulks gedurende een jaar, na verloop van hetwelk nader zal worden bepaald welk regt zal worden geheven.

Gedurende 1862 zijn 2 Nederlandsche schepen in Maroccaansche havens aangekomen.

Naar wij vernemen heeft het Z. M. den Koning behaagd, ter kennis van den Heer Nijgh te doen brengen, dat Z. M. ten hoogste voldaan is over de uitvoering van Hoogstdeszelfs portret in kleurendruk, door W. B. IJzerdraad naar de schilderij van J. Spoel. (*N. R. C.*)

Onder begunstiging van schoon weder en in tegenwoordigheid van een groot aantal nieuwsgierigen, die uit omliggende plaatsen waren zaamgestroomd, had gisteren namiddag aan het Regthuis in de Watergraafsmeer eene harddraverij plaats van paarden aan landbouwers toebehoorende, die nimmer een stadsprijs hadden gewonnen. Voor deze harddraverij waren een 10-tal paarden ingeschreven. De prijs een zilveren trancheermes en vork werd behaald door De Kea, zwart bles ruin, van P. van Grieken te Krom Mijdrecht, bereden door P. Fromberg. De premie een zilveren roomlepel werd gewonnen door Goliath, zwart ruin, van A. de Graaf te Diemen, door den eigenaar bereden.

Door den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie zijn nog de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Ontslagen: Eervol, wegens ziekte, onder toekenning van wachtgeld, de ads.-resid. van Ambal (Bagelen) J. F. Schultze en de gezworen landm. 2de kl. bij het kadastraal bureau te Batavia, Th. W. Clignett; op verzoek, eervol, wegens ziekte, met behoud van regt op pensioen, de klerk ten burele van den fung. onderintend. der mil. adm. te Amboina, L. E. van Hoven.

Verleend: Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 2den onderwijzer aan de gouv. lagere school te Soerabaya, J. W. P. Rasens.

Benoemd: Tot ads.-resid. van Mandheling en Ankola (res. Tapanoli), S. Locker de Bruyne; tot ads.-res. van Agam (res. Padangsche Bovenlanden), J. A. N. W. Boghmans; tot algem. pakhuism. te Samarang, J. R. W. Claasen; tot pakhuism. te Pasoeroean, J. Zimmer; bij het entrepot te Batavia, tot adm., tevens boekh., F. G. Samuels; tot comm.-administrat. J. A.A. Hemler; tot haven-, pakhuis- en zoutverkoop-pakhuism. te Sambas, C. L. Brugman.

Ingetrokken de aan J. J. C. Paap verleende admissie tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk in de res. Tagal.

Magtiging verleend tot het uitreiken aan J. J. C. Paap van eene acte van toelating tot het uitoefenen van de genees-, heel- en verlosk. praktijk te Bangkalang (Madura).

Militair Departement.

Ontslagen, uit Zr. Ms. mil. dienst, de kapt. der inf. R.H.Rhode; op verzoek, eervol, als adjud. bij het 7de bat. inf. P. J. Hennus.

Vergund, op verzoek, naar Nederland terug te keeren aan den 1sten luit. H. P. J. Hennus.

* 's GRAVENHAGE, 29 Mei. De Hooge Raad (burgerlijke kamer) heeft heden verworpen het beroep van A. J. Hoitsema qq., tegen Mr. B. Dorhout (de bekende voorziening tegen het arrest van het geregtshof in Friesland). De proc.-gen. Mr. van Maanen heeft voorts conclusie genomen in de zaak van B. Welsch en F. van Calker tegen den Staat.

Het prov. geregtsh. in Z.-Holland heeft bij arrest van heden Pieter Baas schuldig verklaard aan moedwilligen manslag op zijne vrouw gepleegd en hem veroordeeld tot 5 jaren tuchthuisstraf. De conclusie strekt tot verwerping. Uitspraak 26 Junij.

ROTTERDAM, 28 Mei. In de heden gehouden zitting van den gemeenteraad werd ingediend een rapport van B. en W. betreffende de uitbreiding van Rotterdam op Feijenoord. Daarin wordt o. a. het navolgende medegedeeld: De gemeente gevoelt steeds meer behoefte aan uitbreiding. Om zich daarvan te overtuigen, heeft men slechts te letten op de vele panden, die overal worden aangebouwd, op de steeds voortgaande hoogere prijzen die voor grondeigendommen worden besteed en op den aankoop van zoovele gronden, die in gewone omstandigheden minder tot bouwterrein geschikt geoordeeld en toch tegen betrekkelijk hooge prijzen daartoe aangekocht worden, terwijl een niet minder afdoend bewijs voor de zaak te vinden is in de omstandigheid, dat onderscheidene woonhuizen reeds tijdens den opbouw in hun geheel of bij gedeelten verhuurd worden. Wat de pakhuizen betreft, zoo hangt de meerdere of mindere behoefte daaraan wel grootendeels af van de omstandigheden des handels, daar er soms tot berging van goederen meer dan voldoende, maar ook op andere tijden totaal gebrek aan ruimte bestaat; doch dit neemt niet weg, dat over het algemeen, bij de steeds toenemende handelsrelatien, ook ten aanzien van pakhuisruimte steeds meer behoefte bestaat, terwijl in allen gevalle, niettegenstaande de reeds gegeven uitbreiding aan de gelegenheid tot het aanleggen, lossen en laden van schepen, nog altijd gebrek is aan meerdere lig- en losplaatsen, al hetwelk bij de verbetering van den waterweg naar zee nog gestadig meerdere behoeften zal doen ontstaan. Wel is waar, ten gevolge van het plan betreffende de polderstad heeft Rotterdam veel aan ruimte gewonnen, maar die ruimte voorziet niet in de behoeften des handels, doordien zij op te groeten afstand ligt van die punten alwaar het handelsverkeer bepaaldelijk eene uitbreiding moet zoeken. Aan de rivierzijde is geene genoegzame oppervlakte tot het beoogde doel meer beschikbaar, terwijl zich buitendien het gebrek aan ruimte zoodanig doet gevoelen, dat eenmaal eene belangrijke industriele onderneming daardoor genoodzaakt is geworden zich in eene naburige gemeente te vestigen, terwijl onder anderen, om nog een enkel algemeen bekend voorbeeld aan te halen, ook om dezelfde reden de hoofdcommissie van het Rotterdamsche Leeskabinet in de uitvoering harer plannen belemmerd was geworden. Reeds vroeger was dan ook herhaaldelijk het denkbeeld eener uitbreiding van het stedelijk terrein langs Feijenoord ter sprake gebragt. Daaromtrent waren burgemeester en wethouders in overleg getreden met de commissie voor de plaatselijke werken, ten gevolge waarvan na verdere beraadslaging en onderzoek een plan was opgemaakt, waarin onder anderen voorstellen werden gedaan tot het leggen eener vaste brug over de Maas, benevens den aanleg van havens, enz. Omtrent dit plan, in handen gesteld eener commissie van waterbouwkundigen, hadden de Heeren F. W. Conrad, J. A. Beijerinck en P. Calandt zich bereid verklaard hunne opmerkingen mede te deelen, ten gevolge waarvan het thans gereed is, om met eenige wijziging aan den gemeenteraad in overweging te worden gegeven. In het thans daartoe strekkend rapport van B. en W. wordt door dit collegie de aanneming van het plan voorgesteld, behoudens nadere overweging omtrent de wijze van uitvoering. Tevens wordt daarbij in verschillende bijzonderheden opgegeven wat er ongeveer voor gedaan zal moeten worden om de zaak te verwezenlijken.

— In de vergadering der oprigters van de Rotterdamsche bank ten getale van 41, gehouden op heden, is voor de 4 millioen, voor de oprigters gereserveerd, meer dan voldoende ingeschreven.

Voor de publieke inschrijving was aanvankelijk een millioen gereserveerd, makende met de vier millioen, voor de oprigters, de 5 millioen der eerste serie.

HELVOETSLUIS, 27 Mei. De luit. ter zee 1ste kl. J. K. L. Geij van Pittius, commandant van Zr. Ms. verdedigingsvaartuig Claudius Civilis, wordt met den laatsten dezer op non-activiteit gesteld en in dat bevel met den 1sten Junij a. s. vervangen door den luit. ter zee 1ste kl. C. A. L. H. baron van Heeckeren.

* NIEUWEDIEP, 28 Mei. De nieuwgebouwde marine Zeedoksluis is heden voor het eerst gebruikt tot doorlating van Zr. Ms. fregat Evertsen, hetwelk sedert het buiten dienst is gesteld, in de buitenhaven heeft moeten liggen, doch nu naar het bassin te Willemsoord is verhaald.

— Door Zr. Ms. kotter Vlinder zijn verscheidene manschappen aangebragt, die behoord hebben tot de equipage van Zr. Ms. korvet Pallas en die als voor de dienst in Indie afgekeurd, aan 's rijks marine hospitaal alhier eene herkeuring zullen ondergaan.

* UTRECHT, 28 Mei. Na afgelegd examen, werden heden tot candidaat-notarissen toegelaten de Heeren Vosmaer, van Utrecht en baron van Voorst tot Voorst, van Hardenberg.

* HARDERWIJK, 28 Mei. De ansjovisvangst, welke in andere jaren thans in vollen gang was, levert tot heden nog niets op.

GRONINGEN, 27 Mei. Op de gisteren alhier gehouden paardenmarkt was de aanvoer niet groot, bestaande meest uit werkpaarden. Beste paarden golden van f 300 tot f 375, die zeer gezocht waren, werkpaarden van f 60 tot f 250, handel flaauw. Er waren kooplieden uit Drenthe, Friesland, Overijssel en Holland.

— Uit Hannover wordt medegedeeld, dat de grenskwestie tusschen Hannover en Nederland, over een strook land tusschen Nieuwe Schans en Leer, in der minne geschikt is. Reeds in 1860 waren door beide regeringen commissarissen benoemd.

* ZWOLLE, 28 Mei. Wij vernemen, dat de Heer Z., burgemeester eener gemeente in dit gewest, zich nabij deze stad door een pistoolschot van het leven heeft beroofd. Men kent de aanleiding tot deze wanhopige daad niet.

* DEVENTER, 28 Mei. Niettegenstaande men van elders meldt dat de korte turf in de veenderijen tegen f 1 de 1000 stuks worden van de hand gezet blijft de prijs van dit artikel alhier nog zeer hoog. Men besteedt alhier en in deze omstreken f 3.50 a 4 per 1000 stuks.

— Het heeft in deze omstreken in de laatste nachten zoodanig gevroren, dat de kersen- en peerenboomen het grootste gedeelte hunner vruchten laten vallen.

* ASSEN, 28 Mei. Gisteren heeft te Smilde eene vergadering plaats gehad ten einde te middelen te beramen om een lageren waterstand in die gemeente te verkrijgen. De daartoe benoemde commissie gaf o. a. in haar verslag te kennen, dat de kosten van eene waterleiding voor elk bunder land wordt begroot op ongeveer f 20. Men zal zich ter verkrijging eener subsidie wenden tot de Hooge Regering en tot de provinciale staten van dit gewest. Door den lagen waterstand zullen o. a. ruim 400 bunders veen, die ten minste 24,000 dagwerken turf kunnen opleveren, kunnen worden ontgonnen.

OLDENZAAL, 26 Mei. Heden is een kwartier uurs buiten de stad bij den Koppelboer, een begin gemaakt met de aardenbaan van den spoorweg Almelo—Salzbergen. De Heer C. H. Stork, lid van het bestuur, opende, in tegenwoordigheid van de overige leden der administratie voor den spoorweg, van eene commissie uit den gemeenteraad van Oldenzaal en van eene groote menigte volks, de plegtigheid met eene toepasselijke aanspraak. Zoowel in de stad als op het terrein toonde het uitsteken der vlaggen hoe zeer men ingenomen is met den aanvang van het werk.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie.

Daar het rapport van onze financiele commissie van 18 Mei 1863, dezer dagen voor het publiek verkrijgbaar is gesteld en ik tot de minderheid behoor, kan het welligt eenigen invloed op de overwegingen van mijne medeleden van den raad hebben, zoo ik niet wacht tot de vergadering waarin de zaak behandeld wordt, maar nu reeds vooraf meer bepaald mijn gevoelen bekend maak en tevens regtvaardig de stem, die ik tegen ons rapport zal uitbrengen. Ik weet dat dit eene geheel buitengewone wijs van handelen is, maar de zaak is van zulk een overwegend belang voor de toekomst van onze stad, hoe die ook beslist worde, dat het ieder lid van den raad niet dan aangenaam kan zijn, om zoo vroegtijdig mogelijk alle argumenten vóór en tegen te vernemen, en zoo tot een besluit te komen. Ik verzoek u dus deze regelen in uw blad op te nemen.

Ik erken dat wanneer men de zaak onderzoekt zich tallooze bezwaren voordoen en onder die bezwaren heeft bij mij het meest gewogen de onzekerheid van kosten, en de onzekerheid van den tijd waarin de werken kunnen daargesteld worden. Die onzekerheid bestaat er; dat kan niemand tegenspreken. Maar bestaat die zelfde onzekerheid niet in meerdere of mindere mate, met betrekking tot ieder publiek werk, ja zelfs met betrekking tot iedere menschelijke onderneming en ieder menschelijk besluit? Intusschen staan daarnevens meestal omstandigheden, die duidelijk aanwijzen welken weg men bewandelen moet.

Ten einde deze zoo gewigtige zaak onpartijdig te beoordeelen, heb ik mij drie vragen gesteld:

1°. Welke is op dit oogenblik de positie van de zaak?

2°. Welke kunnen de gevolgen zijn wanneer de raad het voorstel van burgem. en weth. aanneemt?

3°. Welke kunnen de gevolgen zijn zoo de raad die weigert?

Reeds in 1851 kwam de doorgraving ernstig ter sprake en er waren toen warme voorstanders die beweerden dat dat groote werk geheel voor rekening van de stad moest ondernomen worden. Niettegenstaande dat was men 11 a 12 jaren bezig met praten en het maken van plannen en eerst op dit oogenblik is de zaak zoo ver tot rijpheid gekomen, dat het alleen nog maar van het besluit van den raad afhangt of er eene doorgraving zal komen of welligt nimmer.

Besluit de raad het voorstel aan te nemen en vallen de werken tegen, dan is het mogelijk dat de schuld van de stad met eenige millioenen vermeerderd wordt, zoodat men de zaak duur koopt; maar dan ook zal men tot stand gebragt hebben het zoo groote werk van eene kortere verbinding met de zee, dat zeer gewis een krachtigen invloed zal uitoefenen op den bloei en de welvaart van onze stad.

Wordt het voorstel onverhoopt afgestemd, dan gaan wij op nieuw eene geheel onzekere toekomst te gemoet. Reeds in het einde van Julij aanst. vervalt de concessie, wanneer men niet aan de gestelde voorwaarde voldoet. Wie waarborgt ons dat de hooge regering eene nieuwe wet zal voordragen en dat die wet door de Tweede en daarna door de Eerste Kamer zal aangenomen worden, opdat het mogelijk zal zijn andere plannen te maken? Alles staat dan weder op losse schroeven, ja, door een ongunstig besluit van den raad is het mogelijk dat voor Amsterdam nimmer een verbeterde waterweg naar zee wordt daargesteld. En welk eene groote inconsequentie zou de raad begaan, zoo men nu afstemt, waarvoor men gedurende 12 jaren zoo ijverig gestreden heeft.

Maar ook zonder het ergste te onderstellen, vergete men niet dat men even zoo gedraald heeft met de aansluiting van den Rhijnspoorweg aan het Duitsche spoorwegnet en met het daarstellen van spoorwegen in het grootste deel van ons vaderland. Intusschen heeft dat verzuim hoogst nadeelig gewerkt op onzen handel en op onze binnenlandsche ontwikkeling. Ik beweer dat dat verzuim eene winstderving veroorzaakt heeft van vele millioenen.

Men vergete niet, dat wanneer men 10 jaar geleden den moed gehad had om de doorgraving met kracht aan te pakken, men allerwaarschijnlijkst daarvan reeds op dit oogenblik de goede vruchten zoude plukken en dat ieder jaar, dat men langer wacht, door winstderving het kanaal duurder wordt.

Wanneer ik nu naga, dat de raad de zaak geheel in handen heeft en dat de daarstelling van het nieuwe kanaal welligt enkel en alleen afhangt van het besluit, dat in hare vergadering genomen wordt; dat men ter gemoetkoming in de kosten heeft: 1°. eene rente-guarantie van het land, ten bedrage van ongev. f 3,000,000; 2°. de kanaal-leening ten bedrage van nog eens f 3,000,000 en 3°. de opbrengst van de droog te maken landen, die zeer aanmerkelijk kan medevallen; dat men de zekerheid heeft de leening van de stad van f 16,000,000 in eens tot een goeden prijs geplaatst worde en dat het geld, dat de stad niet behoeft, ondertusschen eene billijke rente afwerpt; dan vraag ik, zijn deze omstandigheden niet zoo gunstig als men ze bijna verlangen kan en is men dan niet ten volle geregtvaardigd door het aannemen van het voorstel van Burg. en Weth.? Dan vraag ik wat beter is, dat men ook nu nog, onder zulke omstandigheden, alle mogelijke ongunstige kansen angstvallig wikt en weegt, zift en uitpluist en zich daarvan het allerergste voorstelt, of dat men de zaak flink aanpakt, met vertrouwen op God en hopende dat Hij dat besluit zegene.

AMSTERDAM, 27 Mei 1863. R. DANIEL WOLTERBEEK.

WAT KAN DE DEELNAME DER STAD IN DE AMSTERDAMSCHE KANAALMAATSCHAPPIJ AAN DE BURGERIJ KOSTEN?

In het rapport der financiele commissie van den raad dezer stad, omtrent de door burgemeester en wethouders voorgedragen deelname aan de kanaalmaatschappij, vindt men, bij de uiteenzetting van de gevoelens der gunstig gestemde minderheid, de mogelijkheid gesteld, dat het eindcijfer in plaats van 18, 25 millioen zou bedragen, met de vraag: „of men met eene rente-„guarantie voor 15 millioen, a priori, dan de onderneming voor mislukt „zou wagen te verklaren?" Daargelaten dat, van eenigzins hooger standpunt, deze vraag zeker ontkennend moet worden beantwoord, willen wij, dit ongunstig cijfer vasthoudende, eens nagaan welke gevolgen dit voor de stedelijke financien zou kunnen hebben.

Daar de misschien langere duur van het werk, wanneer daardoor de 3 mill. van het rijk onvoldoende mogten blijken, zich toch ten slotte in vergrooting van aanlegkosten oplossen moet, kunnen wij ons het gestelde cijfer van 25 mill. voorstellen als gecombineerd gevolg van *meerderen* en van *langeren* arbeid.

Van die ontbrekende 7 mill. zullen gefourneerd worden door den staat 3 mill. als rente-guarantie, en door geldopname op de reeds inmiddels beschikbare gronden 4 mill.

Indien men nu van die som van 25 mill., die de vennootschap bij de voltooijing van het werk schuldig kan zijn, de opbrengst der 6000 bunders en de bijdrage der stad, te zamen 15 mill. aftrekt, blijft het bedrag door de kanaal-maatschappij af te lossen 10 mill., waarvan voor stedelijk aandeel, in de rede van 5/9, ruim 5½ millioen, opgenomen tegen 87 pCt. en af te lossen met ruim 6⅓ millioen.

Stellen wij nu, dat de opbrengsten van het kanaal niet meer dan 4⅜ pCt. rente opleveren (*), alzoo juist die voor welke de stad zelve de gelden opnam, en er niets voor aflossing overschiet, zoo zullen de amortisatien der stedelijke schuld geheel uit de jaarlijksche bijpassingen der inwoners, dus uit belastingen moeten gevonden worden; en nu dient dus de vraag gesteld: *Hoeveel wordt jaarlijks gedurende 95 jaren vereischt om tegen 3½ pCt. eene som van ruim 6⅓ millioen af te lossen? Antwoord* f 8845. *Immers f 1 jaarlijks belegd of* geamortiseerd geeft a 3½ pCt. gedurende 95 jaren f 722.

(*) *Indien men de verpligting tot aflossing met 100 pCt., dus met f 130 premie voor elke f 1000 reduceert tot contant verlies zal men tot bovengenoemden rentevoet van 4⅜ pCt. komen.*

Zal eene uitgave van nog geen f 9000 de ingezetenen zóó geweldig drukken, vooral bij vermeerderde welvaart, die toch ook de meest angstvallige wel verwachten zal?

Hoe men aan een jaarlijksch cijfer van ruim 50 mille is gekomen begrijpen wij niet, althans niet in verband met eenen duur van 95 jaren. Wilde men de stedelijke kanaalschuld van 11½ millioen bij jaarlijksche sommen van 55 mille aflossen, zoo zou men het in het 61ste jaar reeds niet meer kunnen, wijl met het 60ste alles was afgedaan.

Wij meenden deze cijfers, gebaseerd op *zeer ongunstige* onderstelling, niet te mogen achterhouden; zij zijn niet gesteld door een enthousiast, die van geene bezwaren hooren wil, maar door

IEMAND DIE EEN WEINIG REKENEN HEEFT GELEERD.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Vrijdag 29 Mei.

Extract uit een brief van Manilla, dd. 7 April 1863:

„Er is voor het oogenblik geene veiling van sigaren voor uitvoer, en in den eersten tijd zal er ook geene plaats vinden, daar de plaatselijke consumptie zoodanig is toegenomen, dat alles wat hier wordt gefabriceerd, ook hier verbruikt wordt."

ROTTERDAM, 28 Mei. Afgedaan 1000 balen Java Koffij ex Eugenie tot 46 c.

Heden afgedaan 45,000 kilo prima Palmolie, zijnde het restant der lading, alhier aangebragt per Anonimo, van Boston.

SCHIEDAM, 28 Mei. Garst: Verkocht 128/2 ℔ Kowno f 164.

DELFT, 28 Mei. De marktprijs der Boter was op heden f 43 a 52; per ¼ vat.

DORDRECHT, 28 Mei. Tarwe: De aanvoer, die genoegzaam was ter bestrijding der behoeften, bleef onveranderd te plaatsen. Puike n. witte Zeeuwsche tot f 10, mindere en geringe soorten f 9.50, 9.70, 9.60, 9.30 en zomer Tarwe f 8.60, 9.20, hoewel deze laatste eene strekking tot verlaging had. Rogge prijshoudend. Voor Overm., Zeeuws. en Vlaams. is f 6.50, 7.30 bedongen; 143/2 ℔ Petersb. tot f 220; 148/2 ℔ o. Pruis. f 228 geveild. Garst was als voren aan te brengen. Winter zakmaat van f 4.30 tot 5.30, gestort f 5.60; zomer zakmaat van f 4.50 tot 5.30, gestort f 5.50 geveild, f 5.40 geboden. Spelt in vaste handen zijnde, was niet dan tot hooger koers te bekomen, werd op f 3, 3.50 gehouden. Haver ging langzaam van de hand. Inl. voeder tot f 3, 3.40; dikke dito f 3.20, f 3.80. Paardenboonen werden weinig geveild en tot vorige prijzen van f 5.70 tot 6.10 genomen. Duivenboonen zonder aanvoer. Witte- en Bruineboonen: Beide soorten begeerd en hooger verkocht van f 8 tot 10. Erwten goed van de hand gegaan. Blaauwe kokende tot f 8 en voor de mesting geschikte van f 7 tot 7.50. Witte Koningsb. f 7.40 aangeboden. Boekweit: Peel per 2100 ℔ f 195 verkocht. Op 70 ℔ Bredasche f 210 geveild, f 205 geboden; oude Holsteinsche f 200 gelaten, Fransche per 2100 ℔ f 170, f 174 ter veil. Koolzaad met kleinen handel. Twee partijen Overm. en Zeeuws. dooreen en Zeeuws. alleen beiden tot £ 80 verkocht; 9 vats najaars £ 74 aangeboden. Hennepzaad: Een gerijf inlandsch voor f 255 verkocht, doch bij partij tot f 245 te bekomen. Kanariezaad als voren, bij klein gerijf van f 7 tot 9.50 gedaan. Lijnzaad niets in omgegaan. Geveild 113 ℔ Dantz. f 405; 110, 111 ℔ Morchanski f 400. Raapolie als voren gedaan; vliegend f 48½, 6/w. f 49½, najaar dooreen f 42½ te koop. Lijnolie 50 cents hooger verkocht; vlieg. f 46½, 6/w. f 47½. Raapkoeken prijsh.; harde f 72 a 78; zachte f 98. Lijnkoeken: Harde bij partij tot f 95 verhandeld.

HOORN, 28 Mei. De hoogste prijs der kleine Graskaas was heden f 28.50. Hooikaas f —.—. Aanvoer 198 stapels.

BROEK IN WATERLAND, 28 Mei. Heden werden ter Kaasmarkt aangevoerd 27 stapels, inhoudende 2734 stuks, en wegende 5478 ℔, de hoogste prijs was f 27.50 per 50 ℔.

APELDOORN, 28 Mei. De prijzen van Granen en Boter waren heden als volgt: Tarwe f 8 a 11, Rogge f 7 a 7.65, Boekweit f 6.60 a 7.25. Boter f 7 a 7½ per 1/16 en f 16 a 16½ per ⅛ vat.

NORG, 26 Mei. Op de gtsteren alhier gehouden jaarmarkt was veel Vee aangevoerd. De handel was zeer flaauw: Paarden f 100 a 300; Koeijen f 30 a 120; Jong Vee f 15 a 30.

WIJHE, 28 Mei. In weerwil der lage buitenlandsche orders was heden veel vraag naar puike Grasboter, die tegen f 17.75 a 18.25 voor Hollandsche rekening vlug werd opgeruimd. Inferieure soorten genoten weinig navraag, vaten van 1/16 inhoudende 10 ℔ Boter, golden f 8 a 8.50 naar kwaliteit.

MIDDELBURG, 28 Mei. Tarwe bij matigen aanvoer ruim prijshoudend; Bruine Boonen vast en Witte Boonen 50 c. hooger, Erwten onveranderd.

ANTWERPEN, 28 Mei. *Koffij* vast en met eenige vraag naar alle soorten. Gisteren heeft men 3100 b. Rio afgedaan, zijnde de helft der lading per Eclipse en heden werden verkocht 300 b. Domingo per Orion, 512 b. Rio per Babthorpe en 500 b. Rio en Maracaibo per diverse schepen. — Van Ruwe *Suiker* werden 587 k. Havana op levering per Walkington verkocht. — *Rijst* met gestadige vraag en ferm prijsh. Men heeft 350 b. Neeransie per Francis P. Sage verkocht en van gepelde soorten vonden ca. 600 b. Aracan Voorloop van f 7¾ a 8¼ koopers. — *Granen* stil, doch de prijzen souteneren zich tamelijk goed; roode Amerik. Tarwe werd gedaan van f 12⅜ a 12½, Wismar f 12⅝, Straalsund f 12½, goede inl. wordt op f 13 gehouden en er zijn koopers a f 12⅞. Disponibele inl. Rogge gold f 7⅞ en Champagne dito f 9¾ in entr.

LONDEN, 27 Mei. *Suiker:* Het artikel was heden zeer flaauw doch later op de voldoening van de eischen der koopers, hadden eenige omzettingen plaats en werden zoo in veiling als uit de hand 1141 v. verkocht. — *Koffij* flaauw en lager. Men heeft 360 b. en 6 v. native Ceylon tot eene prijsverlaging van 2 a 3 sh. verkocht, bruin 62 a 65 sh. 6, plantatien 6 p. lager. Eene lading van 3680 b. Domingo werd voor de Middellandsche zee verkocht a 71.3. — *Rijst:* Uit de hand werden ca. 6000 b. Moulmain a 8 sh. verkocht. — *Peper* lager en met weinig kooplust. — *Piment* ferm. — Voor *Cassia Lignea* heeft men iets betere prijzen besteed, 1946 k. werden grootendeels verkocht, 1a a 92, 2a 88 a 91 sh. — *Cochenille:* De stemming was beter en men besteedde in veiling de volle prijzen en 1 p. hooger. — *Lijnzaad* ferm prijshoudend. — Schotsch *IJzer* 50.6. — *Lijnolie* 45 sh. — *Talk* 43 a 43.6.

LONDEN, 27 Mei. Graanmarkt met redelijken aanvoer van het buitenland. Tarwe met eenige vraag onveranderd. Meel als voren. Garst zeer vast in prijs. Boonen en Erwten in een doen. Haver vrij wel als voren te plaatsen. Zaden prijshoudend.

AKYAB, 15 April. *Rijst:* De markt onderging nagenoeg geene verandering. De aanvoer was klein, maar bij geringe vraag, bleven de prijzen op rs. 29 a 31. De voornaamste exporteurs hebben veel in voorraad en ofschoon men zegt, dat de inlanders hunne paddy van het volgende saisoen opslaan, is er genoegzaam Rijst in gereedheid voor de aan het laden zijnde en de te verwachten schepen, en zoo er minder schepen aankomen dan men denkt, kan men in Mei op nog lagere prijzen rekenen. De uitvoer bedraagt thans 52,800 ton, waarvan 46,743 n. Europa en de rest n. de Straits, zijnde minder dan in de vorige jaren. Sedert 31 Maart werden 11,775 ton verzonden, meest n. Engeland, waaronder de Tjilingsie n. Falmouth met 56,700 mandjes. Er zijn nog 14 schepen in de haven, waaronder de Nederland, kapt. Meermans, die van Rangoon is gekomen. — In *Vrachten* ging niets om. — *Koers* op Londen 2/1¼.

SHANGHAY, 10 April. *Thee:* In zwarte ging weinig om; er werden maar 2 chops verk. In ca. 6 weken verwacht men de nieuwe Thee en men denkt algemeen dat de kwal. veel beter zal zijn dan in het begin van het vorig saisoen. Men noteert Hohow ts. 16 a 20. Er werden 260 kn. verkocht en dit saisoen 282,895 kn. tegen 202,637 in A°. P°. Voorraad 3600 kn. Voor groene was eerst veel vraag; thans is het stiller, de prijzen zijn onveranderd en er is veel voorraad. Men noteert Gunpowder ts. 40 a 51, Imperial ts. 32 a 44; Young Hyson ts. 26 a 43, Hyson ts. 35 a 60 en Tunkay ts. 19 a 29. Omzet 11,500 kn. en dit saisoen 30,200 kn. tegen 272,000 in A°. P°. Voorraad 30,200 kn. — *Zijde:* Er werden 800 bn. verk., de prijs van Tsatlee is ts. 5 a 10 pr. pic. lager en over het geheel is de markt dalende. Men noteert Tsatlee N°. 1 ts. 476 a 485. — *Manufacturen* zeer stil. — *Koers* op Londen hooger op 6/m. zigt 6.7¼ a 6.7½.

FOOCHOW-FOO, 7 April. *Thee* onveranderd in prijs en de verkoopen waren zeer klein, daar de voorraad zoo goed als opgeruimd is en nog maar 2000 k. Congo, 700 k. Flowery Pecco, 700/2 k. Oolong en 800 k. Scented beloopt. De aanvoer van Congo in dit saisoen was 570,700 k., tegen 524,500 in A°. P°. Omzet 1700 k. en 3100/2 Congo a ts. 18 voor Flowery, 140 k. Flowery Pecco a ts. 19 voor goede kwal., 1900/2 k. Oolong a ts. 10½ voor inf. Congo en 2200 k. Scented tot ts. 10 a 22 voor ord. a goed.

Fondsen en Beursttijdingen.

LONDEN, 27 Mei. Consols blijven geheel als gisteren. In de buitenlandsche fondsenmarkt hield men zich hoofdzakelijk met de rescontre van overmorgen bezig en de prolongatie was even als 15 dezer zeer hoog. De rente op speculatiefondsen varieerde van 10 tot 20 pCt. Turksche Binnenl. 6 pCt. blijven zeer gezocht. Spaansche Passive en Mexicanen zijn ¼ pCt. en Coupons Bewijzen ⅛ pCt. gerezen. De Credit-Mobiliers waren heden omstreeks £ 5 agio en de Crediet financiele £ 2¾.

Consols 3 pCt. cont. 93½ a ⅝; Dito op 9 Junij 92⅛ a ¼ ex d.; Braz. 5 pCt. 100 a 102; Dito 1839/59 100 a 102; Dito 1843 101 a 103; Dito 4½ pCt. 1852/60 94 a 95; B.-Ayres 6 pCt. op 16 Junij 94 a 96; Dito Uitg. 39 a 41; Chili 6 pCt. 102 a 104; Dito 4½ pCt. 87 a 89; Ecuador 16½ a 17; Egypte 7 pCt. 99½ a 100½; Grieken op 16 Junij 32¼ a 32¾; Dito Coup. 14¾ a 15; Mexic. 3 pCt. op 16 Junij 35⅝ a ⅞; Marokk. Leening 5 pCt. 93 a 95; Grenada 16¼ a ¾ ex d.; Dito nieuwe 33 a 34;

Dito Land Warr. —; Dito Uitgest. 9¾ a 10 ex d.; Dito per hect. 7½ a 8½; Peru 4½ pCt. op 16 Junij 95 a 97; Dito 3 pCt. 83 a 85; Dito 4½ pCt. 1862 op 16 Junij 88 a 89; Port. 3 pCt. 1853 op 16 Junij 50 a ½; Dito Nieuwe op 16 Junij — a ; Dito Nieuwe Leening 49½ a 50; Dito 1862 5½ a 6 pr.; Russen 5 pCt. 1822 94½ a 95½ ; Dito 4½ pCt. 1850 90 a 92; Dito 1860 — a —; Dito 3 pCt. 1859 58½ a 59½ ex d.; Dito 5 pCt. 1862 91¼ a 91¾ ex d.; Sard. 5 pCt. op 16 Junij 88 a 89; Spanje 3 pCt. op 16 Junij 54½ a 55; Dito 2 pCt. op 16 Junij 48½ a 49; Dito Passive 33¾ a 34¼; Dito Cert. Coup. 11¾ a 12¼; Turken 6 pCt. 1854 op 16 Junij 89 a 90; Dito 1858 op 16 Junij 70¼ a ¾; Dito Binnenlandsche 51½ a ¾; Dito Buitenl. op 16 Junij 71½ a 72; Dito 4 pCt. Geguar. 102 a 104; Ven. 3 pCt. op 16 Junij 23¾ a 24¼; Dito 6 pCt. 1832 54 a 55 ex d.; Dito 1 pCt. 12½ a 13; Holl. 2½ pCt. 64½ a 65½; DitoCert. 4 pCt. 100½ a 101½; Italie 5 pCt. 1861 op 16 Junij 71¾ a 72; Rijnspoorweg £ — a —; Antwerpen en Rotterdam £ — a —.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 3 April; op 34° Zr. Br. 17° O. L.: Java, Mann, Bat. n. Amst. — 18 April; op 47° 50′ N. Br. 17° W. L.: Ellen Stewart, Coffin, Rott. n. Baltimore.

BREMEN, 26 Mei. Het schip Johan Lange, kapt. Lamke, gisteren van Batavia op de Weser aangekomen, is bij Brinkamas-Hof aan den grond geraakt. Er is eene stoomboot met 2 ligters tot assistentie afgezonden.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 28 Mei; Dolphin, Rose, Londen. - Alert, S., Hull. - Harmonie, Kramer, Frederikstad. - Hilda, Halforsen, Osterrisöer. - Elise, Pedersen, id. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld.)

VLIE, 27 Mei; Zwaluw, Steeksma, Newc.- Wilhelmina, Ewert, Dantzig.

HELVOETSLUIS, 27 Mei; Auguste Louise, S., Cardiff. — 28 Mei; Cornelia Hendrika, Swart, Batavia, l. v. Brouwersh. - Jacoba, Reinders, Buenos-Ayres. - Sara, S., Londen. - Fenna Johanna, Andresen, id. - Uncle Belly, Brown, Newcastle. - Arendina, Smit, Gothenburg.

BRIELLE, 28 Mei; Magnet, S., Londen. - Lord Raglan, S., Newcastle.

BROUWERSHAVEN, 28 Mei; India, Vonck, Rott. n. Bat.

VLISSINGEN, 28 Mei; Elisabeth, Schuldt, Aux Cayes. - Schuringa, Engelsma, Buenos-Ayres

LONDEN, 27 Mei In lading: Marianne, Vlas, Rott. - Catharina, Dirks, Norrköping.

Bij DEAL, 26 Mei; Delia, Huizing, Dantzig n. Plymouth.

FALMOUTH, 27 Mei; Dolphin, Meijer, Cardenas.

SEAFORD, 26 Mei; Schuringa, Engelsman, Buenos-Ayres n. Antw.

FOWEY, 25 Mei; St. Croix, Bate, Runcorn n. Dordrecht.

CARDIFF, 23 Mei; Annechina, de Boer, Barcelona. — 25 Mei; Anna Agatha, Klingen, Rott.

SHIELDS, 25 Mei; Laura & Adèle, Lundt, Amst. - Perseverance, ..., id. - Dugald Stewart, ..., id.

BONESS, 24 Mei; Sarah, Beaumont, Rotterdam.

GRANGEMOUTH, 25 Mei; Louise, S., Rott.

LAURVICH, 24 Mei; Espérance, Bakker, Odessa.

LIVERPOOL, 26 Mei; Albatross, S., Rott.

HULL, 26 Mei; Aurora, Laarman, Zwolle.

NEW-CASTLE, 23 Mei; in lading: Harmonie, Dik, Drontheim. - Neptunus, de Boer, Heppens.

SUNDERLAND, 26 Mei; Egbertus, Schrik, Gothenburg. - Jacobus Martinus, Meppelder, Schiedam.

GENUA, 25 Mei; in lading: Jeltina, Scherpbier, Hamburg. - Helena Maria, Mulder, Antw.

ALEXANDRIE, 17 Mei; in lading: Anna Augusta, Kuiper, Falmouth.

NEW-YORK, 12 Mei; in lading: Minerva, Hansen, Rott. - Gezusters, Arbmann. Amst. — 5 Mei; Lieckfeldt, ..., id. - Lucy & Paul, Sachs, Amst. en Rott. - Amalie, Silberschmidt, id. en id. - Heinrich Busch, Kluth, id. en id. - Jubiläum, Warkmeister, id. en id.

AKYAB, 9 April; Nederland, Meermans, Rangoon, (laadt voor Falmouth).

RANGOON, 16 April; In lading; Johannes, Rademaker, Rotterdam.

SINGAPORE, 11 April; Alida Maria, de Vries, Cardif, (laadt voor Amoy). — 22 April; Bosporus, Kruisinga, Batavia. - Ter reede: Erasmus, kapt. van Heiningen. - Jan van Galen, kapt. de Boer.

PADANG, 30 Maart; Antonia Petronella, Voorendijk, Sumanap.

SOERABAYA, 31 Maart; H. Vincentius van Paulo, van den Bolck, Singapore.

STRAAT SUNDA, 13 April; Triton, Adriaans, Rott. n. Batavia.

HONGKONG, 14 April; In lading: Duiveland, Marcussen, Man illa en Nederland.

FOO-CHEW-FOO, 21 Maart; Johanna, Swemer, Nagasacki, (weder derwaarts in lading.)

SHANGHAE, 2 April; Dolphyn, Niemeijer (?), terug uit zee.

MANILLA, 6 April; in lading: Henriette Elisabeth Susanna, Meyboom, Melbourne.

UITGEZEILD.

TEXEL, 28 Mei; Friesland, Boontje, Londen. - Twenthe, S., Hull.

VLIE, 27 Mei; Remelia Johanna, Schotema, Petersb. - Provincie Drenthe, Beekman, id. - Margaretha, Dunker, Koningsb. - Antje, Leeuw, Dantzig. - Isaac Sannes, de Jonge, id. - Jonge Herman, Boiten, Stettin. — 28 Mei; Gebroeders, Loodijzen, Petersb. - Anna Catrina, Huges, id. - Burgemeester van Setten, Giezen, id. - Johanna Wilhelmina, Faber, Vardö. - Willem, Kröger, Hamburg.

HELVOETSLUIS, 28 Mei; Grace, Lewis, Newcastle. - Jacoba, de Heer, id. - Hebe, Earnshaw, id. - Camilla, Clemens, id. - Bordeaux, Nelson, id. - Adriana Francisca, van Eyk, id. - Jane Ellen, Richards, id. - Espérance, Mitzlaff, id. - Bernard Barker, Passifull, id. - Victoria, Bowser, Harwich. - Herlof Trolle, Winkler, Libau.

BRIELLE, 28 Mei; Prins van Oranje, S., Duinkerken. - Waterloo, S., Londen. - Petite Paysanne, Tresserot, Brighton. - Vesper, Armitage, Ardrossan. - Christina Johanna, Backsen, Blakestone. - Jane, Scarfe, Newcast. - Waterloo, Mason, id. - Waterwitch, Leadley, id. - Asthur, Lemcke, id. - Jane, Owens, id. - Mystery, Hudson, Middlesbro. - Swallow, S., Hull. - Elisa, de Boer, Archangel. - Eendragt, Kok Houwink, Riga. - Catharina Hofland, Hazewinkel, Pitea. - Frühling, Wegner, Pillau. - Union, Juhn, Dantzig. - De Zwerver, Ates, Stettin. - Anna, S., Bergen. - Elise, Duncker, Heppens. - Jantina Alida, Texer, id. - Harmonie, Wahrheit, id. - Tweelingen, Poorta, id.

BROUWERSHAVEN, 28 Mei; Cornelia, S., Rott. n. Marseille.

ZIERIKZEE, 28 Mei; Haemstede, ter Marsch, Java, via Newc.

LIVERPOOL, 25 Mei; zeilkl.: Jantina, Pot, Nerva.

LEITH, 25 Mei; Jan Hendrik, Slager, Inverkeithing. — 26 Mei; Johanna Maria, ..., Aberdeen.

CARDIFF, 25 Mei; Adoram, Jones, Dordt.

AKYAB, 31 Maart; Tjielingsie, Ouwehand, Falmouth.

RANGOON, 12 April; Noord-Brabant, Bok, Falmouth.

BASSEIN, 30 Maart; Johanna Maria, Dam, Falmouth. — 31 Maart; Hollands Trouw, Keuker, id. — 8 April; San Salvador, Munnix, id.

SINGAPORE, 17 April; Hollandia, Ruige, Bangkok.

SOERABAYA, 28 Maart; Aeolus, de Vries, Nederl. (via Pasoeroean). — 4 April; Joan, Laseur, id. (via id.). — 9 April; Diana, Teengs, id.

PROBOLINGO, 28 Maart; Maria Elise, Schut, Nederl. (via Panaroekan).

BANJOEWANGIE, 27 Maart; Electra, Wegman, Amst.

SHANGHAE, 30 Maart; Generaal Michiels, de Wilde, Foochaw. — 1 April; Martha Theresia, Visser, Japan. — 4 April; Japan Packet, den Exter van den Brink, Newschway. — 7 Maart; Jacqueline & Elise, Krukkenberg, Foochaw.

HONGKONG, 14 April; Sophia Amalia, Lourens, Ningpo.

AMOY, 1 April; Pegasus, Mannoury, Saigon.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

G. Lohman, Cöln N°. 2, n. Keulen. - F. Kröll, Stolzenfels, n. Mannheim. - J. A. Hasters, Mannheim N°. 1, n. id. - H. Giezen, Niederrhein N°. 12, n. Dusseldorp en Duisburg. - Fanny, S., n. Emmerik, Wesel, Dusseldorp en Keulen. - W. Huppert, Mainz N°. 7, n. Mainz. - F. Beyer, Wilhelmina, n. Wesel. - W. Rippert, Mannheim, n. Manheim en Lijdwigshafen. - G. von Ywaarden, Stad Amsterdam, n. Maastricht.

ARNHEM, 28 Mei. Rijnhoogte 1 el 5 p. 6 d., gev. 1 d.

KEULEN, 28 Mei. Rijnhoogte 8 v. Keulsch, (7 v. 10 d. Rijnl.)

Aangekomen Passagiers.

Van JAVA, per Cornelia Hendrika, kapt. Swart: De Jongeheer N.G. v. d. Bosch en 10 gepasp. militairen.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:
JACOBUS DE VEER, van Amsterdam,
EN
MAGDELENA FREDERIKA VAN DEHN.
's GRAVENHAGE, 29 Mei 1863. (10640)

Ondertrouwd:
WILLEM KAT, van Amsterdam,
EN
AGATHA VAN MINKELEN. (10642)
UTRECHT, 28 Mei 1863.

Getrouwd:
C. N. LOOMAN.
Weduwnaar van C. J. MEIJER.
EN W. C. ROESTEEN.
IJSSELSTEIN, 29 Mei 1863.
Eenige Kennisgeving. (10675)

Getrouwd:
F. H. DE BRUINE.
EN
J. W. A. CANTER VISSCHER.
TAGAL OP JAVA, 28 Maart 1863. (10683)

Bevallen van eene welgeschapene *DOCHTER* H. H. C. THUNNISSEN—KLOOSTERHUIS.
AMSTERDAM, 28 Mei 1863. (10682)

Bevallen van een welgeschapen *ZOON*, SOPHIA J. VAN RAVEN—KRAFT.
AMSTERDAM, 29 Mei 1863. (10677)

Bevallen van een *ZOON* M. A. ORTMANN, SCHRÖDER.
ROTTERDAM, 27 Mei 1863. (10582)

MIDDELBURG, 27 Mei 1863. Bevallen van een *ZOON* M. E. WOLTERBEEK—VAN MARKEN.
Eenige Kennisgeving. (10674)

Op heden ontving ik de bevestiging der treurige tijding van het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot K. L. SWART, in leven Gezagvoerder van het Barkschip *Senior*, te Passaroeang den 26sten Maart 1863. Wat ik en mijne zes nog minderjarige Kinderen in hem verliezen, kunnen slechts zij beseffen, die den Overledene gekend hebben.
AMSTERDAM, 28 Mei 1863. H. C. REININGH.
(10676) *Eenige Kennisgeving.* Wed. K. L. SWART.

Nog treurende over het verlies van ons geliefde eenigste Dochtertje, zoo is ons Ouderhart op nieuw getroffen door het treurig berigt, dat op den 17den April ll. te Suriname aan boord van het Ned. Brikschip Luit. Admiraal Tjerk Hiddes, Kapt. O. S. PARMA, is overleden onze geliefde tweede Zoon JOHANNES BERNARDUS, in den jeugdigen leeftijd van ca. 17 Jaren. Een noodlottig toeval maakte een einde aan zijn voor ons zoo dierbaar leven; de hoop van hem eenmaal weder te zien doet ons in Gods wijzen wil berusten.
A. VENNEKOOL Jr.
AMSTERDAM, 30 Mei 1863. G. VENNEKOOL.
Geb. HUNSLAR.
Gelieve deze als algemeene Kennisgeving aan te nemen zoo binnen als buiten deze Stad.
NB. Door buitenlandsche Betrekking eerst heden geplaatst. (10681)

Op den 21sten Mei 1863 overleed in de HAARLEMMERMEER mijn geliefde Echtgenoot de Heer JAN ABRAM POL, na een langdurig lijden in den ouderdom van 43 Jaren.
AMSTERDAM, 26 Mei 1863. H. TINHOLT,
(10639) WED. J. A. POL.

Na eene langdurig lijden overleed heden mijn geliefde Echtgenoot ANDRIES COSTER, in leven Inspecteur van Policie, in den ouderdom van ruim 51 Jaren, mij nalatende twee Kinderen, die met mij zijn verlies betreuren. Wed. A. COSTER,
AMSTERDAM, 27 Mei 1863. geb. HEMMES.
Strekkende deze tot Algemeene als ook Bijzondere Kennisgeving. (10649)

Heden overleed te UTRECHT in den ouderdom van bijna 62 Jaren, de Heer JOAN DIEDRICH KUIPER, geliefde Echtgenoot van
AMSTERDAM, 27 Mei 1863. L. S. KUIPER,
GEB. FRUGTNING.
Algemeene en tevens bijzondere Kennisgeving. (10696)

Na een smartvol lijden overleed heden mijne geliefde Echtgenoot en harer Kinderen teederminnende Moeder, BOUKJEN TROSTE, op den leeftijd van ruim 51 Jaren.
WORKUM, 26 Mei 1863. HARMEN VISSER. (10628)

Heden overleed tot diepe droefheid zijner drie nagelaten Dochters de Heer JOANNES ANTONIUS FRANSE, Gepensioneerd Officier van Gezondheid der 1ste Klasse, na voorzien geweest te zijn van de H. Sacramenten der Stervenden.
WOERDEN, 27 Mei 1863.
Eenige, Algemeene Kennisgeving. (10581)

Door deze betuig ik mijnen opregten dank voor de deelneming mij betoond bij het treurig afsterven van mijne geliefde Echtgenoote MARIA GERTRUDIS STOFFELS, op den 16den April ll. tot diepe droefheid van mij en hare betrekkingen in den ouderdom van 23 Jaren overleden.
AMSTERDAM, 30 Mei 1863. ANT. J. THUNNISSEN. (10646)

Voor de vele bewijzen van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onzen waarden Vader en Behuwd-Vader den Heer JOHAN GOTTLIEB WENTZ, betuigen wij onzen hartelijken dank.
AMSTERDAM, 29 Mei 1863. G. F. WENTZ,
(10680) uit aller naam.

HH. INTEEKENAREN op het **PORTRET IN KLEURENDRUK** van **Z. M. DEN KONING**, worden bij deze Geïnformeerd, dat het Proef-Exemplaar hetwelk Z. M. door den Ondergeteekende ter goedkeuring is aangeboden, H. D. ten hoogste heeft voldaan, zoodat thans met den meesten spoed zal worden voortgegaan met Afdrukken. De groote zorg die daaraan echter moet worden besteed, zal oorzaak zijn dat het **PORTRET** eerst begin Julij zal kunnen worden afgeleverd. De Inteekening is gesloten. (10594)
ROTTERDAM, 27 Mei 1863. **H. NIJGH.**

A. S. W. VOORTMAN
is heden uit onze dienst
ONTSLAGEN.
AMSTERDAM, 27 Mei 1863.
THE GENERAL BOOTS AND SHOES COMPANY,
Nieuwendijk bij de Raamskooi, L 71.
(10614)

In een druk bezocht LOGEMENT en KOFFIJHUIS ter dezer Stede vraagt men om terstond in Dienst te treden: Een **EERSTEN BEDIENDE,** van goede getuigschriften voorzien. Kennis van de Fransche Taal zal tot aanbeveling strekken. Adres franco onder Lett. A. P. Z., bij de Boekh. M. SCHOONEVELD EN ZOON, Beurssteeg alhier. (10572)

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

STOOMVAART tusschen AMSTERDAM en **BORDEAUX,** *ONDINE*, vertrekt 6 Junij.
Adres bij den Kargadoor F. K. ROODENBEEK.

Genoemd Stoomschip is voor het vervoer van Passagiers ingerigt.
Vrachttarieven en alle verlangde nadere informatien zijn te bekomen bij de Directie, Kantoor houdende Buitenkant U 67, alsmede bij de verschillende Kargadoors der Maatschappij. (10660)
AMSTERDAM, Mei 1863. **DE DIRECTIE.**

Bij ACTE den 12den Mei 1863 voor den Notaris A. PERK te Hilversum verleden, is tusschen de Heeren JOHANNUS BERNARDUS GERARDUS NIERMAN en FRANS CLEMENS NIERMAN, beide te Hilversum, aangegaan voor een onbepaalden tijd, aangevangen 1 Mei 1863, op de Firma van **J. B. G. NIERMAN** EN **ZOON,** eene **VENNOOTSCHAP** tot het uitoefenen van een Winkel in Kruidenierswaren en eene Slijterij in Wijnen en Sterke Dranken. De teekening geschiedt door beide Vennooten, maar zal de Firma niet mogen worden gebruikt tot het opnemen van Gelden, dan met wederzijdsch goedvinden, noch tot het aangaan van Borgtogten of zoodanige andere handelingen als niet kunnen worden beschouwd te behooren tot die bij de Vennootschap bedoeld.
Geschiedende dit berigt ter voldoening aan het bepaalde bij Art. 28 van het Wetboek van Koophandel. (10584)

MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID.

De **ALGEMEENE VERGADERING** van HH. Afgevaardigden der Afdeelingen en Commissarissen der MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID zal gehouden worden op Dingsdag den 2den Junij 1863, des Voormiddags ten 11 Ure, in het Locaal Odéon, Singel bij het Koningsplein, te Amsterdam.
HH. Leden der Maatschappij, die, op vertoon van hun Bewijs van Lidmaatschap, toegang hebben, worden uitgenoodigd deze Vergadering met hunne tegenwoordigheid te vereeren.
Commissarissen der Maatschappij van Weldadigheid:
O. R. VAN ANDRINGA DE KEMPENAER,
President.
J. J. DE LA BASSECOUR CAAN,
(10626) *Secretaris.*

TE KOOP

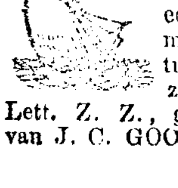

een extra snelzeilend en weerbaar **PLEIZIERJAGT,** met meer dan ruime Inventaris, groot 6 ton. Het Vaartuig en de Inventaris bevinden zich in den besten staat en zijn zeer doelmatig ingerigt. Met franco Briefjes, onder de Lett. Z. Z., gelieve men zich te adresseren in den Kantoorboekhandel van J. C. GOOSSENS, St. Luciensteeg, te Amsterdam. (10638)

ATTENTIE s. v. p.

DE ONDERGETEEKENDE berigt door deze aan het Geëerde Publiek, dat de nieuw opgerigte Koffermakerij van PILGER ZONDER VOORNAAM, op den hoek van de Heremijtensteeg en Nes, A 290, niet in Betrekking staat zoo als zij zich wel doet voorkomen met die van den Ondergeteekende, en van niemand anders is dan van den *zoogenaamde* **LODEWIJK PILGER** over de *Brakke Grond*, verzoeke daarom beleefdelijk wel te willen letten op den Voornaam van **J. PILGER,** en het Nummer A 294; mij voortdurend beleefdelijk aanbevelende bij het geëerde Publiek, welks vertrouwen ik zoo vele jaren zoo ruimschoots heb mogen genieten heb ik de eer te zijn UEd. Dv. Dienaar,
M. PILGER ZOON
(10595) EN OPVOLGER VAN *J. PILGER.*

PIANINO.

Door toeval UIT DE HAND TE KOOP: Een brillant **NIEUW PIANINO** van 7 Octaaf voor *f* 350. Adres aan het DÉPOT van TABLEAUX FIXÉS, op den O. Z. Achterburgwal hoek Barndesteeg, 47.
Brieven franco. **J. E. DUPORT.** (10620)

PIANO'S.

In den **MUZIEKHANDEL** van BRIX VON WAHLBERG, Kalverstraat D 11 te Amsterdam, zijn voorhanden:
Een ZES OCTAAF **PIANO** a *f* 35
" DITO **DITO** " " 55
" DITO **DITO** " " 75
alsmede een paar Prachtige 7 OCTAAFS **PIANINO'S** a *f* 330.
MET GUARANTIE. BRIEVEN FRANCO. (10621)

TABAK.

De Ondergeteekende, gedurende ca. 14 Jaren bij een en denzelfden Patroon, waarvan de laatste 5 Jaren voor de Firma **PIETER PEELEN & ZOON,** Tabaks- en Sigaren-Fabrikanten te Weesp werkzaam zijnde, wenscht tegen 1°. Augustus van Conditien te veranderen, kunnende de beste informatien van soliditeit en capaciteit produceren, en biedt zich mitsdien voor eene dusdanige Betrekking of uitsluitend als Boekhouder aan, onverschillig in welke plaats, zijnde volkomen met alles wat tot dit Vak behoort bekend, benevens het Fabricaat Sorteeren, Pakken en Conditionneren in de fijne soorten, enz., enz. Grossierderij, enkel en Italiaansch Boekhouden, benevens alle andere Administratien, niet onbekend met de Fransche en Duitsche Correspondentie en hebbende sedert verscheidene Jaren in beide Artikelen gereisd. Hiertoe inclinerende gelieve men zich te adresseren te Weesp, bij J. J. SCHUH. (10618)

BILLARD.

Er wordt gevraagd voor een Prijsje, een gebruikt **BILLARD,** met al zijn toebehooren, doch zonder defecten. Opgaven van Prijs, Grootte, enz., met Franco Brieven onder Lett. A. bij A. HOOGENBOOM, Boekverkooper, Reestraat, te Amsterdam. (10625)

JALOUSIE LATTEN.

Zijn in alle lengten te bekomen aan de **STOOMZAGERIJ** en **FABRIEK VAN SIGARENKISTEN** VAN STUURMAN, VAN DER VELDEN en SCHARFF, Lijnbaansgracht bij de Elandsgracht GG 378, tot den Prijs van Twee Cents per Ned. El, alwaar ook ZOLDERVEEREN gezaagd worden. (10615)

Door deze heeft de Ondergeteekende de eer zijnen geachten Begunstigers te berigten, dat hij de **SMIDS-AFFAIRE** van P. W. OOSTWAARD, gevestigd in de Lange Dijkstraat bij Boomsloot, O 56, overgenomen en met primo Mei aanvaard heeft. Eene nette en civiele bediening belovende, beveelt hij zich beleefdelijk aan.
AMSTERDAM, Mei 1863. **J. F. RIJKHART,**
(10613) Mr. Smid, Sloten- en Kagchelmaker, Lange Dijkstraat bij Boomsloot, O 56.

Men zoekt **DEPOTS IN THEEËN** te plaatsen bij Soliede Winkeliers in de Provincien Gelderland, Noord- en Zuid-Holland en Utrecht. Adres Franco Lett. Z. bij den Boekhandelaar H. B, BREIJER, te Arnhem. (10632)

IEMAND, van Fatsoenlijken Huize, goed bekend met verschillende Talen en Administratieve Werkzaamheden, eene tamelijk uitgebreide Algemeene Kennis bezittende, zoekt eene **BETREKKING** op een COMMISSIONAIRS KANTOOR te Amsterdam. De noodige informatien kunnen gegeven worden. Adres met Franco Brieven, onder G N°. 7, Bureau Handelsblad. (10585)

Tegen een SALARIS van *f* 250, Inwoning en Kost, wordt ten spoedigste een fatsoenlijk JONG MENSCH P. G. verlangd, van ongeveer 22 tot 27 Jaren, welke het gewoon **BOEKHOUDEN** grondig verstaat en accuraat werkt en een gewonen Koopmansbrief schrijven kan; diegenen welke bewijzen van goed gedrag kunnen geven, worden verzocht zich te adresseren Franco, Lett. H. H. Bureau Handelsblad. (10612)

Tegen Augustus e. k. verlangt men eene **JUFVROUW,** van de P. G., in het Vak van **HEEREN-** en **DAMES-ARTIKELEN.** Adres franco Lett. K. bij den Boekh. J. SCHOONMAN, te Zutphen. (10586)

TE HUUR GEVRAAGD

in het midden der Stad: Een **WINKEL-LOCAAL,** eene **ZIJ-** en **BINNENKAMER** of een droog **ONDERHUIS,** tot uitoefening eener zeer zindelijke en nette AFFAIRE. Opgaven van Stand, Huurprijs en wanneer te aanvaarden, worden franco ingewacht onder Lett. D. B. bij den Boekhandelaar G. L. FUNKE, Blaauwburgwal, alhier. (10633)

LOCAAL.

GEVRAAGD, tot het geven van Onderrigt, eene groote **KAMER** of **ZAAL,** minstens 4 Ned. El hoog, op een fatsoenlijken Stand. Adres onder Lr. G. bij de Boekhandelaars J. H. GEBHARD EN C°., Rokin, te Amsterdam. (10623)

TE HUUR om terstond te aanvaarden een Gemeubeleerd **OPTREK,** gelegen aan den Utrechtschen Straatweg te Oosterbeek bij Arnhem, bevattende Vier Kamers, Meidenkamertje, Keuken, Kelder en Zolder benevens Tuin; te bevragen bij L. C. VAN DER DUYS Jr., Spui, E 349. (10624)

GEROOKTE PALING BERIGT.

J. C. F. KNAPP, Koopman in **GEROOKTE PALING,** maakt zijne geachte Begunstigers bekend, dat hij is **VERHUISD** naar de HOOGSTRAAT bij den O. Z. Achterburgwal, aan de zijde van de Wale Kerk, B 221; hopende dezelfde gunst en recommandatie te zullen genieten, gedurende eene reeks van jaren in zijne vroegere Woonplaats zoo ruimschoots genoten. (10634)

Bij D. ALLART, is van de Pers gekomen:

De Eerste Aflevering van LUTHER'S WERKEN,

DOOR

OTTO VON GERLACH.

MET INLEIDINGEN EN AANTEEKENINGEN VOORZIEN.

INHOUD VAN DE EERSTE AFLEVERING.

Voorrede van von Gerlach. — Inleiding. — Behoefte en verlangen naar eene Reformatie. — Oorsprong en wezen van den Aflaat. — Misbruik van den Aflaat. — Leo X. — Tetzel's Aflaatspreek. Tetzel's onbeschaamdheid. — Luther's Optreden. — Luther's Jeugd en Inwendige Strijd. — Het Evangelisch Geloof. — Keerpunt van Luther's Leven. — Invloed van Luther op zijne omgeving. — Luther tegen den Aflaat. — Luther's Disputatie over de Kracht des Aflaats in 95 Theses of Spreuken. — Luther's schrijven aan den Markgraaf Albrecht. — Luther's Sermoen over den Aflaat en de Genade.

VOORWAARDEN VAN INTEEKENING.

LUTHER'S WERKEN, door OTTO VON GERLACH, zullen worden uitgegeven in Afleveringen van 48 bladz. compressen druk, à 25 Cents. (10641)

Al degenen, die iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan, of onder hunne berusting hebben betreffende den **BOEDEL** en **NALATENSCHAP** van den Heer JAN VINJU, laatst zonder beroep, gewoond hebbende en op 11 April 1863 overleden zijnde te Amsterdam, op de Lauriergracht, N°. 302, worden verzocht daarvan vóór of uiterlijk op den 1sten Julij e. k. schriftelijke opgave te doen ten Kantore van den Notaris J. H. BOK Jr., te Amsterdam, op den Oudenzijds Achterburgwal bij de Barndesteeg, N°. 48. (10607)

Al wie iets te vorderen heeft van of verschuldigd is aan de Nalatenschap van den Hoog Gel. Heer CH. VAN HEYNSBERGEN en zijne Echtgenoote Vrouwe E. C. F. PIJPERS, beide overleden, gelieven met de noodige bewijzen daarvan opgave of betaling te doen ten Kantore van den Notaris C. J. MERENS, te Haarlem, vóór 14 Junij 1863. (10499)

A. SCHOUTEN, A. NOOTHOUT, J. F. SCHUTTE, J. WENT Jr., D. FREES, J. M. DIJKERS, M. E. ANNEVELD en N. SMIT Jr., Makelaars, zullen op Maandag den 1sten Junij 1863, des Avonds na Zes Ure, ten overstaan van den Notaris T. H. OLDENBOOM, in het Lokaal de Brakke Grond, te Amsterdam, presenteren te verkoopen:

Een Kapitaal, Hecht, Sterk en Weldoortimmerd **HUIS**, met **ACHTERHUIS**, **OPENE PLAATS**, **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen op den O. Z. Voorburgwal tusschen de Blaauwlaken- en Gooijersteeg, I 328, Kad. Sectie G., N°. 4569, groot 2 Roeden, 82 Ellen, waar het Onder- en Achterhuis thans is ingerigt tot Chemisch Laboratorium.

Breeder bij Billetten omschreven en te bezigtigen op vertoon van een Toegangsbillet, des Dingsdags en Donderdags, alsmede op den Verkoopdag des namiddags van 1 tot 3 Uur.

De bewijzen van eigendom en de veilcondities zullen op den gewonen tijd, ten Kantore van de Notarissen DEUNE en OLDENBOOM, Prinsengracht tusschen de Leidsche- en Spiegelstraat, CC 524, ter inzage liggen. (9299)

L. GIJSELMAN en ZOON en verdere Makelaars, zullen op Dingsdag den 2den Junij 1863, ten overstaan van den Notaris J. OOLGAARDT, in het Locaal

DE ZON,

te Amsterdam, Verkoopen: Juweelen en Koralen, Horologien, Goud en Kostbaarheden, Zilverwerk, Galanterien, Porceleinen, Damaste Tafelgarnituren en andere Lijnwaden, Kleederen, Bedden en Toebehooren, Tapijten en Karpetten, Spiegels, Schilderijen, Staand Horologien, Pendules, Piano's en Pianoforte's, Mahonie- en Gladhouten Meubelen, Canapéen en Stoelen, een precieus GOUDLEDEREN KAMERBEHANGSEL, Wasch- en Kantoorbenoodigdheden, Vuurhaarden, Kagchels en Fornuizen, Winkelgoederen, Pleiziervaartuig, Zolderschuit van 24 Ton met toebehooren Roeischuiten, een Kamertooneel, Koper, Tin, IJzer en Blikwerk en eene collectie Boeken. Alles bij Catalogus omschreven. Voorts de KUNSTPLATEN, Teekenstudien, Lithographie-pers en Steenen, Teeken- en Kantoorbehoeften, afkomstig uit het Magazijn van den Heer **L. LEVEQUE**, volgens afzonderlijke Notitie, en eindelijk de VIOLEN, ACCORDEONS en andere Muziek-Instrumenten, afkomstig uit de Failliete Massa van **JOHANNES BACHMANN**, mede volgens afzonderlijke Notitie.

De Goederen zijn voor een ieder te zien Maandag 1 Junij, van 10 tot 3 Ure, in bovengenoemd Lokaal. (10523)

HENNEP-VEILING TE ROTTERDAM,

op Dingsdag 2 Junij 1863, des Middags ten 12 Ure, in de Zaal aan de Scheepmakershaven, Wijk 1, N°. 499, van:

525 Bonden **ITALIAANSCHE HENNEP**,
waaronder FERRARA merk PC.
22 " **GEHEKELDE DITO DITO**
266 " **HONGAARSCHE HENNEP** en **HEEDE**.
76 " **BADENSCHE DITO DITO**
Benevens:
316 " **BEIJERSCH** en **SAKSISCH VLAS** en
47 Tonnen **ZWEEDSCHE PEK.**

Bij Kavelingen zoo als nader bij Notitie zal worden aangewezen.
Nadere informatien zijn te bekomen bij de Makelaars
(10198) **MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT.**

BELANGRIJKE VERKOOPING
VAN
Schilderijen, enz.

Ten overstaan van Mr. R. IJ. MULLER, Notaris te Groningen, zal op Maandag 22 Junij 1863 en volgende dagen, telkens des Voormiddags ten 10 Ure te beginnen, ten Huize en ten verzoeke van den Heer A. T. VOS, in de Poelstraat te Groningen, publiek worden verkocht:

Eene belangrijke verzameling **FRAAIJE SCHILDERIJEN**, van oude beroemde Meesters, waaronder zeer kapitale Stukken voorkomen; voorts van eene collectie fraaije TEEKENINGEN, PLATEN, KAPELLEN, SCHELPEN, ZEEGEWASSEN, OUDE MUNTEN, GEDENKPENNINGEN, OUD PORSELEIN, ANTIQUITEITEN, VERSCHEIDENHEDEN, BOEKEN, ENZ., alles herkomstig uit de Nalatenschappen van wijlen den Wel-Ed. Heer **P. ROELFZEMA**, in leven Burgemeester der Stad Groningen en wijlen diens Echtgenoot Mevrouw **ALBERTA TEN OEVER**, laatst Weduwe van wijlen den Heer **R. B. BAKKER**, en nagelaten door nu wijlen Mejuffer **M. P. GRIMMINGE.**

De CATALOGUS is tegen betaling van 25 Cents te bekomen te Amsterdam bij de Heeren C. L. SCHLEIJER & ZOON, Boekhandelaars aldaar. (10114)

VOORLOOPIGE AANKONDIGING
VAN DEN VERKOOP VAN HET
PAVILJOEN IN HET GOOILAND.

In de maand Augustus 1863 zal, op nader te bepalen tijd en plaats, ten verzoeke van de eigenaren, door de Notarissen J. P. DE ROEPER, te Naarden, en H. PEN, te Baarn, in het openbaar worden verkocht het **PAVILJOEN**, te Blaricum, met het daarbij behoorend **PARK** en omgelegen **LANDERIJEN.**

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij de genoemde Notarissen en den Heer A. PERK, Notaris, te Hilversum.

Tevens wordt bekend gemaakt, dat het PAVILJOEN weder als vroegere jaren gedurende dezen Zomer voor het Publiek is opengesteld. (10206)

De Notaris I. J. VAN DEN HELM, gevestigd te Maarsseveen, zal op Woensdag 3 Junij 1863, des middags 12 ure, ten huize van Mejufvrouw UTENWEERDE, te Baambrugge, Verkoopen:

De kapitale **BOERENHOFSTEDE** genaamd *RUNDERVREUGD*, bestaande in **HUIZINGE** met **STALLING** voor 30 stuks Hoornvee, annex Zomerhuis met Stalling voor Koeijen en Paarden, Hooiberg, Tuin, Boomgaard en uitmuntende Wei- en Hooilanden, te zamen groot 24 Bunders, 60 Roeden, 90 Ellen, staande en gelegen onder Abcoude Proosdij en Aasdem, aan de Rivier de Winkel, in den Waardassacker Polder. — Te aanvaarden de Landerijen den 1sten Januarij en de Gebouwen den 1sten Mei 1864. — Breeder bij billetten en nader onderrigt te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris. (9616)

ATTENTIE.

De Ondergeteekende berigt bij deze zijne geëerde Stad- en Landgenooten, dat hij zijne Affaire in **MANUFACTUREN** heeft overgedragen aan zijn Zwager, den Heer **H. B. HOOGMOLEN.** Zijne Begunstigers dank zeggende voor de Gunst en het Vertrouwen, gedurende vele jaren genoten, neemt hij de vrijheid om gemelden Heer ten zeerste aan te bevelen.

HARLINGEN, 26 Mei 1863. **E. B. WINKLER.**

Naar aanleiding van bovenstaande, heeft de Ondergeteekende de eer te berigten, dat hij zich in de Zaak van zijn Zwager, den Heer **E. B. WINKLER** heeft gevestigd, en zich aanbeveelt tot de levering van Artikelen in het vak van **MANUFACTUREN**, belovende steeds eene soliede en nette behandeling. **H. B. HOOGMOLEN.**

HARLINGEN, 26 Mei 1863. (10643)

WATERKLERK GEVRAAGD.

Op een KARGADOORS-KANTOOR ter dezer Stede wordt gevraagd een **WATERKLERK.** Grondige kennis van vreemde Talen, in het bijzonder der Engelsche, is eene hoofdvereischte. Inclinerende gelieve men zich te adresseren met franco Briefjes en opgave of reeds in dusdanige Betrekking werkzaam geweest en zoo ja, waar, onder de Lett. A. Z. in den Kantoorboekhandel van J. C. GOOSSENS, St. Luciensteeg, te Amsterdam. (10637)

Een **LOOIJER**, die zijn Werk grondig verstaat, alsook de Touwerij en ook werkzaam is in Tuigleer, zoekt eene **BETREKKING.** Adres met Franco Brieven, onder Lett. T. S., bij den Boekh. ROLDANUS, te Oudewater. (10644)

HET KANTOOR

van de **GEBROEDERS HETTEMA**, Kassiers te Brussel, is **VERPLAATST** uit de Rue des Fripiers, 35, naar de Passage de la Monnaie, 7. (10110)

Eene **BURGER DOCHTER**, P. G., zag zich gaarne geplaatst als **HUISHOUDSTER** of tot **ADSISTENTIE** bij BURGER LIEDEN, liefst binnen deze Gemeente. Reflecteerenden gelieven zich met franco Brieven onder Lett. Z. te adresseren bij den Papier- en Boekhandelaar H. G. KOSTER H. Gzn., Nieuwendijk hoek Oudenbrugsteeg, N°. 1. (10570)

LET WEL.

In de nabijheid van de N. H. Maatschappij wordt voor een eenig HEER zijne bezigheden Buitenshuis hebbende, bij Burger Lieden eene ruime en zeer net **GEMEUBELEERDE KAMER** aangeboden, een riant uitzigt hebbende. Reflecteerenden gelieven zich met Brieven onder Lett. D. P. te adresseren bij den Boekhandelaar H. W. WILLEMS, Koningsplein. (10571)

BELANGRIJKE AANBIEDING.

Ter overname wordt gepresenteerd, de oude en nog steeds in bloei toenemende **KWEEKERIJ** van en handel in VRUCHTBOOMEN, HOUTGEWASSEN, HEESTERS en PLANTEN van C. DE VOS te Hazerswoude.

Inmiddels zijn de gronden, welke ook zeer geschikt zijn voor andere Kulturen, ter grootte van ruim Vijf Bunders, benevens de Huizen, hetzij gezamenlijk, hetzij Perceelsgewijze UIT DE HAND TE KOOP.

Nadere informatien in Persoon of met vrachtvrije brieven bij den Eigenaar. (10561)

WORDT VERLANGD

tegen Primo Sept. een **LOCAAL**, in het midden der Stad, beschikbaar iederen Woensdag Avond, liefst met een **BILLARD**, voor eene Vereeniging 15 à 20 Leden sterk. Opgaven van Adres en Conditien worden Franco verzocht, onder Lett. A. B. C., bij den Boekhandelaar H. A. VAN HELDEN, Heiligen Weg, D 230, te Amsterdam. (10591)

MODES EN MANUFACTUREN.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij zijn **MAGAZIJN** van Lingeries, Broderies, Zijde en andere Robes, Chals, Glacé Handschoenen, de nieuwste Modellen, Zomerhoeden en verder tot het Vak behoorende Artikelen op heden heeft **GEOPEND** op den N. Z. Voorburgwal of voormalige Bloemmarkt over de St. Luciensteeg N°. 108.
(10619) **L. A. NIEBERG.**

WATERSCHAPPEN, POLDERBESTUREN
EN
Eigenaren van Windmolens.

De Ondergeteekenden maken bekend, dat bij hen gemaakt worden **MOLENROEDEN** van PLAATIJZER, in denzelfden vorm als de Houten Roeden, welke zij drie jaren voor hunne rekening nemen.

De Prijs van een Roede, lang 80 Amst. Voeten, is *f* 350, ieder Voet wat dezelve langer wordt *f* 10 meer, tot en met de lengte van 89 Voet, van de 90 Voet lengte iederen Voet *f* 15 meer.

GEBR. B. POT,
Elshout b/d. Kinderdijk.

Informatien bij den Heer H. BREMKE, te Streijen, welke er 16 stuks heeft gehad.

Zie Nieuwe Rott. Ct. van 28 Mei 1863. (10609)

LAMPEN PETROLEUM
EN GROS.
FIEGE & C°.,
(10610) Singel, LL 79, te Amsterdam.

INSTITUTION FRANÇAISE POUR DEMOISELLES,

dirigée par les Dames SQUILIER,
à VILVORDE près de BRUXELLES.

Le prix de la pension y compris le blanchissage, la literie et les fournitures classiques, est de 600 ou 650 francs par an, d'après l'âge des Elèves. Pour le Prospectus s'adresser à l'Etablissement. (10597)

In een GEZIN, bestaande uit een **HEER** en twee DAMES en te Arnhem woonachtig, wordt tegen 1°. Augustus gevraagd eene knappe **KEUKENMEID**, P. G., niet beneden de 30 jaren oud, een dagelijksche Pot goed kunnende koken, tevens met inmaken van Groenten bekend en genegen eenig Huiswerk te verrigten, tegen een Loon van *f* 65, mits van goede Getuigschriften voorzien. Brieven Franco, onder Lett. A. R., bij den Boekh. STENFERT KROESE, te Arnhem. (10611)

TE KOOP wegens vertrek naar Elders: Eene Affaire in **TEEKEN-** en **SCHILDERBEHOEFTEN** enz., enz., welke eenige Jaren heeft bestaan, en nog met de beste resultaten wordt voortgezet, en als zeer Solide is bekend, het **HUIS** op een zeer gelegen stand en voor eenen matigen prijs TE HUUR. Brieven Franco onder Lett. G. H. M. bij de Boekverkoopers J. BEKOUW en ZOON, Kalverstraat bij de Gapersteeg, te Amsterdam. (10636)

MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER BOUWKUNST.

Verkrijgbaar gesteld bij de Boekhandelaars L. VAN BAKKENES & C°.

BOUWKUNDIGE BIJDRAGEN,

onder Redactie van
A. N. GODEFROY, J. H. LELIMAN en **N. S. CALISCH**
en medewerking van de Heeren
B. DE GREEF Jz., P. J. HAMER en **J. VERHEY.**
DERTIENDE DEEL, VIERDE STUK.

INHOUD: Waterglas, door Dr. J. B. Roll, medegedeeld door de afdeeling Amsterdam. Beschouwingen over het bouwen van Schoorsteenen, door den Heer H. Lotz, medegedeeld door de afdeeling Amsterdam. De nieuwe Kerk en Konsistoriekamer voor de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Sluten c. a. (Noord-Holland), door den Heer P. J. Hamer (met twee Platen), Gymnastiekschool te Leyden, door den Heer J. W. Schaap (met twee Platen), Pneumatische Verwarmings- en Ventilatie-Toestel met Aarden Buizen, zonder gebruikmaking van metaal, van Rudolf Zimara te St. Petersburg. Medegedeeld door den Heer J. H. Leliman (met twee Platen). Bouwartikelen, verkrijgbaar bij D. J. van den Brink, Amstel, Y 66, te Amsterdam. Museum „Koning Willem de Eerste." Prijsvraag, uitgeschreven door de Vereeniging ter Bevordering van Fabriek- en Handwerksnijverheid in Nederland. Maatschappij van Fransche Cementen. Boekaankondiging. Huisboek voor den Landman in Nederland, door Dr. W. C. H. Staring. Berigten van gemengden aard, medegedeeld door den Secretaris der Maatschappij.

Prijs *f* 0.50 voor de Leden en *f* 1.50 voor het Publiek. (10557)

251STE STAATSLOTERIJ.

Ten Kantore van de Wed. **M. C. CANTER & J. N. TORR**[...] Beursteeg, E 191, te Amsterdam, zijn voor bovengemelde L[...] HEELE en GEDEELTEN in Huur en Koop voor de 1STE KLAS[...] en Doorgefourneerd voor ALLE KLASSEN volgens het Plan te [...] men. Trekking der 1ste Klasse P°. Junij, e. k. (10293)

TE HUUR.

Te Hattem, in de nabijheid van den Centraal-spoorweg; **2 KAMER**[...] Gemeubeleerd of ongemeubeleerd, des verkiezende met middageten [...] gebruik van een TUIN en TUINHUISJE. Brieven franco, onder L[...] ter I aan het Postkantoor te Hattem. (10222)

Mogt IEMAND genegen zijn tot oprigting eener **FABRIEK** het zuiveren van BEDVEEREN door Stoom, dan biedt zich een **JO**[...] **MENSCH** uit den fatsoenlijken Stand daartoe aan. Hij bezit de [...] dige bekwaamheid er voor, heeft grondige kennis van dat Artikel [...] vele Relatien tot In- en Verkoop. Reflecteerenden adresseren zich [...] franco Brieven onder de Lett. W. E. aan den Boekh. C. L. BRI[...] MAN, Hartenstraat, te Amsterdam. (10392)

UIT DE HAND TE KOOP:
TWEE HANDBAGGERMACHIN[...]

geheel compleet, een voor Zeven Honderd en een voor Acht Hond[...] Vijftig Gulden. Adres: Den Heer H. HARGER, Maastricht, B[...] straat, N°. 1203. (10494)

MANUFACTUREN.

Ter Overname wordt aangeboden eene BLOEIJENDE ZAAK [...] **MANUFACTUREN EN GROS.** Benoodigd Kapitaal on[...] 13 à 14 Mille. Adres franco onder Lett. G. A. bij den Boekhand[...] H. A. FRIJLINK, te Amsterdam. (10250)

TECHNISCHE SCHOOL.

OUDERS of VOOGDEN, die hunne **KINDEREN** of **PUP**[...] **LEN** naar de **TECHNISCHE SCHOOL** te Utrecht wensche[...] zenden en daarvoor Huisvesting zoeken, bestaat daartoe eene g[...] gelegenheid bij fatsoenlijke Burger Lieden, van de P. G., zonder[...] deren. Adres franco onder Lett. Z., bij den Boekh. J. H. SID[...] te Utrecht.

KAMERS GEVRAAGD.

Tegen Primo Augustus eerstk. of eerder, worden voor TWEE [...] VROUWEN uit den Fatsoenlijken Stand IN HUUR verlangd, [...] Vier **KAMERS**, Ongemeubeleerd, of een **BOVENHUIS** m[...] gelijk aantal Kamers, benevens Keuken en Zolder. Adres met [...] van Huurprijs, onder Letter M. bij de Boekdrukkers M. en F. C. W[...] TERMAN, O. Z. Voorburgwal hoek Slijkstraat N°. 252. (10[...])

Unterrichts- und Erziehungsanstalt für ISRAELITIS[...]
MÄDCHEN von Dr. E. NEUBURGER & [...]
NEUBURGER, zu Frankfurt a/Main.

Dieselben erlauben sich auf das langjährige Bestehen und erfolg[...] Wirken ihrer Anstalt aufmerksam zu machen, worin Maedchen [...] Alters aufgenommen, in allen zu einer höheren weiblichen Bildung [...] gen Fächern gründlich und sorgfältig unterwiesen werden und [...] vielfach Gelegenheit zu gesellschaftlicher Ausbildung finden. [...] Gesundes Local mit Garten, sorgsame Beaufsichtigung und Pfl[...] Zoeglinge, Theilung der Conversation in den neuern Sprachen [...] gebildete Französische und Englische Gouvernanten ist Sorge ge[...] Zur Ausgabe von Programmen und weiterer Auskunft ist zu AMS[...] DAM bereit Herr **L. M. RINDSKOPF.**

HOTEL ERNST.

Trankgasse N°. 3 en 5 bij den Centralbahnhof
centrale Station van alle Spoorwegen), vlak over
den Dom in KEULEN.

Aan alle buitenlandsche Reizigers geef ik bij deze berigt, dat [...] Nieuw Hotel heden heb opengesteld. Het is geheel nieuw gebouwd [...] comfortabel en in den nieuwsten smaak gebouwd, voorzien van [...] en zeer ruime en luchtige vertrekken, en ligt van allen het naa[...] **HET CENTRALE SPOORWEG-STATION.** Voorts [...] den Dom, Schouwburg, het Nieuwe Museum, de ligplaats der Stoo[...] ten, tevens een allerprachtigst gezigt op den Rhijn en omstreken [...] zoo doelmatig ingerigt, dat het aan alle wenschen voldoet.

Door een **GOEDE KEUKEN** en **WIJN**, en door pro[...] bediening en matige prijzen hoop ik de aanbeveling van [...] zoekers te erlangen.

KEULEN, 16 Mei 1863.

CARL ERNST,
Hof-Restaurateur van Z. M. den [...]
(9946) Voorheen: Restaurateur van den Centraal[...]

DIE KUR- UND WASSERHEILANSTALT BR[...]

Dit ETABLISSEMENT VOOR HET GENEESKUNDIG [...] VAN KOUDWATER, liggende tusschen **KEULEN** en **BO**[...] opengesteld gedurende het geheele jaar. Het Turksche Bad, [...] met de Koudwater-behandeling, heeft een buitengewoon ge[...] vloed bij de JICHT, RHUMATIEK, HUIDSGEBREKE[...] TARRH, ZENUWENZIEKTEN, UITSLAG, SYPHILIS, VO[...] DIGHEID, enz.

Brieven franco, adres den Heer SACK, Doct. Med., Genees[...] dit Etablissement, of aan het Bestuur: VERWALTUNG DE[...] SERHEILANSTALT zu Brühl, bei Cöln.

J. VOLTELEN, te Arnhem, heeft uitgegeve[...]
LEIDRAAD
BIJ DE
OEFENINGEN VAN EEN BATAILL[...]
IN HET
EXERCEREN EN MANOEUVRERE[...]
PRIJS 15 CENTS.

GOEDKOOPE UITGAAF, 400 BLZ. f 1[...]

Bij H. J. VAN KESTEREN is verkrijgbaar ge[...]
SPINOZA,
HET LEVEN VAN EEN DENKER.
Door BERTHOLD AUERBACH. Met Voorbericht van Dr. [...]

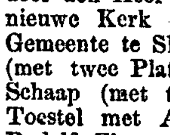

PIANO-MAGAZIJN van ZWEERS & C°.

Kalverstraat bij de Munt, 152, te Amsterdam.

Voorhanden een groot aantal **PIANO'S** uit de voornaamste Fransche en Duitsche Fabrieken, ook die gebouwd zijn voor de Tropische Gew[...]. Wegens plaatsgebrek zullen eenige **PIANO'S**, waaronder van ERARD, BERNHARDT AINÉ, JELMINI, FLEIG, [...] GILSON, SOUFLETO, BORD, die gedurende korten of langeren tijd in Huur zijn geweest, tot zeer voordeelige Prijzen [...] Verkocht. (10[...])

GENERAL STEAM-NAVIGATION COMPANY.
ROTTERDAM en LONDEN.

De Stoomschepen vertrekken met Passagiers
Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturd[...]

DINGSDAG 2 JUNIJ, 's Morgens 11 Ure. DONDERDAG 4 JUNIJ 's Middags 12 Ure.
ZATURDAG 6 JUNIJ, 's Namiddags 2 Ure.

VRACHTEN: GROOTE KAJUIT £ 1. 7.— HEEN en TERUG £ 2.0.6.
VOOR-KAJUIT " 0.17.— D°. " 1.6.6.

GEBROEDERS SMITH, Agent[...]

De Tweede Vergadering in het Faillissement van A. A. HALWASSER buiten gemeenschap Gehuwd met O. H. J. ROMBRICH, handelende onder de Firma van ÉPOUSE (ÉPse.) ROMBRICH, zal plaats hebben op Donderdag 11 Junij, des Voormiddags ten Half Elf Ure, in het Lokaal van de Eerste Kamer der Arrondissements Regtbank alhier.

AMSTERDAM, 27 Mei 1863. De Curator in het Faillissement,
(10608) M. C. VAN HALL.

DIRECTEUREN der BRANDWAARBORG-MAATSCHAPPIJ, opgerigt in den Jare 1813, te Loenen aan de Vecht, thans alhier gevestigd, hebben de eer alle Belanghebbenden te berigten, dat bij de op 29 April ll. gehoudene Algemeene Vergadering, door Heeren Commissarissen is bepaald, dat aangezien den **VOORDEELIGEN STAAT** van het **FONDS** der **MAATSCHAPPIJ**, met 15 Junij a. s. aan allen tot dien tijd bestaande **DEELHEBBERS**, bij gemelde Maatschappij in onderlingen Waarborg verzekerd, door Heeren Correspondenten op vertoon van het Bewijs van Aandeel zal worden gerestitueerd de **HELFT** hunner **INLAGE**, en dat te rekenen van dien dag af, de **DEELNEMING** in deze **MAATSCHAPPIJ** wordt opengesteld, tot 1/8 pCt. Inlagen voor de gewone en 5/32 pCt. voor Gebouwen in de buitengewone Klasse.

AMSTERDAM, 23 Mei 1863. **H. VAN VEEREN.**
(10603) **J. VAN VEEN JR.**

J. OTTERBEEK, A. J. B. VAN WAIJENBURG, W. LEENDERTZ CZN., J. VALKENBURG, A. A. VAN WAIJENBURG, J. G. VAN GINKEL, J. G. OTTERBEEK, H. T. DUNNEWOLD en A. VAN IJSENDIJK EZN., Makelaars, presenteren als last hebbende van hunne Meesters, ten overstaan van een daartoe bevoegd Beambte, in de Bakke Grond, in de Nes, op Dingsdag 2 Junij 1863, des Avonds ten Zes Ure te Verkoopen:

300 Vaatjes AMERIKAANSCHE **APPELEN.**
1000 Dozen en Kisten Nieuwe SMIRNA **VIJGEN.**
100 Kisten Jarig SMIRNA **ROZIJN.**
40 Vaatjes **STIJFSEL.** (10629)

Al hetwelk nader bij Notitie zal worden aangewezen.

HH. PHOTOGRAFISTEN,

welke genegen mogten zijn om voor gezamenlijke rekening werkzaam te wezen, tegen geldelijke voorwaarden en het aanbrengen van een geschikt LOCAAL voor **ATELIER,** gelegen in het beste gedeelte dezer Stad, gelieven zich franco te adresseren bij den Boekhandelaar W. CLEMENT JR. (10549)

KAMERS GEVRAAGD.

Eene DAME wenscht tegen het Najaar te Huren bij R. K. Lieden: 2 a 3 gedeeltelijk **GEMEUBELEERDE KAMERS** met Bediening. Reflecterenden vervoegen zich met opgave van verlangden Huurprijs franco onder Lett. M. J., bij den Boekh. H. A. WINKELHAGEN, Singel hoek Middenklooster te Amsterdam. (10541)

UIT DE HAND TE KOOP,

wegens Vertrek, eene Kleine **FABRIEK** en **HANDELSZAAK,** van Dagelijksche Comsumptie, Koopsom en Conditien, zeer billijk. Alle verlangd wordende teregtwijzingen, betreffende Fabricaat en Clientele zullen gegeven worden. Inclinerende Adressere zich Franco onder het Motto ZAAK, Bureau Handelsblad. (10551)

ONDERWIJS.

INRIGTING VAN CHRISTELIJK ONDERWIJS voor MEISJES uit den Deftigen Stand, geopend 19 Mei 1863.

H. F. GIESEKE,
(10322) Leliegracht, stille zijde, LL 366, te Amsterdam.

PERSONEN
NAAR
BATAVIA

willende vertrekken, wordt Passage aangeboden met het in Ballast vertrekkend snelzeilend Schip

DEN ELSHOUT,

Gezagvoerder E. AKKERMAN, zeilklaar in het Nieuwe Diep 15 Junij a. s. Adres bij den Kapitein of de Cargadoors DE CONINGH & Co., te Amsterdam. (10531)

Wwe. W. VAN DER HULST,
HOFLEVERANCIER,
E 36 KALVERSTRAAT.

Ontvangen de laatste **NOUVEAUTÉ'S** in **ECHARPES** Cols, Fransch Batisten Zakdoeken, Zijden Foulards, enz.

Heeren **HEMDEN,** Boorden, Flanellen Ongebleekte Ondergoederen, Sokken, enz. zijn in alle tailles voorhanden. (10566)

GROOTE SORTERING
REISBEHOEFTEN.

HET KANTOOR VAN
LOUIS HEGELMAIER,

is **VERPLAATST** naar den N. Z. Voorburgwal bij de Brouwerssteeg, L 487. (10647)

EAU TONIQUE, dit Water is om het Haar op nieuw te doen groeijen zelfs op de kaalste Hoofden. Prijs ƒ 1.50.

SYRIECROME. Nieuwe Tinctuur van GAUTIER, Chemist te Parijs, om het Haar en den Baard in de natuurlijkste bruine en zwarte kleur te Verwen. Prijs ƒ 2.50.

Verkrijgbaar bij **COURDY,** Coiffeur, hoek Dam en Pijpenmarkt te Amsterdam.

Zaal voor het HAARSNIJDEN en FRISEREN. Abonnementskaartjes a ƒ 1. (10661)

BERIGTEN UIT DE LAATSTE EDITIE VAN HET VORIG NOMMER OVERGENOMEN.

LEMBERG, 28 Mei. In Podolie is het rustig. In Volhynie zijn de benden opstandelingen door de militairen en de boeren uiteengedreven. Het corps van Czechowski is geslagen. Rzconiwski en drie geestelijken zijn gevangen genomen. Het kamp der opstandelingen, benevens de voeragie, paarden en wapenen, is door de Russen, met hulp der boeren prijs gemaakt. In Podolie wordt de landstorm georganiseerd. In onderscheiden districten verklaarden de boeren, dat zij tegen den opstand wilden strijden.

AMSTERDAM, Donderdag 28 Mei.

Afloop der heden avond gehouden veiling van WIJN:

Ca. 20 oksh. Blaye, gewas 1862, opgeh. a ℒ 50; ca. 20 oksh. Côte Camblanes, gewas 1862, 7 oksh. opgeh. a ℒ 50, 13 oksh. niet geveild; ca. 10 boten zoete Valencia, gewas 1860 en 1861, opgeh. tot ℒ 42 a 45; ca. 6 b. Spaansche Wijn, merk Portilla, 2 b. verkocht a ℒ 48, 4 b. opgeh. a ℒ 48; ca. 2 b. Portwijn verkocht a ℒ 96; ½ pijp Madera verkocht a ƒ 131; ca. 10/4 en 7/8 b. Xeres, merk V. Merello en Co., gedeeltelijk verkocht tot ℒ 80; 2/8 b. Xeres en 1/8 b. Paxarette, verkocht a ℒ 26; ca. 8/2 st. Niersteiner, gewas 1861, grootendeels opgeh. tot ƒ 41 a 46 en niet geveild; ca. 1/2 en 2/4 st. Niersteiner, gewas 1857, opgeh. a ƒ 46; 14 f. Cognac, 109 pCt., opgeh. a ℒ 26; ca. 350 fl. St. Julien, gewas 1857, verkocht a 56 c.; ca. 180 fl. Xeres, verkocht a 92 c.

Uit de eerste hand zijn afgedaan 1200 v. nieuw Samos Rozijn, aangebragt per het schip Vrede.

LONDEN, 28 Mei. *Koffij* en *Thee* onveranderd. — *Rijst* in flaauwe stemming. — *Tin*, Banca £ 129, Eng. £ 128, Straits £ 127. Fries.. *Boter* 86. *Talk* in loco 43; Oct.—Dec. 46. — *Raapolie* 49.6. — *Lijolie* 45.

Ter Veemarkt waren aangevoerd 1150 Runderen, 6700 Schapen en Lammeren, 390 Kalveren en 380 Varkens. De prijzen zijn: Beste Runderen 4.10, Schapen en Lammeren 4.10, Kalveren 5 en Varkens 4.6.

LIVERPOOL, 28 Mei. De omzet van *Katoen* bestond heden uit 5000 b.

BERLIJN, 28 Mei. *Rogge:* Mei—Junij 45¾; Junij—Julij 45⅞. — *Raapolie:* Mei—Junij 14⅞; Junij—Julij 14¾.

LONDEN, 28 Mei. Slotkoersen: Cons. 92⅛; 1 pCt. Ecuador —; 5 pCt. Grieken 1824/25 32½; Dito Coup. 14⅝; 3 pCt. Mexico —; Afgest. Grenada 17; 2 pCt. N. Dito 33¼; Uitg. Dito 10⅛; Landwarrants 8¼; 3 pCt. Portug. 1853 —; 3 pCt. Dito 1862 50; 4½ pCt. Russ. 1860 91; 3 pCt. Dito 1859 —; 5 pCt. Dito 1862 —; 3 pCt. Spanje 54⅞; 2 pCt. Dito 48⅞; Amort. 34; Spaan. Cert. Coup. 12⅜; 6 pCt. Turken (Gec.) 51½; 2 pCt. Venez. 24; 6 pCt. Dito 1862 54¾; 1 pCt. Dito 12½; 2½ pCt. Holl. —; 4 pCt. Dito —; 5 pCt. V. S. Leening 61; 6 pCt. Dito 65; Illinois Constr. Bonds 7 pCt. Oblig 74; Dito Shares 65.

WEENEN, 28 Mei. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 75 90; Dito Nation. 80.80; Bank-Act. 791; Oost. Aand. 1860 —.—; Cred. Anstalt 192; Fr. Oost. Spoorw. 215; Nieuwe Lomb. 253. — Wissel op Londen 111.25; Goud —.

BERLIJN, 28 Mei. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 68⅜; Dito Nation. 72¾; Stiegl. 5de Serie 89½; Dito 6de Serie 96; 5 pCt. Eng. Russ. 1862 91¾; 3 pCt. N. Dito 58⅝; 4½ pCt. Pruisen 101¼.

Wissel: Londen 2/m. 6.20¾; Parijs 2/m. 79⅞; Hamburg 2/m. 150⅝; Amst. 2/m. 142⅝; Weenen 2/m. 89⅝; Petersb. 3/w. 101½.

FRANKFORT, 28 Mei. Slotkoersen: 5 pCt. Met. 66¼; Dito Nat. 70⅝; Oost. Aand. 1860 —; 3 pCt. Spanje 50½; 2 pCt. Dito 47⅝. — Wissel: Londen 118⅜; Weenen k. z. 105¼.

HAMBURG, 28 Mei. 3 pCt. Mexic. 34¼; 3 pCt. Russen 56⅜; 3 pCt. Spanje 48; 2 pCt. Dito 45⅝; Vereinsbank 103⅝; Noord-Duits. Dito 105¼. — Wissel: Londen —; Amst. —.

PARIJS, 28 Mei. Slotkoersen: 3 pCt. Frans. 69.35; 4½ pCt. Dito 97.—; Fransch Oost. Spoorw. 477; Credit Mobilier 1415; 3 pCt. Binn. Sp. 51¾; 2 pCt. Dito —; Russ. Spoorw. 432; 5 pCt. Italie 72.35.

Frans. 3 pCt. openden 69.42½.

MADRID, 27 Mei. 3 pCt. Spanje 52.95; 2 pCt. Dito 48.85.

Scheepstijdingen.

ELSENEUR, 24 Mei. Alhier zijn gepasseerd de Nederl. schepen Tweelingen, kapt. Middel; Aukje, kapt. Teensma, en de Galjoot met Standaard Noord-Nederland.

BINNENGEKOMEN.

BREMERHAVEN, 26 Mei; Jabina, Hazelhof, Memel.-Renna Römelingh, Visser, Elbing. - Grietje Huisman, Kuiper, Frederikstad.

DANTZIG, 23 Mei; Handel, van der Velde, Vlissingen. - Delphin, Helmers, Harlingen. — 24 Mei; Vrouw Clara, Dost, Delfzijl.-Europe, Hinzmann, Schiedam. - Johanna, Backofen, Amst. — 25 Mei; Hollander, S., Kroonstad.

CHRISTIANIA, 16 Mei; Remelia Geertruida, Katoen, Nederland.

ARENDAL, 12 Mei; Alpha, Nielsen, Amst.

BERGEN, 13 Mei; Jantina, ten Cate, Amst.

ELSENEUR, 25 Mei; Prinds Heinrich, Pedersen, Nieuwediep n. Sundswall. — 26 Mei; Meta Elisabeth, Zühlke, Dantzig n. de Maas.

TONNINGEN, 22 Mei; Christina Wobbegina, van der Werp, Amst. n. Stettin. - Froukina Hillechiena, Forma, Dantzig n. Groningen. — 23 Mei; Margaretha Meijerink, de Jonge, Russ n. Burg. - Elbe, Baas, Elbing n. Rott. - Fenna, Balssen, Colberg n. id. - 2 Gebrüder, Doyen, Dantzig n. Zwolle. - Anna, Kuiper, Stolpemunde n. Dordt. -24 Mei; Reina, Kruisinga, Dantzig n. Hoorn. - 25 Mei; Eelbrandina, Atzema, id. n. Kogoerpolder. - Jenny, Niejahr, Stokholm n. Rott.

HOLTENAU, 21 Mei; Alberdina Fokkelina, Schuur, Dantzig n. de Weser; Jacoba Gesina, de Vries, id. n. id. - Lubbiena, Hazelhoff, id. n. id. — 22 Mei, Harmina, van der Meulen, Stettin n. Schiedam. — 23 Mei; Mercurius, Fromm, Dantzig n. Delfzijl. - Geziena Elsina, Deen, id. n. Schiedam.

ST. NAZAIRE, 25 Mei; Josephine-Marie, Lemerle, Rott.

BORDEAUX, 25 Mei; Johan van Gent, Jenssen, Libau.

UITGEZEILD.

HAMBURG, 26 Mei; Saramacca, de Vries, Gibraltar en Triëst.

DANTZIG, 23 Mei; Pallas, Tessin, de Maas.

MEMEL, 22 Mei; Kirstine Marie, Rasmussen, de Maas. - Cito, Ruchel, id. - Renske, Mooi, id. - Catharina, de Vries, Yarmouth. - Hendrika, Waterborg, Gothenburg. — 23 Mei; Selma, Doodt, Bristol.

CHRISTIANIA, 16 Mei; Dina, van der Ley, Nederland.

BERGEN, 11 Mei; Elsina. Mulder, Rusland.

TELEGRAMMEN.
(REUTER'S OFFICE.)

LONDEN, 29 Mei. Alhier zijn berigten uit Bombay ontvangen loopende tot 12 Mei. De dienst 1862—1863 levert een batig saldo op van 937,000 £; het batig saldo voor de dienst 1863—1864 wordt geraamd op 815,000 £. Vijf millioen £ zijn bestemd voor openbare werken.

De directie der bank van Engeland heeft den wekelijkschen staat dier inrigting heden bekend gemaakt; daaruit blijkt dat het bedrag der circulerende bankbilletten is verminderd met £ 309,370 en de voorraad munten muntmateriaal met £ 29,432.

Het mailstoomschip Tasmanian is heden uit West-Indie aangekomen met 2,413,477 doll. aan boord.

Uit New-York is aangekomen het stoomschip City of Washington met 435,495 doll. in specie en £ 4810 in goud.

Uit BOMBAY zijn berigten aangekomen, gedagteekend 12 Mei. Invoeren stil; Katoen Dharwa 535 zonder handel; Koper in rijzende stemming; Opium Malwa 1630; Wisselkoers op Londen 2.1½; Vrachten 67/6; disconto 11 pCt.

CALCUTTA, 11 Mei. Invoeren stil; Koper voor scheepsbekleeding 4 annas hooger; dito tot dekking van huizen 38 rup. De Indigo staat zeer voordeelig en belooft een gunstigen oogst; Lijnzaad stijgend: Wisselkoers op Londen 2 0¾; Vrachten 90 sh.

MADRID, 28 Mei. Op voorstel van den minister-president heeft de Koningin het besluit geteekend, waarbij volledige gratie wordt verleend aan al de personen, betrokken bij de onlusten, welke op het eiland St. Domingo hebben plaats gehad.

LONDEN, 29 Mei. Consols 92⅛ a ¼.

WEENEN, 29 Mei. 5 pCt. Metall. 76; Dito Nation. 80.90.

BERLIJN, 29 Mei. Metall. 68½; Dito Nat. 72⅞.

PARIJS, 29 Mei. Fransche 3 pCt. 69.32½; Crédit-Mob. 1412; Fr. Oostenr. Spoorweg 471; 2 pCt. Spanje 48⅛; 3 pCt. Dito 51¾.

MADRID, 28 Mei. 3 pCts. 53; 2 pCts. 48.95; Bank-Act. —.

TEXEL, 29 Mei; binnen: Elise, Pedersen, Osterrisoer. - Aletta Augusta, Tinholt, Bat. - Louisa Christina, ten Harmsen, Suriname.

Uitgezeild: Commercien, Gjersoe, Sundswal. - Zenith, Donike, Sunderland.

Aangekomen Passagiers.

Van BATAVIA, per Aletta Augusta, kapt. Tinholt: G. J. O. v. Dijk en W. A. v. Dijk.

Van SURINAME, per Louise Christine, ten Harmsen: J. Glöckler en Echtg., C. G. Conrad en Echtg.; Reiche, Echtg. en 2 Kinderen; Jonge Jufvr. J. M. en E. M. Bou, T. R. Bramberg, A. P. Eichenhouer, M. M. Drestler.

VERVOLG DER NIEUWSTIJDINGEN

AMSTERDAM, Vrijdag 29 Mei.

In de heden gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is de algemeene beraadslaging over de begrooting voor het departement van kolonien voortgezet. De HH. van Lijnden en van Goltstein verklaarden zich tegen de politiek des ministers. De Heer v. Heukelom verdedigde haar uitvoerig en wees op het verbond tusschen de conservatieve en de anti-revolutionaire partij. Ook de Heer v. d, Linden sprak in dien geest. Voorts hebben eenige leden gerepliceerd. Morgen voorzetting.

Thans is bekend geworden het antwoord van de Russische regering op de dépêche van de Nederlandsche regering betrekkelijk de Poolsche aangelegenheden. Dat antwoord is vervat in een brief van den Russischen minister van buitenlandsche zaken, Prins Gortschakow, aan den Russischen gezant bij het Nederlandsche hof. Wij laten dien brief hieronder vertaald volgen:

PETERSBURG, 3 (15) Mei 1863.

GENERAAL!

De baron Gevers heeft mij mededeeling gedaan van eene in copij hierbij gaande depêche van den Heer van der Maesen.

De regering van Z. M. den Koning der Nederlanden drukt daarin de overtuiging uit dat de stappen, bij het keizerlijk kabinet gedaan ter zake van den tegenwoordigen toestand van het koningrijk Polen ingegeven zijn door de belangstelling welke aan iedere bevriende regering de voorspoed der regering van Z. M. den Keizer moet inboezemen.

Het kabinet van 's Gravenhage meent door zich met die gevoelens te vereenigen, een nieuw blijk te geven van de goede betrekkingen, die tusschen de beide hoven bestaan.

Wij willen niet onderzoeken, of op het oogenblik, waarop onze doorluchtige meester zich bezig houdt met de maatregelen, welke Z. M. noodig oordeelt voor het welzijn en den voorspoed harer onderdanen, de wenschen welke haar deswege worden kenbaar gemaakt een practisch nut hebben en of zij niet onder de onruststokers in het koningrijk Polen verwachtingen en hersenschimmen zullen doen geboren worden, welke voor het spoedig herstel van de rust in dat land nadeelig zijn.

Wij willen in de uitdrukking van die wenschen alleen de goede bedoeling zien, die ze heeft ingegeven, en het is als zoodanig dat het Keizerlijk kabinet ze in denzelfden geest aanneemt, waarin zij zijn genit.

Uwe Exc. zal hiervan wel de verzekering aan de Heer van der Maesen willen geven, door hem voorlezing te doen van de tegenwoordige depêche.

Ontvang enz. GORTSCHAKOW.

Prof. M. de Vries, hoogleeraar te Leyden, is tot corresponderend lid der kon. Belgische akademie van wetenschappen en fraaije letteren benoemd.

Gisteren avond hield de Amsterdamsche afdeeling van de Nederlandsche vereeniging tot afschaffing van sterken drank hare 139ste openbare vergadering in het locaal Eensgezindheid alhier. Daar de spreker, die in deze vergadering het woord zou voeren, belet was op te treden, las de 1ste voorzitter, Dr. H. Fabius, zeer ten genoege van zijne hoorders en hoorderessen het onlangs bij den boekhandelaar W. H. Kirberger uitgekomen werkje, „de Dood eens Dronkaards", voor, en voegde daarbij nog eenige opwekkende woorden toe.

** DEVENTER, 28 Mei. Naar men verneemt, is de 1ste luit. van Wickevoort Crommelin, van het 1ste reg. dragonders alhier, tot adjudant bij gemeld corps benoemd.

LAATSTE BERIGTEN.

KONSTANTINOPEL, 21 Mei. In den Kaukasus neemt de oorlog eene onverwachte wending. Een 300tal Russen is gevangen genomen. Benden Poolsche opstandelingen hebben zich tot op 30 mijlen van Odessa vertoond. Men zegt, dat verscheidene Russische officieren zich bij de opstandelingen in Podolie gevoegd hebben.

Ten gevolge van de opschudding in Griekenland, heeft Fuad Pacha strenge bevelen uitgevaardigd om bij de Grieksche grenzen maatregelen van voorzorg te nemen. De sultan doet de troepen menigmalen op zijne eigene kosten onthalen.

PETERSBURG, 28 Mei. In het *Journal de St. Petersbourg* van heden worden de geruchten tegengesproken, volgens welke te Smolensko en omstreken een opstand is uitgebroken.

Eene verordening betreffende de bank bepaalt, dat op nieuw eene successieve vermindering van den prijs van het goud moet plaats hebben, zoodat de koers op het einde des jaars op pari zal staan.

TURYN, 28 Mei. De Kamer van Afgevaardigden heeft zich geconstitueerd door de benoeming der leden van het bureau en zal morgen hare werkzaamheden hervatten.

Nationale Leening 72.55.

SCHIEDAM, 29 Mei. **Moutwijn ƒ 10½; Genever ƒ 16; Amsterd. Proef ƒ 17¼.**

ROTTERDAM, 29 Mei. (1 uur). W. S. 4 pCt. 99¼; Spanje 2 pCt. 47⅞; Rusland 1855 6de Serie 90⅜; Oost. Metall. 64 5/16; Dito Nation. 68 1/16, 68 11/16; Grieken 30¼; 6 pCt. Binnenl. Turken 50⅞; Venezuela 2 pCt. 23⅛; Dito 1 pCt. 12 7/16; Rott. Bank 104.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Vrijdag 29 Mei.

Ter beurze van heden werd bekend gemaakt het volgend telegram uit Liverpool 29 Mei:

Katoen slap, ofschoon de houders niet genegen zijn tot merkelijk verlaagde prijzen af te geven. Verkoopen ca. 5000 b. Tegenwoordige totale voorraad 314,000 b. Men noteert middling New-Orleans 23, dito Georgia 22, fair Dhollera 18.

CALCUTTA, 22 April. *Indigo.* Er hadden 2 kleine veilingen plaats, waarin eenige Bengaal en Oude iets lagere prijzen bedongen. De berigten aangaande den oogst zijn beter, door dien er eindelijk eenige regen is gevallen. — *Salpeter* bleef goed gevraagd voor Engeland, Amerika en China tot vorigen prijs en de markt is zeer vast. De voorraad beloopt nu nog maar 30,000 z. — *Suiker* op nieuw lager in prijs; het meest ging om in Gurpatta Date, Dulloah en Dumma, die grif koopers vondt tot 4 a 8 as. lager; 200 ton fraai blond bragten rs. 10 op. Voorraad 30,000 z. en men noteert fraai wit rs. 11, Benares rs. 11.4 a 11.8, Gurpatta goede kwaal. rs. 6.10 a 6.12. — *Jute* met goeden handel tot vorigen prijs, en de aavoer was niet groot. — *Katoen* fraaije en sup. kwal. het meest gevraagd en schaarsch; de prijs is 8 as. hooger, en er werd meest voor inl. rekenig gekocht. Men noteert nieuwe Banda rs. 28.8 a 29.8 en Rangoon rs. 32. — *Lijnzaad* voor Engeland en Amerika gevraagd, maar de hooge prijzen beperken de omzet; fraaije kwal rs. 4 a 4.2. — *Rijst* witte tafel voor Engeland 2 as. hooger, zoo ook Seeta. De voorraad van Moonghy en Ballam neemt af, en de prijzen zijn 1 a 2 as. hooger. Men noteert Seeta rs. 3.8 a 3.10, Moonghy rs. 1.12 a 1.12.6 en Ballam rs. 1.8 a 1.13. — *Safloer* rs. 1 lager. — *Schellak* stil; maar vast bij weinig aanvoer. Men noteert rs. 47 a 52. Vrachten stil; zware goederen voor Engeland iets lager; men noteert n. Londen voor Salpeter £ 2.7/6, en n. Liverpool £ 2.5/-, Rijst £ 2.15/-, en Lijnzaad £ 4.10/-. Koers op Londen hooger; op 6/m. zigt 2/¼.

RANGOON, 14 April. *Rijst:* Het artikel bleef zich ferm souteneren op rs. 51 voor prima Ngasain Paddy, tot dat de prijzen door de ruimere aanvoeren in de laatste dagen wederom terugliepen tot rs. 49 a 50; vijf parten Rijst geldt rs. 100 pr. 100 mandjes, hetgeen gelijk staat met 4 sh. 11 tegen den koers van 2 sh. 1. Men verwacht lagere prijzen.

BASSEIN, 12 April. *Rijst:* De aanvoeren zijn verminderd en de prijzen vaster. Men noteert thans op rs. 77 voor 3 parten en rs. 82 voor 4 parten zeilende.

MOULMAIN, 11 April. *Rijst* met weinig verandering. Men noteert steeds rs. 85 a 88. Slechts 2 schepen te zamen 1138 ton laden voor Europa.

COLOMBO, 30 April. *Koffij* zeer stil; Plant. 13.9 a 14. sh., Native 52 sh. - *Cocosolie* met eenigen omzet a 32.9 en 33 sh. — *Kaneel* nominaal 9½ a 9¾ den. — *Katoen.* Tinnevelly: Eenige partijen van den ouden oogst vonden nemers a r. 240 voor prima en 210 voor secunda. Heden werden 1000 candies nieuwe Katoen afgedaan a 240 rs. per candy.

HONGKONG, 14 April. *Thee:* De voorraad van Zwarte Thee is zeer klein en de prijzen zijn vast. Van Groene Thee is steeds veel aanvoer te Shanghay en Canton; fijne soorten zijn schaarsch en brengen hooge prijzen op; de ord. zijn iets lager; nieuwe Canton Groene Thee kwam ter markt en bragt volle prijzen op. De uitvoer naar Engeland is zeer groot en beloopt 110,552,501 ℔, tegen 90,034,471 ℔ in Ao. Po.; en deze maand nog 1,300,000 ℔ en zal denkelijk in het geheel in dit saizoen 125 millioen ℔ bedragen met inbegrip van de nieuwe Congo in Mei te verschepen. Te Canton wordt de Congo ts. 1 a 2 hooger gehouden en bij den hoogeren wisselkoers ging er weinig om. De prijzen van Caper zijn iets lager, in 2 a 3 weken verwacht men de nieuwe; de omzet beliep 8 chops Congo tot ts. 21 a 23 voor Oonam, ts. 26 a 27 voor Oopack en ts. 23½ voor nieuwe Taysam, 7500 d. Caper tot ts. 16 a 17 voor middel kwal., 800 k. Oranje Pecco tot ts. 22 a 24 voor midd. a goed en van groene 3000 k. oude Gunpowder a ts. 23 voor goede kwal. en 2000 k. nieuwe tot ts. 24 a 26 en 600 k. nieuwe Young Hysan fraaije kwal. tot ts. 24 a 26.

Gouden en Zilveren Specien.

10-Guldenstukken ƒ 9.75 a 9.85; Ger. Ducaten ƒ 5.50 a 5.60; Eng. Souv. ƒ 11.75 a 11.85; Pistolen ƒ 9.55 a 9.65; Louis d'Or ƒ — a —; St. van 20 fr. ƒ 9.35 a 9.45; Baren Goud en Specien a ƒ 1442.60 per ℔ fijn 9¾ a 10¾ pCt.; Baren Zilver 900 tot 300 ƒ 104.20 a 105; Piasters ƒ 2.50 a 2.60; Fransche Kroonen ƒ 2.70 a 2.75; St. v. 5 fr. ƒ 2.33 a 2.36; Brabantsche Kroonen ƒ 2.65 a 2.70; Pruis. Daalders ƒ 1.73 a 1.76.

Scheepstijdingen.

AMSTERDAM, 29 Mei. Aangaande het schip Anna & Elise, kapt. J. G. de Roever, van Shields naar Batavia, wordt volgens brief van den kapitein, dd. Shields 26 dezer, gemeld, dat het zwaar entzet en er veel wijking tusschen de vaste en losse verschansing was; de deknaden waren meerendeels gesprongen en het nieuwe koper was op vele plaatsen gerimpeld; men onderstelde, dat er een gat in het schip was, daar bij hoog tij visschen in de kajuit en in de kerk waren opgemerkt; met het lossen der lading werd intusschen voortgegaan.

BINNENGEKOMEN.

HELVOETSLUIS, 28 Mei; Martina Adriana, van 't Hoff, Licata.

KROONSTAD, 24 Mei; de Fleeken Jovwer, de Weerd, Amst.

LONDEN, 26 Mei; Robert Henderson, Logan, Shanghae. — 27 Mei; Leo, S., Rott. - Batavier, S., id. - Stad Dordrecht, S., Dordt.

BRISTOL, 26 Mei; Cuba, Ruyter, Cuba.

UITGEZEILD.

MAASSLUIS, 28 Mei; Alarm, Vince, Boness. - Olive, Mortimer, Newc. - Hippogriff, Cooper, Sunderland.

KROONSTAD, 22 Mei; Hollander, S., Dantzig. — 23 Mei; Piet Hein, Meijer, Amst. - Jonge Ricka, Klein, Reval. — 24 Mei; Follina, Müller, Elseneur.

BONESS, 24 Mei; Osprey, Rawson, Rott.

BASSEIN, 30 Maart; Kalimas, Spring, Falmouth.

Carga-Lijsten.

ROTTERDAM.

DANTZIG, Max, Michelsen: 49½ last Rogge, von Fisenne.

DANTZIG, Christina Jacoba, de Groot: 79 last Rogge, van Oordt, Bubbe en Co.; 10 f. Bier, G. W. Koning Jr.

DANTZIG, Maria Janna Jacoba Berendina, Staal,: 58 last Rogge, von Fisenne.

STOCKHOLM, Odin, Johansson: 637/1, 800/2 t. Teer, Order.

STRAALSUND, Mimi, Petersen: 27 last Tarwe, Viruly en Ravenswaay.

STETTIN, Jantina Christina, Bekkering, 83 last Tarwe, Schadee en Co.

Prijscourant der Effecten.

VRIJDAG 29 MEI.			Laagste koers.	Hoogste koers.	Gebleven koers.
AMSTERDAM. Thesaurie	3½	pCt.	88⅝	88¾	
Nederl. Kanaal Noordzee	3	"			
Nederl. Bank	4	"			
NEDERLANDEN. Werk. Schuld	2½	"	63½	63⅝	63½
Dito Dito	3	"	75¾		
Dito	4	"	99 5/16	99⅜	
Oost.-Ind. Leening	4	"			
Amortisatie Syndicaat	3½	"	92¼		
Handelmaatschappij op rescontre			147¾		
Dito à Contant	4½	"			
Dito Leening 1858	4	"	100½		
Aand. Holl. Spoorweg					
Leening Idem	4½	"			
Dito	4	"			
Rijn Dito	4½	"			
Dito 2de Leening	4½	"			
Dito Shares					
Dito Volgefourneerd					
BELGIE. Cert. Adm. Belg. Bank	2½	"			
Dito bij Rothschild	2½	"	57½		
FRANKRIJK. Certificaten	3	"			
SPANJE. Obligatien	2	"	47 15/16		
Dito	3	"			
Dito Binnenlandsche	3	"	50 11/16	50 13/16	50 11/16
Amortisable Schuld		"			
Bewijzen Coupons		"	12¾		
PORTUGAL. Obligatien	3	"	48	48 1/16	48 1/16
Dito 1856/1862	3	"	47¾	47 13/16	47 13/16
Dito Uitg.		"	47 5/16	47⅜	
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	"	101⅛	101⅜	101⅜
Dito Dito 1828/29	5	"			
Certif. Dito 1831/33	5	"			
Dito Dito 1840	4	"	77¾		
Dito Origin., 2de, 3de, 4de Leen.	4	"			
Dito Dito 5de Leening	4	"			
Dito 5de Serie	5	"	90⅜	90½	90½
Dito 1855 6de Serie	5	"			
Dito Adm. te Hamburg	5	"			
Dito te Londen	5	"			
Dito Dito	4½	"	88¾	88 13/16	
Dito Dito	3	"	57⅞		
Dito Dito bij Hope & C°. 1860	4½	"	90 11/16	90⅞	90 13/16
Dito 1862	6	"	90 9/16	90⅝	90 9/16
Inschrijvingen in Assignatien	5	"			
Certificaten van Dito	6	"	53½	53⅝	
Spoorweg-Aandeelen volgef.	5	"	203¼	203¾	203½
Dito	4	"			
Hypotheek	4½	"			
POLEN. Aandeelen 1835 fl. 500		f	161		
Obligatien	4	pCt.	75⅞		
Spoorw. Aand.	4	"	77		
PRUISEN. Obligatien	4½	"			
Dito 1859	5	"			
Aandeelen 1854	3½	"			
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	"	63		
Dito Dito	4	"	51		
Dito Metalliek	5	"	63 15/16	64 3/16	64
Dito Dito	2½	"	32 13/16		
Dito Rente Amst.	5	"	83¾	84	84
Dito Nationale 1854	5	"	67 15/16	68 1/16	68
Weener Bank-Actien		f	838		
Dito Aand. fl. 250, 1839		"			
Dito Dito " 250, 1854	4	pCt.	255	256	
Dito Dito " 500, 1860	5	"	520	521	
Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope	5	"	131¾	132	
ITALIË. Betaalbaar te Amsterdam	5	"	66¼		
Dito 1861	5	"			

Ecuador 1 pCt. 17, 1/16; Venez. 2 pCt. 23, ⅞, 13/16; Dito 1 pCt. 12½, 11/16, 11/16; 6 pCt. Dito Orig. 56½, ¾, ¾; Dito Conversie 53, ½, ½; Grenada 4½ pCt. 16⅛, ¾, 11/16; Dito Nieuwe 2 pCt. 31⅝, ¾; Dito Uitg. 1⅛ pCt. 10 11/16, ¾; Dito afgest. 1⅛ pCt. 9 15/16, 10 1/16, 9 15/16; Mexik. 3 pCt. 33½, 13/16, ½; Philad. bij Hope en C°. Lr. B. 84; Illinois Spoorw.-Aand. 60½, 61½, 61; Dito Oblig. Constr. Bonds 77, ¼, ¼; Galv. Spoorw. 27, ¼; Dito Stellen 26, ¼; 5 pCt. Ver. St. 64 15/16, 65⅝, 65⅝; Dito 6 pCt. 68⅞, 69¼, 69¼; Grieken 30¼, ⅜, 5/16; 6 pCt. Binnenl. Turken 50⅝, 13/16, ¾; Dito te Amst. *f* 137; Dito te Parijs 170; 5 pCt. Amerik. Losb. 1871 63½, ⅝; Centraal Spoorw. 64⅞; 6 pCt. Amerik. 1882 66½; 4½ pCt. Belg. 93; Zuid-Italiaans. Spoorw. 109.

Koers van het Geld: Beleening 3½, Prolong. 3½, Disconto 3½ pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit,

BOON HARTSINCK, *President.* DE BEAUFORT, *2de Secretaris.*

In binnenl. fondsen was weinig beweging.

Van vreemde soorten waren Russ. weder beter, terwijl de anderen meest allen gunstig gestemd waren, doch met weinig variatie; alleen had in Turksche en Grieken met Engelsche kooporders eene meldenswaardige verbetering plaats.

De Amerik. soorten waren, mede onder den invloed der Engelsche markt, meest allen met tamelijk veel affaire, hooger in prijs, inzonderheid 5 en 6 pCt. Ver.-Staten, Venez., Ecuador en Hectaren Grenada.

4 pCt. Nat. Hypotheek Bank 99⅛; 4½ pCt. Ned. Dito 99; Grieks. Coup. *f* 4⅜, 7/16; Gren. Land-Cert. 94, 94½; Ecuador Landw. 7⅜, 11/16.

Laatste Prijzen ten 5 ure: Integralen — a —; Spanje Binnenl. 3 pCt. —; Dito 2 pCt. —; Dito Amort. —; 5 pCt. Metall. 64 a —; Dito Nat. 67 15/16 a 68; 3 pCt. Mexic. 33 5/16; 5 pCt. Amerika —.

Wisselkoersen.

Londen kort	*f* 11.77½	p.	Lissabon 3/m	*f* 41⅛	g.
Idem 2/m	" 11,68¾	g.	Porto 3/m	" 41¼	g.
Idem 3/m	"	g.	Petersburg 3/m	" 173½	g.
Hamburg kort	" 35⅛	g.	Parijs kort	" 56 3/16	p.
Idem 2/m	" 34 15/16	g.	Idem 2/m	" 55¾	g.

Granenmarkt.

Tarwe in een doen; 130 ℔ Witb. Pools. *f* 336; 131 ℔ b. dito *f* 332; geringe Donau *f* 240 per 2400 kilo; 154/2 ℔ n. Bovenl. *f* 287.

Rogge dadelijk onveranderd met weinig handel; 127 ℔ n. Pruiss. *f* 230; 123 ℔ dito *f* 217; 120 ℔ Taganrog *f* 211; 120 ℔ Petersb. *f* 221; op levering in deze maand hooger; overige termijnen nagenoeg als voren; Mei *f* 198; Junij *f* 195; Julij *f* 196; Aug. *f* 197; Oct. *f* 197, 198.

Heden zijn nog aangezegd 250 last, bedragende te zamen in deze maand 725 last.

Garst in een doen; 115 ℔ Doensche *f* 184.

Boekweit onveranderd 121 ℔ Holstein *f* 210.

Koolzaad williger, op 9 vat in Nov. 75½ £.

Lijnzaad in een doen, 110 ℔ Poolsche *f* 325.

Raapolie dadelijk iets flaauwer, op levering daarentegen vast; op 6/w. *f* 49½; vlieg. *f* 48¼; Sept. *f* 43; Oct. *f* 43 a 43¼; Nov. *f* 43¼; Dec. *f* 43¼ a ½.

Lijnolie dadelijk iets hooger, op levering in een doen.; op 6/w. *f* 46½; vlieg. *f* 45¼; Sept., Oct., Nov. en December *f* 43½ a ¾.

Hennepolie op 6/w. *f* 47¼; vlieg. *f* 46.

Raapkoeken *f* 75 a 80. Lijnkoeken *f* 10 a 13.

NB. De onderteekening van het geboorteberigt uit Hoorn (zie *A. H. B.* van 27 en 28 Mei), was door onduidelijk schrift abusief; men leze: D. SCHUIT JZN.

ADVERTENTIEN.

„Il est temps en effet que les voiles tombent, que les coeurs s'ouvrent et que les opinions se développent au grand jour."

PRINCE NAPOLÉON, 22 Févr. 1862.

Men leest in *de Tijd, Noord-Hollandsche Courant* van Woensdag 27 Mei 1863: „De Heer **GROEN** verkiest dat zoo te zeggen, gelijk de Heer **GODEFROI** verkiest te spreken van onbekwaamheid. Dat alles is niet alleen niet overeenkomstig de parlementaire hoffelijkheid, maar heeft zelfs een geur van parlementaire onwelvoegelijkheid." (10668)

GROOT HOTEL VICTORIA,
in KEULEN a/d Rijn.

Dit geheel nieuw opgerigt **HOTEL**, gelegen op het schoonste gedeelte en aan een der grootste plaatsen der Stad in de nabijheid van het Centraal-Spoorwegstation en der Stoomboten, laat aan Sierlijkheid en Gemak voor REIZIGERS niets te wenschen over, en beveelt zich de Eigenaar, welke zeer goed Hollandsch spreekt, het Geëerde Reizend Publiek ten beste aan; Equipagien zijn aan het HOTEL en Omnibussen van hetzelve aan het Centraal-Spoorwegstation aanwezig.

De Eigenaar
JOS. CLEMENT.

(8855)

TE KOOP VOOR ONGEVEER FRANCS 30,000.

Eene **IJZEREN STOOMBOOT**, 45 Paardenkracht, lage drukking 47 Ned. El lang, 4 Ned. El breed, geschikt voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

Dezelve is in zeer goeden staat, **STOOMKETEL** Nieuw, enz.

Nadere Inlichtingen zijn te bekomen bij **ALBRECHT & C°.**,

(10648) Singel over de Oude Luthersche Kerk 478.

WARSCHAU-BROMBERG.
EISENBAHN-GESELLSCHAFT.

Gemäss der Bestimmungen des § 34, 35, 36 der Gesellschafts-Statuten werden die Herren Actionaire der Warschau Bromberger Eisenbahn-Gesellschaft, zur 5ten ordentlichen General Versammlung, welche am 30 Juni d. J., von Nachmittag 4 Uhr, in dem Sitzungssaale auf dem Bahnhofe in Warschau statt finden soll, eingeladen.

Diejenigen Herren Actionaire, welche an der General-Versammlung theil nehmen und ihr Stimmrecht ausüben wollen, müssen nach Vorschrift des § 31 der Gesellschafts-Statuten im Besitze von mindestens Zwanzig Actien 1ter Serie à 100 Rubel jede, oder von vier Stück 2ter Serie à 500 Rubel jede, sein, und haben nach § 36 ihre Actien in der Gesellschaftscasse und zwar in Warschau in unserer Hauptcasse:

In Breslau beim schlesischen Bankverein, und

in AMSTERDAM bei den Herren LIPPMANN ROSENTHAL & C°.

bis zum 15 Juni, Nachmittags 3 Uhr, zu deponiren.

Mit den Actien sind zugleich zwei gleichlautende Nummerverzeichnisse der zu deponirenden Actien einzureichen, wovon das eine Exemplar mit dem Deposital-Quittungs Vormerk versehen, zurückgewährt wird. Gegen Praesentation dieser Deposital-Quittung werden beim Eintritt in die General Versammlung die mit den Stimmrechten bezeichneten Eintrittskarten nebst der entsprechenden Zahl von Stimmzetteln ausgereicht. Diejenigen Herren Actionaire, welche von dem ihnen im § 31 der Gesellschafts-Statuten vorbehaltenen Rechte der Bevollmächtigung Gebrauch machen wollen, haben sich bei Ausstellung von Vollmachten nachstehender Form zu bedienen.

„Ich bevollmächtige hiedurch Herrn .... mich bei der am 30ten „Juni d. J. statt findenden General-Versammlung der Warschau-„Bromberger Eisenbahn-Gesellschaft zu vertreten, und das mir auf „die laut .... Deposital-Quittung niedergelegten .... Stück „Actien (1ster resp. 2ter Serie) zustehende Stimmrecht ausüben."

Gegen Rückgabe des mit dem Quittungs-Vormerk versehenen Actien-Verzeichnisses werden die deponirten Actien nach der General-Versammlung, an den Präsentanten derselben wieder ausgehändigt.

WARSCHAU, 22 Mai 1863. **DIE DIRECTION.** (10667)

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van Breda;

Gezien het door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant goedgekeurd besluit van den Raad dezer Gemeente van 6 December 1862, letter C4, tot het sluiten eener **GELDLEENING** van ten hoogste *f* 150,000;

hebben besloten:

1. Ter kennis van de belanghebbenden te brengen het overeenkomstig het aangehaalde raadsbesluit vastgestelde:

„**PLAN** voor eene **GELDLEENING** ten laste der gemeente Breda, tot een bedrag van *f* 150,000 ten hoogste.

„ART. 1. Tot bestrijding van de kosten der voor rekening van de gemeente uit te voeren openbare werken wordt ten haren laste eene Geldleening aangegaan tot een bedrag van EEN HONDERD VIJFTIG DUIZEND GULDEN ten hoogste.

„ART. 2. De Geldleening wordt, naarmate der behoefte, bij gedeelten opengesteld.

„Burgemeester en Wethouders bepalen de wijze waarop, de plaats waar en de voorwaarden waaronder, overeenkomstig dit plan in de Geldleening kan worden ingeschreven. Zij zorgen, dat door openbare aankondiging in de *Bredasche Courant* en in andere dagbladen, de tijdstippen van de opening der Geldleening worden bekend gemaakt.

„ART. 3. De Geldleening wordt bij openbare inschrijving aan de meestbiedenden opengesteld tegen eene Rente van 4½ ten honderd in het jaar.

„ART. 4. De inschrijving geschiedt bij Aandeelen, ieder groot *f* 500.

„Geene inschrijving wordt aangenomen dan van die personen, die bij Burgemeester en Wethouders bekend zijn aan hunne verbindtenis gestand te kunnen doen. Zij, die voor derden inschrijven, zijn persoonlijk voor het ingeschreven bedrag aansprakelijk.

„Behoudens het bepaalde in de voorgaande zinsnede, bekomt de hoogste bieder de aandeelen, waarvoor hij heeft ingeschreven; daarop volgt degeen, die na hem het hoogste bod heeft gedaan, en zoo vervolgens.

„Indien door twee of meer hoogste bieders voor gelijken prijs boven het opengestelde bedrag der leening is ingeschreven, beslist het lot omtrent de toekenning der aandeelen.

„De opening der billetten van inschrijving heeft ten Stadhuize in het openbaar plaats.

„ART. 5. De stortingen geschieden ten kantore van den gemeente-ontvanger, op de dagen, bij het openstellen der leening bepaald. De rente loopt sedert den dag der storting. Van de gestorte sommen worden bewijzen van ontvang afgegeven.

„ART. 6. De bewijzen van ontvang worden bij Burgemeester en Wethouders ingewisseld tegen Schuldbrieven, groot *f* 500, ten laste der Gemeente afgegeven. De Schuldbrieven luiden aan toonder; zij zijn voorzien van een volg- en een waarborgnommmer, en zijn namens Burgemeester en Wethouders onderteekend.

„Bij de Schuldbrieven worden afgegeven Coupon-bewijzen met twintig halfjarige Coupons.

„ART. 7. De Coupons zijn betaalbaar ten Kantore van den Gemeente-Ontvanger, op den 1sten Jannarij en den 1sten Julij van het jaar.

„Bij het vervallen der eerste Coupon wordt de Rente, verschenen sedert den dag der storting, bijbetaald.

ART. 8. De Coupons, die binnen vijf jaren na den verschijndag niet tot betaling zijn aangeboden, worden niet meer betaald, maar vervallen ten voordeele der gemeente.

„ART. 9. Te beginnen met het jaar, volgende op de sluiting der leening of van een deel daarvan tot de algeheele kwijting der schuld, heeft voor den eersten October van ieder jaar in eene met open deuren te houden vergadering van Burgemeester en Wethouders, eene uitloting tot aflossing van Schuldbrieven tot een bedrag van ten minste twee ten honderd van het opgenomen Kapitaal plaats.

„Burgemeester en Wethouders brengen den dag der uitloting, ten minste veertien dagen te voren, bij afkondiging, te plaatsen in de *Bredasche Courant*, ter algemeene kennis.

„ART. 10. De uitgeloten schuldbrieven worden op den verschijndag der loopende halfjarige coupons à pari afgelost ten Kantore van den gemeente-ontvanger. Geene verdere rente is op die schuldbrieven verschuldigd.

„Bij de aflossing wordt de schuldbrief met het couponbewijs en de niet vervallen coupons overgelegd en ingetrokken.

„ART. 11. De uitgeloten schuldbrieven, die niet binnen den tijd van tien jaren na den dag der betaalbaarstelling zijn aangeboden, zijn ten behoeve der gemeente vervallen.

„ART. 12. Ingeval schuldbrieven door brand, watersnood of op eenige andere wijze zijn vernietigd of verloren geraakt, kan de Gemeenteraad, behoudens de voorzorgen en met in achtneming der voorschriften, bij plaatselijke verordening vast te stellen, de uitreiking van nieuwe Schuldbrieven bevelen.

„ART. 13. Het Zegel der Schuldbrieven en Coupon-Bewijzen wordt door den Geldschieter betaald. De overige kosten der Geldleening komen ten laste der Gemeente.

„ART. 14. Aan de Bankiers, Kassiers, Makelaars en Commissionnairs in Effecten wordt voor het bedrag der aangenomen Aandeelen van de door hunne tusschenkomst gedane inschrijving, een vierde ten honderd tot commissie-loon toegekend.

„ART. 15. De renten en aflossingen dezer geldleening worden jaarlijks op de gemeentebegrooting in uitgaaf gebragt en bestreden met de opbrengst der gewone middelen.

II. Voorts ter uitvoering van het voorschreven plan te bepalen:

a. Een gedeelte dezer geldleening wordt bij openbare inschrijving aan de meestbiedenden opengesteld tot een bedrag van *f* 20,000.

b. De billetten van inschrijving moeten vóór of uiterlijk op den 18den Junij e. k. des middags ten twaalf ure bij Burgemeester en Wethouders worden ingezonden.

De billetten zijn gesloten en voeren op den omslag de woorden: *inschrijving voor de geldleening.* De billetten zijn onderteekend. Daarin worden duidelijk uitgedrukt de som, waarvoor wordt ingeschreven en de percenten tegen welke men aanbiedt de aandeelen te nemen.

De opening geschiedt op het bovengemeld uur ten Raadhuize in het openbaar.

c. Binnen tweemaal vier en twintig uren na de opening der Biljetten wordt aan de belanghebbenden kennis gegeven van de geheele of gedeeltelijke aanneming hunner inschrijvingen.

d. De Inschrijvers zijn verpligt het bedrag hunner Inschrijvingen voor zooverre die zijn aangenomen, vóór of uiterlijk op den 1sten October e. k. te storten ten Kantore van den Gemeente-Ontvanger. De rente gaat op den laatstgemelden dag in.

BREDA, 26 Mei 1863. (10931)

Burgemeester en Wethouders van Breda,
KERSTENS, Voorzitter.
L. D. G. TEYCHINÉ, Secretaris.

HUIZEN TE AMERSFOORT.

Op 9 Junij, des Avonds ten 8 Ure, zal door den Notaris Mr. LOUTER, in *Amicitia*, worden verkocht:

Drie kapitale **HEERENHUIZINGEN** met **TUINEN**, waarop eene met STALLING en KOETSHUIS.

Een wel ter nering staand **WINKELHUIS**, benevens twee P... **HUIZEN.**

Informatien op Franco aanvrage bij den Notaris. (10653)

ATTENTIE.

Eene **GEHUWDE VROUW**, gezond en sterk Gestel, wenschte zoo spoedig mogelijk bij FATSOENLIJ... LIEDEN geplaatst te worden als Loopende **MIN**. Adres Franco ... Letter R., Bureau Handelsblad. (106...)

HEEREN LEDER-FABRIEKANTEN.

Bij een eigenaar van een SCHORSMOLEN, bestaat gelegenheid de ontvangst van puike **GRAAFSCHAPPER AKKERSCH...** uitmuntend gelegen om per scheepsgelegenheid Gemalen te verzenden. A... met franco brieven onder Lett. H bij den Boekhandelaar B. H. CO... BRANDER, te Zutphen. (106...)

Apotheek.

Een geëxamineerd **APOTHEKER**, 21 Jaren oud, P. G., wenscht **PROVISOR** of **EERSTE BEDIENDE** geplaatst te worden. A... met franco Brieven onder de Lett. S. B. Bureau Handelsblad. (106...)

Door M. J. VISSER, te 's Gravenhage, is ontvan... om aan de Leden en Honoraire Leden der Broedersch... van Candidaat Notarissen in Nederland aan de In... kenaren Franco te verzenden:

REGT EN WET.
TIJDSCHRIFT VOOR HET NOTARIS-AMBT.
Deel XV, Aflevering 1.
UITGEGEVEN VOOR REKENING DER GEMELDE BROEDERSCHAP.

I N H O U D.

VERTOOGEN.

W. P. VAN DEN HEUVELL. De Wetgeving op den Openb... Verkoop van Roerende Goederen.

A. ADAMA VAN SCHELTEMA. Iets over den vorm en stijl ... Notariële Acten.

C. T. KOLFSCHOTEN. Artt. 205 en 220 B. W.

H. F. DE BOCK. Bevoordeeling van den nieuwen Echtgenoot bij twe... of verder huwelijk door vermenging van goederen. — Rijzing en da... der waarde van goederen der gemeenschap.

C. FELOF. Een beoordeelend woord.

C. T. KOLFSCHOTEN. Heeft het eenig effect wanneer echte li... in gemeenschap van goederen onder de Nederlandsche Wet gehuwd, ... voor eene schuld solidair aansprakelijk stellen?

Mr. L. REESER. Iets over den aard van het beding van Hypot... en de onherroepelijke magtiging in art. 1223 B. W.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Naar aanleiding van een Testament. Open brief aan Dr. M. de V... van Mr. C. W. Opzoomer. — De wet van inertie. Open brief aan C. W. Opzoomer, van Mr. A. S. van Nierop. Aangekondigd door J. ... Dercksen.

Iets over de belangen van het Notarisambt, naar aanleiding van ... wets-ontwerp tot regterlijke indeeling van ons Rijk, door Denzelfden.

REGTSPRAAK EN ADMINISTRATIVE BESLISSINGEN.

§ 1. Onbestaanbaarheid van zekere beperkende voorwaarde in een ... tament. Vonnis der Regtbank te Nijmegen, door J. M. E. DERCKS...

§ 2. Vernietiging van een Testament. Vonnis der Regtbank te Haa... door denzelfde.

§ 3. Notariële aansprakelijkheid. Vonnis der Regtbank te 's Herto... bosch en bevestiging daarvan door het Provinciaal Geregtshof in N... Brabant. Regtsvraag.

PERSONEEL.

Notarissen, Benoemingen, enz.

De prijs per Jaargang *f* 7. De Leden der Broederschap ontvang... het gratis.

UTRECHT, 30 Mei 1863. (10645)

De Secretaris-Penningmeester der Broeders... voornoemd:
H. W. ARENTZEN.

BUIKSLOTER TOLHUIS.
ZATURDAG 30 MEI 1863:
CONCERT,
TE GEVEN DOOR DE HARMONIE-KAPEL „ORPHEUS"
Entrée 25 Cents. Aanvang 7 Ure.
ZONDAG 31 MEI 1863:
MATINÉE MUSICALE
Entrée 25 Cents. van 1 tot 4 Ure. (10670)

DOOR PLAATSGEBREK ZIJN WIJ GENOODZAAKT VELE ADVERTENTIEN TOT EEN VOLGEND NOMMER TE LATEN LIGGEN.

SCHOUWBURGEN, CONCERTEN, ENZ.

GRAND THEATRE, Amstelstraat. Samedi 30 Mai. E... de faveurs, seront rigoureussement refugées. Irrévocablement de... Représentations avec le concours de Mlle. Angèle Brémond, ... *de Giboyer*, comédie nouvelle en 5 actes du Théâtre Français, ... Emile Augier, de l'Académie Française. (Cet ouvrage est à sa Do... Edition et fait chaque soir cinq mille francs de recette à la Co... Française.) (8 h. ...)

Prix des Places: Balcon *f* 2, Loges *f* 1.50, Parterre *f* 1, Gallerie ... Loges et Gallerie 60 Cents.

Le Bureau de Location est ouvert Chaque jour de 10 à 3 heures.

SOCIETEIT EENDRAGT MAAKT MAGT.

Zondag 31 Mei. Buitengewone bijeenkomst met medewerking van het Fransche personeel.

Lundi 1 Juin. Dernière représ. de la Compagnie Française et au bénéfice de Mlle. Angèle Bremond.

TIVOLI. SOMMER THEATER. Sonnabend 30 Mai. *Italienische Nacht* bei Egyptischer und Bengalischer Beleuchtung. Grosser Orchester im Garten und Letztes Auftreten des Herrn Bolzius vör seinem Urlaub. *Die Hochzeitsreise*, Lustspiel in 2 Acten von R. Benedix. Darauf: *Eine Stunde aus Schiller's Leben*, Skizze in 1 Act von Otto Girndt. Zum Schluss: *Eine Reise Abentheuer Pepita's*, Posse mit Gesang und ... in 1 Act von A. Bahn. Musik von Conradi. (Anf. 7½ Uhr.)

Entrée 75 Cents. **A. J. DE BOER**, Director.

Zondag 31 Mei 1863. Buitengewone Middag- en Avond-Bijeenkomst der **SOCIETEIT DE GEZELLIGHEID** met Surprises à 25 Cents Introductie.

PARK.
ZONDAG 31 MEI 1863:
GROOT INSTRUMENTAAL CONCERT,
BENEVENS
bij daartoe gunstig weder
ALGEMEENE GAZ-ILLUMINATIE.

Bij ongunstig weder zal het Concert in de Groote Zaal plaats hebben alwaar alsdan niet gerookt mag worden, zijnde daartoe gelegenheid in de aangrenzende Lokalen.

Entrée voor het Publiek 99 Cts. per Persoon. Aanvang 8 Ure.

DINGSDAG 2 JUNIJ ten 1 Ure REPETITIE.
WOENSDAG 3 JUNIJ:
HET EERSTE GROOT HARMONIE-CONCERT.
J. EDUARD STUMPFF.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

BIJVOEGSEL, behoorende tot het ALGEMEEN HANDELSBLAD Nº. 9807, dd. Zaturdag 30 Mei 1863.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Donderdag 28 Mei 1863.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der algemeene beraadslaging over de

DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN HET IXde HOOFDSTUK DER STAATSBEGROOTING

(DEPARTEMENT VAN KOLONIEN).

De Minister van Kolonien, de Heer FRANSSEN VAN DE PUTTE, vervolgt zijne gisteren afgebroken reden.

Hij begint met de opmerking dat hij eenigzins reeds op het gebied der 3de paragraaph zal moeten treden, daar het hem anders onmogelijk zou wezen zijn stelsel uiteen te zetten, waarnaar verschillende sprekers gevraagd hebben.

De Minister herinnert aan den staat van zaken onder de O. I. Compagnie; toen had men het contingentenstelsel, eene opbrengst in natura van rijst, of van producten voor de Europesche markt. Aan elk regentschap was opgedragen een gedeelte te leveren, en het was belast met te voorzien in het onderhoud van den regent en de hoofden, ja van de ambtenaren der Compagnie. Met den omslag en de inning van dat contingent bemoeide de Compagnie zich niet; zij liet dat aan de regenten en de hoofden over. Het verkeerde van zulk een stelsel in eene Oostersche maatschappij, zegt de Minister, is blijkbaar en erkend door hen, die tegenwoordig nog willen blijven staan op den dorpsomslag. De Compagnie kon op de handelingen van de hoofden en regenten geenerlei toezigt uitoefenen. — Maarschalk Daendels, op Java gekomen, zag dat duidelijk in en trachtte, door de regenten en ambtenaren van het Gouvernement te bezoldigen, de misbruiken te keeren; maar zonder radicale opruiming van het contingentenstelsel was dat onmogelijk. Het was alleen door het bekende strenge karakter van den Maarschalk, dat door hem nog zoo vele misbruiken konden worden gekeerd. — Raffles, op Java komende, zag den toestand spoedig in; hij zag den gedrukten toestand van de Javaansche maatschappij, en begreep dat daar geene verandering in te brengen was dan door afstand te doen van het contingentenstelsel en eene directe belasting in te voeren. Het gevolg daarvan was het „landelijk stelsel," het heffen van landrenten, een gedeelte van de producten in natura of in geld van de opbrengst naar verkiezing, en later enkel in geld. In het eerste jaar werd het dorp aangeslagen, maar reeds in het tweede jaar van Raffles verblijf op Java werd de hoofdelijke omslag uitgeschreven, omdat hij met zijn helderen blik zag dat hij halverwege was blijven staan en dat nu de hoofdmisbruiken niet meer bestonden bij de regenten, maar bij dat tal van kleine tirannen, onder den naam van dessahoofden bekend. — Commissarissen-Generaal, na grondig en plaatselijk onderzoek, handhaafden het landelijk stelsel, ofschoon zij het door verschillende omstandigheden in zeer verwaarloosden toestand aantroffen. De Minister doet eenige dier omstandigheden uitkomen. In 1818 (Stbl. van 9 Mei) verklaarden Commissarissen-Generaal, dat de dessa'sgewijze omslag slechts moest geschieden omdat het volslagen gebrek aan kennis van de ware uitgestrektheid der velden in bijna alle residentien een regelmatigen en alzoo billijken aanslag ondoenlijk maakte; dat, zoo lang deze kennis niet zou zijn verkregen, het onmogelijk was van gouvernementswege voor dien omslag te zorgen. De opmeting zou, dit zag men in, niet zoo spoedig gedaan wezen; van daar het besluit van 4 Januarij 1819, waarbij men voorloopig de dessa'sgewijze omslag behield, altijd zoolang de landen niet behoorlijk gemeten en gequalificeerd waren.

Vier en veertig jaren zijn sedert verloopen, en nog altijd bestaat op Java het landelijk stelsel, zoo als het bij die besluiten van Commissarissen-Generaal is in stand gehouden. Geen stap zijn wij vooruitgegaan, maar zeer achteruit; want, zonder het oog te slaan op het landelijk stelsel, heeft men het cultuurstelsel ingevoerd en de misbruiken der dessahoofden zijn vertienvoud. Dat is het stelsel van admodiatie, volgens den Heer Baud, eene fictie genoemd, door den afgevaardigde uit Zwolle, door den Minister genaamd de grootste kwelling en eene bron van willekeur voor de inlandsche bevolking op Java.

De Minister herinnert er aan, dat de wet tot afschaffing der tienden de goedkeuring van de Eerste Kamer der Staten-Generaal niet heeft mogen verwerven, maar er is toch niet ééne stem opgegaan, die de verdediging van het tiendregt heeft op zich genomen. En nu meent de Minister te mogen vragen, wat het oordeel der Nederlandsche Vertegenwoordiging zij over het stelsel der landrente, die willekeurig wordt omgeslagen, willekeurig wordt geheven en niet een tiende, maar een vijfde, ja twee vijfden, welligt de helft bedraagt, want daarvoor is zelfs geen vaste regel. Stel u thans voor eene Oostersche maatschappij, waar de hoofden der policie tevens belast zijn met den willekeurigen omslag en de heerendiensten, en dan vraagt hij hoe er nog een verdediger van dat stelsel kan bestaan? De Heer G. L. Baud, door den Minister meermalen aangehaald, zeide intusschen, in 1849, deswege: „Het heffen eener belasting van twee vijfden van de producten is steeds als overdreven beschouwd om er de hand aan te houden, en om die reden is eene herziening van het stelsel van die belasting, welke thans zeer ongelijk drukkend werkt hoog noodig," enz. De Heer Baud sprak van „een achtste" der producten, want hij toonde aan, dat, ondanks er twee vijfden geheven worden, er maar één achtste in de kas van het Gouvernement komt. — De Minister beroept zich ook op het getuigenis van den Heer van Nes, medestander van den Heer Baud, bij de invoering van het cultuurstelsel, vice-president van den Raad van Indie, die erkende „dat men tot eene finale herziening van dat stelsel zou moeten overgaan." De Minister wijst er als onbetwistbaar op, dat de aanleg geschiedt buiten toezigt, want men weet wat men te denken hebbe van die zoogenaamde contracten tusschen de residenten en de dessa's; — dat er meer wordt geheven dan de residenten met de dessa-hoofden overeengekomen zijn; hij maakt er voorts opmerkzaam op, dat al die heffingen geschieden in naam van het Nederlandsche Gouvernement, de opvolger van de Compagnie, — en dat het ook aan de beste ambtenaren onmogelijk is, met den besten wil, tegen knevelarijen te waken, omdat men blijft staan voor de willekeur van dat dessa-bestuur, waar men maar niet aan durft.

Ten bewijze, dat de conservatieve partij zelve heeft ingezien dat daar het hart van het kwaad op Java schuilde, brengt de Minister het O. I. Reger. Verslag over 1851 bij, waar gezegd wordt: „aan de bevolking is eene groote weldaad bewezen door de volle hoofdelijke uitbetaling der plantloonen." Dus de betaling moest hoofdelijk geschieden, maar werd vroeger dessa'sgewijze gedaan. — Men is daarop teruggekomen; de Minister brengt het oordeel der Regering bij, in 1855 uitgesproken, ten aanzien van de wijze van betaling; het was gebleken „dat sommige planters jaren achtereen niets hadden ontvangen." Was dit reeds het geval bij de uitbetaling, wat zal het dan zijn bij de heffing?

„Men heeft altijd gezegd en wanneer dit immer zonder tegenspraak blijft, wordt het als het ware een axioma — dat het cultuurstelsel rust op de gemeente-instellingen der Javanen. De Minister merkt op, dat het met het cultuurstelsel in 1830 was als met het landelijk stelsel in 1814. Er waren opgaven noch opnamen; men kon niet tot de hoofdelijke indienststelling van de Javaansche bevolking overgaan, en dus vond men het gemakkelijker, dit dessa'sgewijs te doen, de dessa's in te deelen bij de cultures. Op het gezag van generaal van den Bosch is dat blijven voortbestaan, en ik erken gaarne, zegt de Minister, dat het in 1814 bij het landelijk stelsel en in 1830 bij de invoering van het cultuurstelsel noodzakelijk was. Maar nu? Men leze maar de stukken over de suikercultuur." De suikercultuur bestaat in Probolingo en Bezoekie, en daar heeft de bevolking zelve onder elkander de betaling geregeld: de bezitter van het stuk gronds ontvangt de helft van het plantloon en de arbeiders de andere helft. Is daardoor dat individueel grondbezit verstoord? Geenszins. Het cultuurstelsel rust op het souvereine regt van den Nederlandschen Staat, om een vijfde van den grond tot gebruik te kunnen eischen en arbeid van den Javaan te kunnen vorderen. De minister brengt ook hier het gevoelen van den Heer Baud aan, volgens hetwelk het regt van den Souverein zich niet verder kan uitstrekken, „dan tot het heffen van eene belasting of hoogstens van een gedeelte van den grond tot voldoening van die belasting met zekere producten ten zijnen voordeele te doen beplanten, en dit laatste alleen nog dàn, wanneer ten dezen aanzien met het dorp of de dessa vrijwillig kan worden overeengekomen." Dit „vrijwillig" is achterwege gebleven. De Minister ziet er geen kwaad in; want hij is meer voor het stelsel, zoo als het ingevoerd is door generaal van den Bosch, dan zoo als hij er later den schijn van wilde aannemen in zijne brieven aan den Heer Elout. Opregtheid in alles, zegt de Minister. Het is de pligt van een gouvernement den binnenkant, niet den buitenkant te toonen. Hij gaat verder van het beginsel uit, dat geene verbetering in dat stelsel mogelijk is, zonder den aanslag van de landrente te veranderen; merkt op, dat men op Java geen hoofdelijken aanslag kadastraal behoeft te decreteren; „dat een overgang zeer goed mogelijk is; dat hoofdelijke aanslag door het dessabestuur bij het betalen der plantloonen voor het suikerriet reeds plaats heeft; wanneer de opname over Java gereed en het kadaster ingevoerd zal zijn; dan kan men de ambtenaren, [illegible] belast zijn niet de policie of met het innoeijen van de heerendiensten, zuiver comptabele ambtenaren daarvoor bezigen.

De landbouw zal dan worden wat hij hebben moet. Het dessabestuur zal dan terugkeeren tot hetgeen het zijn moet, waarvan Raffles zeide: dat eenvoudig dorpsbestuur wekt de bewondering der Regering op. De Minister wijst in verband hiermede op de donkere tijden van Demak en Grobogan. En dan trekt hij, even als de voormalige afgev. uit Almelo te velde voor het cultuurstelsel, want, niet dit stelsel is de oorzaak geweest van het voorgevallene aldaar, maar de schuld lag voornamelijk in het landelijk stelsel. Het zal aanvankelijk (de Minister geeft het toe) moeite kosten, maar is dit voor een Gouvernement eene reden om na 44 jaren niets te doen en terug te deinzen? Bij ernstigen wil van de Regering zal het werk zelfs medevallen, want de Javaansche inspelingen leenen er de hand toe. Bijna zonder uitzondering dragen de sawa's een naam, een bepaalden naam van het stuk grond. Dat geeft het middel aan de hand tot dat de kadastrale opname gereed zal zijn. Niet alleen dat art. 59 Reg. Reglem. de herziening voorschrijft, maar art. 55 (de bescherming der inlanders tegen willekeur van wien ook) blijft eene doode letter zoo lang niet aan dien pligt is voldaan, en dat kan niet, zoolang het landelijk stelsel, gelijk het nu in werking is, blijft bestaan. Het is ook 's Ministers overtuiging, dat de weg waarlangs men moet komen, door de vijf eerste paragrafen van art. 56, ook bereikt moet worden eerst en vooral door herziening van het landelijk stelsel. In dat voortdurend knoeijen met contracten met hoofden en met dessa's zonder vrijen arbeid ligt de wonde en dat is erkend door alle deskundigen van 1797, 1803, 1812, 1816, 1826 en 1830. Hij roept het getuigenis hier in van mannen als van Alphen, Elout, Raffles, Daendels en Muntinghe. Allen zeggen: het kwaad ligt in gemis aan hoofdelijken aanslag bij de belastingen. De Minister zegt, dat de wonde niet ligt in het cultuurstelsel, mits de bepaling van dien hoofdelijken aanslag eerst in billijkheid worde geregeld. Niemand heeft dat tegengesproken. Staat men andere hervormingen voor dan heet het: gij zijt sloopers, maar niemand heeft tegengesproken, dat er meer inkomsten voor het Gouvernement uit den hoofdelijken aanslag te trekken zijn dan nu uit de landrente verkregen worden. Men versta mij wel zegt de Minister. Mijn doel is niet het batig slot voor het oogenblik te verhoogen, maar om te behouden wat wij hebben en om de inkomsten territoriaal en vast te verzekeren. Maar wat zegt men nu: gij predikt eene sociale revolutie, door hoofdelijken aanslag en individueel grondbezit voor te staan. De Minister antwoordt, dat vooreerst hoofdelijke aanslag zeer goed mogelijk is zonder dat daaruit per se individueel grondbezit voortvloeit. Ten tweede is individueel grondbezit op Java geene revolutie; het bestaat voor een groot gedeelte. Het blijkt uit de jongste stukken over de suikercultuur. Dat weder in te voeren is geene revolutie, maar restauratie, hetgeen hij staaft met een werkje getiteld: „Blikken" waarvan de Heer v. d. Bosch als schrijver bekend is. De Minister ontwikkelt dit punt nader. Vroeger kwam men als men het cultuurstelsel verbeteren wil met de beschuldiging voor den dag van afbreken. En wanneer men in onze dagen billijkheid en regtvaardigheid wil in de plaats stellen van willekeur en onregt, dan heet het weder: gij wilt eene sociale revolutie. Hier nu wijst de Minister op Muntinghe, die bij Raffles was wat Merkus was bij v. d. Bosch, eerst tegenstander, maar later erkennende, dat zij zich vergist hadden. Eene plaats uit Muntinghe doet dit in de bijzonderheden uitkomen ten betooge hoe onverdiend en ongegrond het verwijt is van sociale revolutie te willen.

Men zegt terug te deinzen voor eene sociale revolutie en men is er in 1830 niet voor teruggedeinsd, niettegenstaande hetgeen de Heer Baud daarvan getuigde en niettegenstaande een oud hoofdambtenaar verklaard heeft dat de ambtenaren als het ware verpletterd waren door de brutale manier waarop van den Bosch zijn stelsel krachtig durfde invoeren. In 1854 zeide men geene opmeting van de velden, geene verdeeling in de dessa's, daar is het gevaar, anders was het stelsel goed. Ook kostte het zooveel tijd. Welnu, men heeft gekadastreerd, men heeft geteld onder de toejuiching der menigte en met den tijd; ja, wanneer men niet begint, zal men ook niet vooruit komen. Juist het voorstel van den Heer Sloet tot Oldhuis, tot verkoop van gronden op Java, heeft 's Ministers warme belangstelling en bepaalde studie van het landelijk stelsel op Java gaande gemaakt. Dat voorstel van 1849 (in het voorbijgaan gezegd) moest niet op rekening gesteld worden van ons, zegt de Minister, want het is geheel in strijd met wat wij dag en uur verkondigen: het regt van den Javaan op het bezit van den grond. Maar sints dien tijd heeft de Minister het stelsel opzettelijk bestudeerd, en uit geschriften en onder het volk waar hij zich dagelijks bewoog. Met eene innige overtuiging is hij in het Vaderland teruggekeerd, en heeft dadelijk gezegd: ik zal in de pers en waar ik kan dat stelsel voorstaan en niet rusten voor dat ik de Natie op dat punt overtuigd heb. Hij heeft nimmer de gelegenheid daartoe laten voorbijgaan om op die wonde te wijzen. En nu hij ongedacht (hij mag er bijvoegen ongewenscht) aan deze groene tafel staat, zou men nu van hem verwachten dat ook hij dien 44 jaren lang verwaarloosden pligt liet rusten en terugdeinzen voor de taak die men reeds zoo lang had moeten vervullen? Neen, zegt de Minister, men moge mij slim en handig noemen, zooveel is zeker, dat ik door deze openlijke verklaring geene stem zal winnen. Met politieke slimheid en handigheid zou het dan ook beter zijn mij niet op die wijze over het landelijk stelsel uit te laten. Aan het Ministerie gekomen, heeft de Minister de rijke bronnen van vroeger en later tijd die daaraanwezig zijn zich laten voorleggen, en hij werd, wel verre van in zijne overtuiging geschokt, integendeel versterkt. Hij heeft zich ook voor die taak een Indisch hoofdambtenaar toegevoegd, een man van veel kennis en praktijk, en deze schreef hem, na een deel dier stukken doorlezen te hebben, dat hoe meer hij doordrong in de koloniale aangelegenheden door kennisname dier stukken, hoe meer de laatste twijfelingen die hij vroeger wel eens had verdwenen. Men spreke nu niet van apaisement. Wilde ik apaiseren, zegt hij, ik zou niet zoo spreken als ik gedaan heb, want het is niet in mijn voordeel te voldoen aan den zóó lang verwaarloosden pligt. Kan ik, zoo vraagt hij, wanneer ik regt en regtvaardigheid in de plaats wil stellen voor willekeur en verdrukking en de Nederlandsche Vertegenwoordiging wil mij op dien grond haar vertrouwen ontzeggen. Kan ik schooner legaat aan mijne kinderen nalaten?

De Minister gaat thans over tot de beantwoording van sommige sprekers. In de eerste plaats den Heer Gevers Deynoot. De algemeene indrukken van Java van dien spreker waren niet schoon. De Minister moet erkennen dat, bij veel dat sterk gekleurd was, ook veel waars was. Maar wanneer men ook in Nederland, ten aanzien der landsgebouwen, met een scherpen blik rondging, zou men dan ook niet vele donkere stippen kunnen vinden? En nu de Kamer hierbij in acht neemt een verschijnsel, dat geen Indier zal tegenspreken, namelijk dat het, door het tropische klimaat, in den eersten tijd is alsof alles met een zwart floers bedekt is. Dit is zoo waar, dat het spreekwoordelijk op Java is: gij zijt onlekker, zoo lang gij niet een picol rijst hebt opgegeten. En de Minister gelooft nu niet dat de Heer Gevers dit reeds heeft gedaan. Die spreker heeft in de eerste plaats gewezen op de havens te Batavia, Samarang en Soerabaija, maar heeft daarbij tevens de groote reden van de mindere deugdzaamheid dezer havens genoemd: het alluvium. De plaats van Batavia is door onze voorouders slecht gekozen, maar zij is er nu eenmaal en er is reeds veel voor gedaan. Ik ken die haven zeer goed (zegt de Minister) en ook al het gevaar der golven, menigmaal ben ik haar binnengekomen, terwijl anderen daarbij hun leven lieten. En daarom zal hij ook alles aanwenden tot verbetering dier haven. — Aan de haven te Samarang wordt reeds iets gedaan en binnen een jaar zullen de daaromtrent gegeven bevelen door den Gouverneur-Generaal, zijn uitgevoerd. De Minister herinnert zich daarbij dat bij de discussien over de waterwegen in deze Kamer, een deskundige wenschte, dat er eene rivier ware achter het kanaal door Holland; wij wenschten dit allen, maar de rivier was er niet. Evenzoo is over het algemeen de toestand betreffende de haven op de noordkust van Java zeer moeijelijk. De tegenwoordige Gouverneur-Generaal heeft hierop reeds zijn practischen blik gevestigd, en hij zal in het nemen van doeltreffende maatregelen ter verbetering in den Minister geene tegenwerking ondervinden. De Minister erkent dat men met de betonning en bebakening op Java wel wat laat is begonnen, doch ook in de eischen daaromtrent is men wel eens te streng. De Minister is het echter eens met den Heer Gevers, dat ijzeren vuurtorens beter zijn dan steenen. Het oordeel van den Heer Gevers omtrent de hydrographie is mede wat hard. Het is waar, in 1839 moesten wij nog in alle havens van Java met Engelsche kaarten varen, doch dit is zóó veranderd, dat tegenwoordig de Hollandsche kaarten van onze bezittingen door de Engelschen worden overgedrukt. En wanneer de Minister nu slechts enkele namen noemt van mannen, als van Esser, den admiraal Lucas, Gregory en vooral van Smits en Melvill van Carnbée, dan zal men erkennen, dat het oordeel, als werd er niets voor de hydrographie gedaan, te hard is. — Wat de onderneming van Cores de Vries betreft, de Minister erkent dat die onderneming gebrekkige resultaten heeft opgeleverd, maar de uitbesteding heeft te laat plaats gehad, en waren er geene concurrenten. Men kan dus hier niet spreken van monopolie. Dewijl nu die uitbesteding te laat heeft plaats gehad, heeft de Minister dadelijk in de eerste week na zijne optreding de voorwaarden van uitbesteding, zoo als hij die van den Gouverneur-Generaal ontvangen had, doen publiceren, omdat hij meent dat men op Java veel beter bekend is met de gebreken van het vorig contract dan hier op het Plein. — Wat de openbare werken betreft, daarvoor is thans veel meer op de begrooting uitgetrokken dan vroeger, maar nu wordt er ook betaald, en vroeger betaalde men niet. Die gebouwen in Indie zijn niet schoon, zegt de Heer Gevers, maar er zijn in onze onmiddellijke nabijheid gebouwen, die ook niet schoon zijn. Het voornaamste is dat zij hecht en sterk zijn. Nog kort geleden heeft men de archieven van Binnenlandsche Zaken moeten verplaatsen, omdat men vreesde onder de daken te worden bedolven. En dat gebeurt nu hier! Maar kan men nu daarvan een verwijt aan de Regering maken?

En dat er een soort van verval in die Indische gebouwen is, dat komt van het stelsel van vroeger, dat de Heer Groen zoo goed gekarakteriseerd heeft. Het batig slot *moest* toen zooveel opbrengen. De Minister maakt hiervan echter geen verwijt, want wij waren voor 1844 in benarde omstandigheden. Maar die omstandigheden zijn thans veranderd. De Minister wijst daarbij op den tegenwoordigen gouverneur-generaal, die aan een hoofd-ambtenaar in Samarang, die bezwaar maakte een werk te laten verrigten zonder de hulp van een aantal ingenieurs, antwoordde: gij moet met weinig middelen veel doen. De Minister gelooft dan ook dat wij met dezen gouverneur-generaal op een beter terrein zijn. De kwaal zit echter daarin dat vroeger te veel om niet van den Javaan werd gevergd. Toen werden niet alleen de werken in heerendiensten gedaan, maar men vergde van een Javaan ook de materialen, als kalk en steen, ja zelfs, hetgeen hij niet maken kan: spijkers en bouten. Sedert 1849 is daaraan een einde gekomen. Het is waar dit kost geld, maar dit is geld, waarvan de uitgave bij de Nederlandsche regering en vertegenwoordiging, onder de zegeningen die wij tegenwoordig genieten, geene afkeuring zal ondervinden. Maar nu moet men niet in een ander uiterste vervallen; tegen die algemeene sympathie, ook uit hoeken van waar men ze nooit vermoed had, moet de Regering eene barrière oprigten. Want, bij alle zorg voor Indie, mag de Regering ook niet uit het oog verliezen welke verpligtingen zij ook ten opzigte van Nederland te vervullen heeft. — In den toestand der Molukken zal zeer spoedig verandering komen. In de Minahassa is reeds voorziening gebragt. — En wat Sumatra betreft, de Minister is het eens dat daar meer kan worden gedaan. Hij zal daaraan dan ook spoedig zijne aandacht wijden, maar men moet niet vergeten, dat Sumatra in een bijzonderen toestand verkeert en dat wij daar door vroegere contracten gebonden zijn. — Wat het verkeerde betreft nopens de geringere bezoldiging der residenten op de buitenbezittingen, de Minister is dit volkomen eens, en hij wenscht dan ook daarin verandering te brengen. De Minister wenscht de bezoldiging der ambtenaren te verbeteren. Hij heeft echter eene reserve ten aanzien der inlandsche ambtenaren. Wanneer toch de verbetering hunner bezoldiging niet gepaard gaat met eene wijziging van het landelijk stelsel, zal men millioenen nutteloos wegwerpen. Er schijnen toch misbruiken, bijv. bij aannemingen te bestaan, die zooveel renderen dat daartegen geene verhooging der gouvernements-bezoldiging kan opwegen. — Wat de cultuurprocenten betreft, de opheffing daarvan voor de inlandsche hoofden is een vraagstuk dat nog wel overweging verdient. Maar tegen de afschaffing er van voor de Europesche ambtenaren bestaat geen enkel bezwaar. De Minister is dan ook voornemens daaraan een einde te maken tegelijk met eene regeling van het lot der residenten op de buitenbezittingen. — De directe transatlantische vaart op Indie acht de Minister ook eene wenschelijke zaak, maar hij vraagt: is eene onafhankelijke maildienst geene chimère? Mogen wij ons daarvoor groote opofferingen getroosten? Ook vroeger had de Minister daar veel mede op, maar na alle stukken gelezen en alles goed overwogen te hebben, gelooft hij dat wij dit denkbeeld moeten laten varen. — De Heer Gevers vroeg ook hoe het was met de Indische tarieven. De Minister zegt dat, wanneer hij aan deze tafel blijft zitten, de Heer Gevers het herziene tarief zal ontvangen bij zijne terugkomst in September, wanneer namelijk het ontwerp niet te lang wordt opgehouden tusschen zijn departement en deze Kamer.

De Minister komt nu tot den Heer van Bosse, wiens rede hij met genoegen heeft aangehoord. Zij was voor de Regering toch een steun tegen die algemeene sympathie van gisteren. Er dient toch ook wel een woord van den anderen kant te komen, opdat de sympathie niet tot overdrijving zou overslaan. Hij zal enkele punten uit die rede opnemen. Het absenteïsme alleen is niet de oorzaak van de schaarschheid aan kapitaal op Java, maar ook evenmin het muntwezen. De oorzaak ligt daarin, dat de kapitaal-formering niet hand aan hand is gegaan met de sterke uitbreiding van handel en industrie. De Regering heeft dit dan ook niet uit het oog verloren en 's Ministers eerste werk is dan ook geweest om in het bankwezen op Java voorzieningen te brengen. Men zal er resultaten spoedig van zien, en tot 's Ministers genoegen zijn er geldelijke ondernemingen tot stand gebragt, die kapitalen naar Indie willen zenden. — Wat de verhooging der Indische begrooting betreft, wanneer de Heer van Bosse de begrooting van het laatste jaar goed naziet, dan zal hij ontwaren, dat die verhooging slechts iets meer is dan het vorige jaar. — De Minister behandelt nu een punt, ook door den Heer van Bosse besproken, maar waarover hier altijd eene Babylonische spraakverwarring heerscht, namelijk: het souverein regt op den grond en het bezit van den grond. Vooral de Heer Wintgens verkeerde daaromtrent blijkbaar in eene groote verwarring van denkbeelden. Dat lid sprak van het individueel landbezit van Europeanen. Maar dat bestaat niet; daar denkt niemand over. Dat is eene geheel andere zaak. Het particulier landbezit op Java, dat de Minister overigens betreurt dat is ingevoerd, is niet het bezit van land, gelijk men spreekt over individueel bezit, maar het is het uitoefenen van het regt van den souverein, wat men hier zou noemen de heerlijke regten: het regt tot heffing van belasting en werk. Maar er is niet een Europeaan, die eigenlijk land op Java bezit. Men leze de stukken; men leze vooral het Staatsblad van 1836, waarin de Heer Baud de regten der landheeren geregeld heeft, en men zal zulke stellingen hier niet meer verkondigen. En wat nu de Vorstenlanden betreft, de Minister noemt, wat daar gebeurt, geen vrije arbeid. Hij acht het wel beter, dat de vorsten hunne apanages aan Europeanen verhuren dan dat zij die zelve exploiteren, maar dat is slechts een betrekkelijk goede toestand. Het is het cultuurstelsel, in handen van particulieren. En die particulieren hebben het regt tot het vorderen van arbeid en producten. Maar nu moet men niet spreken van het stelsel van vrijen arbeid, als men spreekt van de Vorstenlanden en de Bataviasche binnenlanden. Dat zijn zeer verschillende toestanden. Zoo is het ook met Genitrie en Alkmaar. Deze zijn primitief verhuurd als woeste gronden. Als zich nu daarop naderhand opgezetenen vestigen, dan heeft de huurder van die gronden het heerlijke regt van diensten te vorderen. Men moge dit nu goed- of afkeuren, maar het *is* zoo. Als men aanneemt, gelijk in Probolingo en Bezoekie, waar het individueel grondbezit van Javanen bestaat, dat de helft aan den eigenaar van den grond en de andere helft aan den planter betaald wordt, dan ziet men, dat Genitrie ƒ 150 en de gouvernements-suikercultuur ƒ 135 betaalt. Daar zit de kwestie. — Wat de hoofden en oudsten der dessa's betreft, de Minister gelooft, dat de Heer van Bosse daaromtrent thans meer bevredigd zal zijn na hetgeen hij gisteren deswege heeft gezegd. De West-Indische subsidien erkent de Minister gaarne dat hoog zijn; hij heeft dan ook daarover reeds een ernstigen brief aan de verschillende Gouverneurs onzer West-Indische bezittingen geschreven. Maar voor dat daarin eenige verbetering van belang kan worden gebragt, moet eerst het regeringsreglement voor Suriname en Curacao worden tot stand gebragt, en de Minister is voornemens dit nog dit jaar tot stand te brengen.

De militaire beschouwingen van den Heer van Mulken zal de Minister eerst bij § 14 beantwoorden. Hij wil nu alleen dit zeggen: wanneer hij, en dit is ook tot den Heer Groen gerigt, eene reden van afstemming in de begrooting wil zoeken, dan gaat dat argument niet op, want er staat geen cent op de begrooting, noch voor uitzending van troepen, noch voor iets anders militairs. Buitendien, deze Minister heeft ook niet gehandeld; hij heeft alleen in de Memorie van Beantwoording een relaas gegeven van den stand der zaak. En nu zegt de Minister aan den Heer Groen: Kom er voor uit; zoek geene uitvlugten! zeg: ik stem uwe begrooting af; ik heb vroeger gedwaald. Maar zoek niet de eerste zaak de beste; zeg niet: ik hoor daar van het defensiewezen spreken, en nu zal ik de begrooting afstemmen, zonder van den Minister te hooren of de aanmerking juist is. Neen! Eerlijk, opregt, rond! stem af! dat is eerlijk, dat is Christelijk! De Minister zegt dat hij zich had voorbereid op een dergelijk discours als hij gisteren van den Heer Groen gehoord heeft. Hij herinnerde zich toch gisteren avond een discours van den Heer Baud op 12 December 1855 gehouden, waarin de spreker zeide: ik heb het meermalen betreurd (ter liefde voor de schoone kunsten) dat de geachte spreker uit de residentie, die zoo even het woord voerde, niet, bij zijne overige talenten, ook de schilderkunst beoefent; want ik stel mij voor, dat zijne gaven van door eene afwisseling van wit en zwart, van licht en schaduw, effect te weeg te brengen, hem tot een van de eerste penseelvoerders van den tegenwoordigen tijd zoude hebben verheven. De pas gevoerde rede (en de Minister zegt ook die van gisteren) van den geachten spreker geeft mij aanleiding, om deze aanmerking, die dikwijls bij mij opgekomen was, voorop te zetten. Wanneer die spreker begint met lof toe te zwaaijen, dan kunt gij er zeker van zijn dat de arm reeds opgeheven is, die de roede voert: hoe uitbundiger de lof, hoe scherper de striemen, die de geachte spreker u toedenkt. En is de verhouding, vraagt de Minister, tusschen den Heer Groen en mij eene andere? Na de loftuitingen in December kom ik eens eenvoudig bij ongeluk in de Kamer bij de behandeling der wet op het middelbaar onderwijs, en dadelijk werd ik door dien geachten spreker begroet met den uitroep: wij kunnen aan niets anders denken dan aan de kolonien. En wat wordt er van de kolonien, als wij de begrooting van dezen Minister aannemen? Liefelijk! zoo was het gisteren ook weder: wij zien hem gaarne als lid der Kamer, maar aan de Ministertafel niet. Ook verlangde de Heer Groen gisteren, dat de Heeren Elout en Mackay nog aan de orde waren. Ik ook, zegt de Minister, want zouden de Heeren Elout en Mackay, en vooral de Heer Elout, den trouwen volgeling van zijn onvergetelijken vader vervolgen

En nu zeg ik: onvergetelijke vader, omdat ik doordrongen ben, vooral na inzage der stukken, die ik in den laatsten tijd heb moeten raadplegen, niet alleen van de bekwaamheden, maar ook van de eerlijkheid en de opregtheid van den vroegeren commissaris-generaal Elout. En dat steekt sterk af als men doorgedrongen is in die archieven, van hetgeen

men ziet van van den Bosch en ook van Baud, want daar ziet men binnen- en buitenkant en bij Elout niet. En zoo de Minister zich nu verwonderd heeft dat het tegenwoordig hoofd der koloniale oppositie gisteren de parlementaire courtoisie niet had om vóór den Minister te spreken, dan is bij hem ook wel de gedachte opgekomen: wordt die biograaf van den Heer Baud ook geschokt in zijn vertrouwen, en hij in de stukken doordringt en kan hij nu nog wel bij dat autoriteitsgeloof blijven? Zouden de Heeren Elout en Mackay het onnatuurlijk verband tusschen de Christelijke historische leer met de conservatieve partij goedkeuren? Wanneer men op de antecedenten van die Heeren in deze Kamer let, dan acht de Minister dit onmogelijk. En dit is zoo waar, dat, terwijl de Heer Groen van dat verbond sprak, hij het historische beginsel ter zijde liet; hij sprak van „de conservatieven van 1852." Maar waar blijft dan het historische beginsel; en het Christelijke beginsel? Het is er even zoo mede gegaan; het ligt ook reeds over boord, want de Heer Groen heeft zich totaal aangesloten aan de Heeren Wintgens en van Forest, (die ten minste consequent is in zijn systeem), die uitsluiting van Europeanen van Java willen.

Nu vraagt de Minister: wie moeten dan christelijke beschaving en Christendom in Indie invoeren? De Mahomedaansche priesters! Ik geloof dus dat met het draconische verbond der christelijke historische rigting met de conservatieven, de Heeren Elout en Mackay niet zouden medegaan. Zij zouden zich ook wel herinneren dat, toen in 1853 het klokgebom der kerkelijke geschiedenis ophield, een vorig verbond was verbroken. Er bestaat dus Babylonische spraakverwarring, maar aan welke zijde? De Heeren Wintgens, van Forest en Groen willen geene Europeanen op Java. Maar de overige leden der oppositie? Als men hunne bedoelingen nagaat, dan is de ergste babylonische verwarring aan die zijde der Kamer. Het betoog van het verschil tusschen den vorigen Minister van Kolonien en mij is hier niet toepasselijk. Ik heb den Minister in het algemeen hier verdedigd; en is nu een lid van de koloniaal liberalen opgestaan om mij te bestrijden? Waar is nu de verwarring. Ten slotte rigt de Minister eene vraag aan den Heer Groen: is het parlementair, is het constitutioneel, is het voegzaam om hier, in deze Kamer, insinuatien en condemnatien over de zaken die gebeuren zullen bij den anderen tak van de wetgevende magt uit te spreken? Is het bovendien vaderlandslievend, wanneer hij weet, zoo als de Heer Groen gezegd heeft, overtuigd te zijn, dat de begrooting hier zal worden aangenomen, te trachten door insinuatien den anderen tak van de vertegenwoordiging tegen de Regering op te zetten, verschillen uit te lokken tusschen de beide takken der volksvertegenwoordiging? Ik noem dit noch parlementair, noch constitutioneel, maar eene parlementaire uitspatting. En de Minister herinnert zich niet dat in Pruissen of Engeland iets dergelijks in de eene Kamer tegenover de andere is gesproken. En nu moge dat christelijk-historisch zijn, de Minister betitelt het met dezelfde benaming waarmede de Heer Groen de nota van Sir John Russell kwalificeerde (insolide et insolent).

De Minister komt nu tot het einde zijner rede. Hij heeft niet al de stellingen der sprekers kunnen opnemen; hij gelooft dan ook niet dat dit noodig was. De Kamer wilde het stelsel van den Minister van Kolonien weten, en nu gelooft de Minister dat dit zonder list en zonder slimheid door hem duidelijk is uiteengezet. En als men nu het thans door hem gesprokene verbindt met hetgeen hij vroeger als lid der Kamer heeft gezegd, dan heeft men voor zich het stelsel van den tegenwoordigen verantwoordelijken Minister van Kolonien, die, wat kolonien betreft, uit naam van het Kabinet spreekt. Het doet niets af, het zou zelfs niet loijaal zijn, om hier verder uit te meten de punten van verschil tusschen de Heeren Loudon, Uhlenbeck en mij, want zij zijn hier niet tegenwoordig om zich te verdedigen op de punten, waarin ik van hen verschil. Nu moet men niet spreken over Mexico en de roodhuiden, maar nu zeg ook ik: stelsel tegenover stelsel; nu moet de oppositie met haar stelsel tegenover dat van de Regering voor den dag komen. Ik wil niets weten van apaisement; ik verlang dat niet. Ik verlang wel pacificatie, die leiden kan tot gemeen overleg omtrent vele punten, waarvan regeling eene eerste vereischte is; zoo mogelijk tot eenstemmigheid en in ieder geval tot beslissing na rijp beraad, opdat de onzekerheid ophoude; niet voor mij, want ik gevoel zeer goed den druk van dezen dag en ik zou, met Guizot, gerust durven zeggen, met dien strijd, zoo als die hier gevoerd wordt: „vous parviendrez bien à épuiser mes forces, mais non mon courage." De Kolonien kunnen wel geregeerd worden volgens de beginselen van groote staatkundige partijen, maar mogen niet zijn de twistappel van partijschappen. Dit is in den laatsten tijd het geval geweest, en zoo dit ergens kwaad is, dan is het in Indie. Daar zijn vast beheer en eene vaste hand vooral noodig.

De Minister zegt ten slotte nog een laatst woord van ernst aan dat verbond van de conservatieve partij met de historisch-christelijke rigting: Gij, die altijd zoo hoog het woord voert over het opperbestuur des Konings en het prestige van ons gezag in Indië, bedenk dat gij u in dubbele mate schuldig maakt aan hetgeen gij vroeger der uiterste spits van de koloniale oppositie verweet: ondermijning van het gezag. Steek uwe hand in eigen boezem, en gij zult het niet kunnen tegenspreken.

Ten slotte een woord van waarschuwing aan de vertegenwoordiging, dat ik reeds den 8sten December heb laten hooren om te voorkomen, dat het nageslacht tot onze schande zal schrijven: „Het belang van Nederland en deszelfs kolonien werd opgeofferd aan partijschappen."

Na de pauze vraagt en bekomt de Minister van Kolonien nog even het woord, ten einde te antwoorden op eene vraag van den Heer van Nispen. Die spreker is teruggekomen op de rede, den 8sten December door den Minister in deze Kamer gehouden, en wel op dat gedeelte, waarin hij gesproken heeft over de verre toekomst, zelfs nog voorbij het einddoel, bij § 6 van art. 56 gesteld. Wij werden uitgenoodigd op te geven, welke directe belastingen op Java zouden kunnen worden ingevoerd. Door den Minister werd toen gewezen op het individueel landbezit, waardoor de landrente verhoogd zou worden. In die verhoogde landrente mogt de voornaamste bron van inkomsten gezocht worden. De Minister had tevens gesproken van regt van overschrijving en hypotheek. Hoe wilt gij die zoo hoog opvoeren? vraagt hij. Sommen heb ik niet genoemd, maar ik geloof dat, wanneer men zoo ver is gekomen, die sommen vrij aanzienlijk zullen zijn, want daar waar op Java het individueel grondbezit bestaat, gaat het dikwijls van de eene hand in de andere over. Nu wil de Minister gaarne te kennen geven, dat, wanneer men eens tot die invoering overging, waartoe hij nog geen plan heeft, het altijd een eerste vereischte zou zijn, de thans bestaande bepaling te handhaven, dat een Javaan het bezit van zijn grond niet kan verkoopen aan Oostersche of Westersche vreemdelingen. Onder elkander zouden de transmissien wel zoo menigvuldig zijn, dat daarop ook zeer goed een regt ten behoeve van 's lands kas kon gevestigd worden.

Er is sprake geweest van de suikercultuur, waarvan de opbrengst 6 à 7 millioen zou bedragen. Naderhand las de Minister, dat hij zich had vergist, want dat die opbrengst 11 millioen zou zijn. De Minister heeft dadelijk de daarmede belaste ambtenaren een onderzoek doen instellen, en toen is bevonden een bedrag van *f* 4,650,000, dus veel minder dan de Minister als lid der Kamer gegist had.

Nu voegt de Minister er bij dat, wanneer men de dezen morgen door hem ontvangen dépêche inzag, men daaruit zou kunnen zien, hoe noodig het is vrijgeviger te zijn. Men moet, zonder overdrijving, meer voor de bevolking doen.

Die *f* 4,560,000 zijn bovendien *ce qu'on voit* en niet *ce qu'on ne voit pas*, want de algemeene onkosten der suikercultuur loopen op de andere rekening. Het is door den Heer Baud en den geachten afgevaardigde uit Zwolle bij herhaling gezegd, als een bewijs van de goede toepassing van het cultuurstelsel. De Minister heeft voorgeschreven, dat de landrenten niet verhoogd mogen worden, omdat zulk eene verhooging het antidotaal is van het cultuurstelsel. Buiten die regten van hypotheek, die toch wel de laatste zullen zijn, blijft nog over van die som *f* 1,465,000.

De Heer Wintgens repliceert en zegt dat de Minister niet alleen met handigheid maar ook met talent heeft gesproken. Hij volgde, meent spreker, dezelfde taktiek van den vroegeren leider der koloniale oppositie, namelijk, om den strijd over te brengen bij den tegenstander, maar leverde geen defensie van eigen stelsel. Spreker treedt in eene nadere verduidelijking van sommige stellingen zijner vroegere rede. Hij doet uitkomen, dat de Minister behendig den strijd over vrijen arbeid heeft ter zijde gelaten en, terwijl de Minister zeide, dat er niets veranderd zou worden, dan na rijp beraad en medewerking der wetgevende magt, wil de Minister buiten de wet om, dat er met de Javanen regtstreeks zal kunnen gehandeld worden zonder tusschenkomst der dessahoofden. Spr. beantwoordt ook hetgeen de Minister gisteren zeide over den indruk zijner rede, als zou die passen in den raad van zeventienen der O.-I. compagnie, en vraagt hoe men aan die compagnie, onder gansch andere toestanden opgerigt, kan verwijten benadeeling der bevolking, terwijl men zwijgt over de gevolgen van den zoogenaamden vrijen arbeid.

De Heer Groen van Prinsterer treedt in een kort antwoord op de welsprekende philippica des Ministers. Hij zal daarbij het eerst opnemen den persoonlijken aanval des Ministers, ten tweede wijzen op eenige punten der discussie, en ten derde eenige opmerkingen maken over ons constitutionneel staatsregt. — 1°. stelt Spreker op den voorgrond, dat de Minister eene uitnemende koloniale specialiteit is, en brengt hij ook hulde aan zijn karakter en bekwaamheid. De Minister heeft hem echter beschuldigd, dat hij een voorwendsel tot verwerping der begrooting zou hebben gezocht. Spr. ontkent dit; hij heeft alleen gezegd dat hij een voorwendsel tot afstemming zou kunnen zoeken in redenen in de begrooting zelve gelegen. De Minister heeft echter eene soort van inquisitie uitgeoefend over de leden, en daarom zal Spr. thans de beteekenis van zijn votum duidelijk opgeven. Hij wenscht dit dan te hebben beschouwd als een duidelijk blijk van wantrouwen in de beginselen van den Minister. Spr. herinnert zich de woorden van den Heer Baud, dezen morgen door den Minister aangehaald, maar hij herinnert zich ook, dat de Heer Baud hem daarna de hand der verzoening heeft gereikt. Wat betreft het beroep op de Heeren Mackay en Elout, Spr. twijfelt er aan, of de vader van den Heer Elout den Heer van der Palm als zijn trouwe volgeling zou noemen en of deze de beginselen waarin de particuliere teelt geleid moet worden, zou gedeeld hebben. Wat betreft het verbond der Christelijk-historische rigting met de conservatieven, dat verbond bestaat, maar het is op drie voorwaarden gesloten: 1°. dat men de belangen van het Christelijk beginsel in het oog moet houden en daarbij de wezenlijke scheiding van Kerk en Staat op den voorgrond moet stellen; 2°. dat de belangen van den Javaan moeten bevorderd worden en niet alles aan het batig slot moet worden opgeofferd. Spr. heeft daaromtrent zelf gisteren zeer harde waarheden tot de conservatieve partij gerigt en 3°. dat ook voor de particuliere teelt moet worden gezorgd. Op die voorwaarden heeft Spr. het bondgenootschap aanvaard.

2°. Wenscht hij nog te wijzen op eenige bijzonderheden op koloniaal terrein. Het heeft hem getroffen hoe men art. 59 der Grondwet miskend heeft, doordien men de verantwoordelijkheid dekt door deze op de Staten-Generaal te schuiven. De Minister heeft getracht de aandacht van de hoofdkwestie af te leiden. De hoofdzaak is het stelsel der cultures, en of men de bevolking wil kneden naar Europesche theorien en haar ten slagtoffer maken van den Europeschen speculatiegeest.

3°. De constitutionele kwestie. — De Minister zegt: ik ben hier in de Tweede Kamer; als ik in de Eerste Kamer ben zal ik daar spreken. Ik treedt niet in eene vergelijking van de beginselen van de Heeren London, Uhlenbeck en mij. Maar dat is eene geheele isolering van den persoon des Ministers van de kwestie. Is het van mij te vergen, vroeg de Minister, dat ik met den Heer Groen over algemeene politiek zou redetwisten? Neen, maar daarom juist heeft men een hoofd van het kabinet, die zich verklaren kan; dit is te meer wenschelijk omdat de toestand van de verhouding des Ministers tot de Eerste Kamer beneden alle kritiek is. Het geheele land heeft zijne gespannen aandacht op eene eventuele discussie in de Eerste Kamer gevestigd. Niemand in de Eerste Kamer zal anders stemmen dan vroeger, zonder eene duidelijke verklaring van de beginselen des Ministers. Deze begrooting kan spreker ook niet als crediet-wet aannemen, want hij heeft geen vertrouwen in het stelsel. — De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft in November 1852 eene definitie gegeven van een parlementair gouvernement; het is namelijk eene vergadering, waarin van wege de kroon de algemeene volksbelangen met de vertegenwoordiging worden behandeld. Spreker vraagt den Minister van Binnenlandsche Zaken, of dit alsnog zijne meening is.

De Heer Mijer acht zich verpligt het verwijt te wederleggen, dat de Minister tot een deel van de Kamer heeft gerigt, wegens gebrek aan parlementaire courtoisie. Hij had niet gedacht dat de Minister het stilzwijgen van velen en ook van hem spreker als zoodanig zou hebben beschouwd. Het staat natuurlijk ieder lid vrij te spreken of te zwijgen. Maar bovendien, men verwachtte van den Minister dat hij aanvullen zou wat in de Memorie van Beantwoording achterwege gebleven is. In die Memorie heeft de Minister zich vereenigd met de zienswijze van een groot aantal leden, en het gevoelen van het andere deel ter zijde gesteld. Hij gelooft dus dat, zoo hier een verwijt van gebrek aan courtoisie had moeten worden gedaan, dit van hem tegen den Minister had moeten uitgaan. Spreker heeft al hetgeen de Minister vroeger als lid der Kamer gezegd en ook wat hij geschreven heeft, aandachtig nagelezen en daaruit gevonden losse, op zich zelf staande denkbeelden, maar volstrekt geen programma van bestuur. Het is hem daarbij gebleken, dat de Minister in vele opzigten lijnregt tegen hem overstaat, en hij gelooft niet dat de Minister dat alles ter zijde zou willen stellen. De Minister is thans in de gelegenheid geweest zijn gevoelen bloot te leggen. Spreker zal niet veel zeggen over de omstandigheden, waaronder de Minister zijne betrekking heeft aanvaard. Dit alleen moet hij aanmerken dat het zeer vreemd is dat de Minister, die in de hoofdzaken geheel met zijnen voorganger overeenstemt, opgetreden is. Het blijkt toch nu, dat de Minister de zienswijze van zijn voorganger volkomen deelt. Wel bestaat er eenig onderscheid in de onderdeelen, maar de benaming van liberaal is zoo onbestemd, dat hij er niet veel aan hecht. Hij herinnert toch dat een vroeger Minister geene vaststelling van de Indische begrooting bij de wet op den voorgrond plaatste, terwijl zijn opvolger een tegenovergesteld gevoelen voorstond, en toch werden beiden door de liberale partij ondersteund. Gaat men nu na, welke beginselen de tegenwoordige Minister heeft, en wat hij als zijne voornemens heeft blootgelegd, dan moet spreker verklaren dat hij zijne stem aan deze begrooting zal onthouden. Nu zegt men wel: de Minister behoort niet tot de geavanceerde opinie. Maar hij moet vragen, wat een Minister van Kolonien wel meer zou willen doen, als hij was van de zoogenaamde geavanceerde rigting. Wat blijft er over als de Minister uitvoering geeft aan zijne denkbeelden? Spreker gelooft, dat als de Minister wil uitvoeren en toepassen al hetgeen hij gezegd heeft, er dan eene omverwerping zal plaats hebben van al hetgeen er bestaat.

Men zeide ook dat de Minister het cultuurstelsel wil in stand houden, maar dat is geene daad, afhankelijk van zijn vrijen wil, want hij is verpligt art. 56 al. 1 van het Regeringsreglement ten uitvoer te leggen. Wat wordt er echter van het geheele cultuurstelsel, als wij daaraan den bodem inslaan, door het individueel landbezit in te voeren? Nu heeft de Minister in zijne rede van 4 December jl. wel gezegd, dat dit niet tot sociale revolutie leiden zou, omdat er ten deele reeds individueel landbezit bestaat. Maar spreker houdt het daarvoor, dat eene sociale revolutie het onmiddellijk gevolg van de plannen des Ministers zal zijn. Die ontwerpen worden, naar zijne overtuiging, gewraakt door de beginselen, waarop het Regeringsreglement is gevestigd. Spreker is volstrekt niet tegen het invoeren van verbetering in het bestaande stelsel; maar wat de Minister wil uitvoeren, waartegen hij zich zoo sterk mogelijk moet verzetten, dat is eene afwijking van de wet, dat is eene sociale revolutie. Dikwijls spreekt men over de belangen van de Javasche maatschappij in verband met het cultuurstelsel; en dan moet hij zeggen, dat de omwenteling, die men wil doen ontstaan, duurzaam zijn zal; dat de sociale revolutie zal worden gevoeld en tot vernietiging van de Javasche maatschappij zal leiden. Ook hij beroept zich op woorden, geschreven in eenen tijd, toen de liberale beginselen zeer op den voorgrond stonden; waaruit blijkt, dat men het dorpsbestuur beschouwde als een eerste onmisbare schakel, waardoor het Europeesch opperbestuur zich met de Javasche bevolking in aanraking stellen moest. Zoodra het stelsel van den Minister in werking mogt treden, zal er van het bestaande stelsel niets meer overblijven. Men heeft ook gesproken van het batig slot, en van het misbruik, dat de Nederlandsche wetgever daarvan gemaakt heeft. Spreker zal daarop alleen antwoorden: als de Minister van Kolonien zijne beginselen in toepassing brengt, dân zal er geen cultuurstelsel meer bestaan, het consignatiestelsel zal van zelf vervallen, en van batig saldo zal geen sprake meer zijn.

Wat de noodzakelijkheid tot herziening van het stelsel der landrenten betreft, doet Spreker opmerken, dat men, juist met het oog op het cultuurstelsel, de billijkheid heeft betracht om de landrente laag te bepalen. Daarin moest men eene vergoeding vinden voor de bezwaren, die het cultuurstelsel opleverde. Ten opzigte van eene wettelijke regeling der cultures, herinnert Spreker, dat des Ministers voorganger die ook heeft toegezegd, en deze werkelijk eene voordragt gedaan, die door den Minister van Binnenlandsche Zaken in bescherming werd genomen. Het was eene der eerste daden van den tegenwoordigen Minister van Kolonien dat ontwerp in te trekken. Men verkeert thans in het onzekere, welke regeling de Minister zal voordragen. Intusschen heeft de Minister bij den Raad van State een ontwerp tot wijziging van de suikercultuur aanhangig gemaakt, in dien zin, dat de contracten niet meer met de hoofden der dessa's, maar met de inlanders zullen worden gesloten. Spreker komt met nadruk op tegen eene voorspiegeling van wettelijke regeling, terwijl men daarop anticipeert door bij besluit de grondzuilen aan te tasten. Er bestond daartoe geen periculum in more. En hij vreest daarom, dat wij welhaast voor een groot gedeelte der cultuurregeling voor het fait accompli zullen staan. Spreker beantwoordt verder wat de Minister nopens de inzigten van vroegere Ministers en Gouverneurs-Generaal gezegd heeft; herinnert daarbij, dat de Heer J. C. Baud het denkbeeld had het cultuurstelsel van gebreken te zuiveren; brengt hulde aan de verdiensten van graaf van den Bosch en den Heer J. C. Baud, mannen die zulke schitterende rollen hebben vervuld, dat daarop geen smet kan worden geworpen.

Wat aangaat de verhouding van den Minister van Kolonien tot den Gouverneur-Generaal, wat de Minister daaromtrent verkondigd heeft is eigenlijk geen stelsel; maar dit is er toch uit gebleken, dat de Minister zelfs zoo ver wenscht te gaan, om aan een Gouverneur-Generaal de magt toe te kennen, de rigting te bepalen van eenen spoorweg, waarvoor de Staten-Generaal de renten zouden hebben gewaarborgd. Hij meent dat juist die rigting eene kwestie van groot gewigt is, wier vaststelling niet van den Gouverneur-Generaal moet afhangen. Bij de behandeling van de paragrafen der gewisselde stukken, zal hij verder spreken. Hij meent genoeg in het algemeen gezegd te hebben, om zijne stem tegen de begrooting te regtvaardigen. Ten slotte merkt hij op, dat als de Minister van Kolonien uitvoering geeft aan zijne voornemens, hij dan niet alleen den weg van zijn voorganger zal betreden, maar nog veel verder gaan zal dan deze; dat dit leiden zal tot het geboren worden van een staat van verwarring en tot ondermijning van ons gezag in Indie, en dat de nadeelen voor Moederland en Kolonien te voorzien zijn.

De Heer Gevers Deynoot zal een kort woord in het midden brengen naar aanleiding van de opmerking des Ministers, dat Sprekers schildering wat al te zwart was gekleurd. Dit kan hij van het standpunt des Ministers begrijpen; maar toch Spreker heeft zich op feiten beroepen, die hij nog nader releveert. Wat o. a. den slechten toestand der wegen en middelen van vervoer betreft, staaft hij zijne bewering door het rapport van den Heer Stieltjes, die ook veel van het ontbrekende aan de zucht tot opdrijving van het batig saldo toeschrijft. Overigens blijft hij aandringen op eene directe maildienst ter verbinding van het Moederland en de Kolonien.

De Heer van Nispen is bezorgd over het antwoord des Ministers nopens het individueel landbezit. Z. i. is dit eene ingrijping in de Javasche huishouding. Hij wil niet medewerken om den Minister gelegenheid te geven tot het nemen van maatregelen op een weg dien Spreker niet goed acht. Hij beschouwt het individueel landbezit als eene wezenlijke belemmering van het cultuurstelsel.

De Heer Godefroi wenscht kortelijk rekenschap te geven van zijne positie op dit oogenblik tegenover den Minister van Kolonien. Hij kan die niet beter kenschetsen dan door te zeggen: dat als wij formeel het regt hadden onze stem te onthouden, hij dan stellig daarvan gebruik zou maken, en als reden hiervoor zou hij opgeven, dat hij nog niet genoegzame reden heeft tot vertrouwen, en dus niet *voor* de begrooting kan stemmen, maar dat hij ook geen genoegzame reden tot wantrouwen heeft om *tegen* te stemmen. Hij zal nog niet verklaren of hij zijne stem voor of tegen het ontwerp zal uitbrengen, omdat hij opheldering wenscht op een paar punten die nog twijfelachtig en bedenkelijk zijn. Hij is geneigd met den Minister van Kolonien mede te werken om het koloniaal debat van het terrein van algemeenheden op het terrein van praktische toepassing van beginselen over te brengen. Hij verlangt geen wapenstilstand, gelijk de Heer Dirks; integendeel hij verlangt strijd, maar op *praktisch* terrein en stelsel tegenover stelsel. Hoe langer hoe meer komt hij tot de overtuiging dat dit niet geschieden kan alvorens blijke wat het stelsel des Ministers is, en dit kan wederom niet, zonder dat de stelsels zijn geformuleerd in voordragten. Dan eerst zullen wij komen op het terrein van praktische toepassing van koloniale beginselen. Spr. aarzelt niet er bij te voegen dat dit het eenige middel is om het koloniaal debat van het terrein der partijschappen te verwijderen. Maar hij is bereid de wet aan te nemen, onder eene bepaalde voorwaarde: dat er namelijk geene hervorming in de bestaande beginselen zal worden gebragt, zonder medewerking van de wetgevende magt, opdat men later niet sta voor het fait accompli. Zal de Minister die voorwaarde opvolgen? Dat is eene vraag van eerlijkheid, en Spreker heeft geen reden om in de verste verte den Minister van Kolonien te wantrouwen. Maar hij heeft gemeend voornemens te ontwaren, waarvan het gevolg zou kunnen zijn, dat we zouden anticiperen op eene wettelijke regeling. Als voorbeelden hiervan brengt hij de volgende punten bij:

1°. Schijnt de Minister voornemens langs den administratieven weg het beginsel in de verordening van 1838 opgenomen (de tusschenkomst der *hoofden* bij de contracten met particulieren) te doen vervallen, en daarvoor in de plaats stellen de verordening van 1819 (het sluiten van overeenkomsten met particulieren). Spreker beoordeelt het stelsel des Ministers niet; hij zou er zelfs toe overhellen: maar hij wil het debat overbrengen op het terrein der *wetgevende* magt. Hij herinnert dat het geheele debat in de sectien over de cultuurwet daardoor werd beheerscht, en hij wil dus niet de wettelijke regeling vooruitloopen.

2°. Het tweede punt betreft de landrente. Daaromtrent bestaat er twijfel bij hem ten aanzien van de meening des Ministers van Kolonien. Hij gelooft dat eene regeling langs den administratieven weg niet goed zou zijn, want het is eene zaak van diep ingrijpenden aard, eene zaak van inwendige huishouding, welke in naauw verband staat tot het cultuurstelsel. Het is de regeling van de heffing eener belasting, en dus uit dien hoofde reeds het onderwerp voor eene wettelijke regeling, bedoeld bij al. 4, art. 59, der Grondwet.

Op die twee punten wenscht hij te worden gerustgesteld, en daarnaar zal hij zijne stem regelen.

Nadat de discussie over kolonien verdaagd was, vroeg de Minister van Buitenlandsche Zaken het woord om voorlezing te geven van de depêche van Rusland aan het Nederlandsche Hof. Dit stuk zal worden gedrukt.

Hierop is de vergadering gescheiden. — Voortzetting der beraadslagingen morgen ten 11 ure.

EXPLOITATIE DER SPOORWEGEN.

(Vervolg.)

Zoo als hieronder zal blijken, worden enkele spoorwegen van bijzondere maatschappijen in Belgie door den Staat geëxploiteerd. Het zijn zijlijnen, gelegen tusschen de staatsspoorwegen. De bijzondere omstandigheden, waarin deze lijnen verkeerden, of de voorwaarden der concessie, waren daarvan de reden.

In Pruissen heeft de strijd tusschen staats- en particuliere spoorwegen onafgebroken geduurd. Van 1834 tot 1842 werd in Pruissen de bouw en de exploitatie der spoorwegen aan bijzondere personen overgelaten, maar stelde de Staat eene voorwaarde, met het doel dat de spoorwegen ten slotte het eigendom van den Staat werden. Toen deze ondernemingen niet de geldelijke voordeelen hadden opgeleverd, welke daarvan waren verwacht, en de vrees ontstond, dat zelfs de spoorwegen, die ontwijfelbaar noodig waren, niet konden worden gebouwd, besloot de Staat in 1842 tusschen beide te komen. Hoewel de Regering erkende, dat zij de voorkeur gaf aan den bouw van Staatsspoorwegen, was het uit hoofde van den staatkundigen toestand, waarin de Regering zich tegenover het volk bevond, moeijelijk daarvoor eene leening te sluiten. Zij besloot daarom aan de spoorweg-ondernemingen eene matige rente te waarborgen. De Stenden bewilligden daarin, onder uitdrukkelijke bepaling, dat de Regering stellig moest verklaren, dat zij nu of later geene spoorwegen meer voor rekening van den Staat zou maken. Deze maatregel had eenen gunstigen uitslag en vele spoorwegen werden dien ten gevolge gebouwd. De Staat waarborgde over een kapitaal van 31,650,000 thl. 3½ percent rente en nam voor 6,164,000 thl. aan aandeelen. Maar daarbij waren tevens maatregelen genomen en voorwaarden gesteld, waardoor de spoorwegen ten slotte eigendom van den Staat zouden worden. Ook werd bepaald dat, indien de inkomsten van een spoorweg zoo laag waren, dat de Staat gedurende vijf achtereenvolgende jaren betalingen moest doen voor de gewaarborgde rente, of wel dat die betaling in één jaar meer dan 1½ pCt. bedroeg, de Regering de exploitatie zoo lang zou overnemen, totdat de zuivere winst gedurende drie achtereenvolgende jaren 3½ pCt. had bedragen.

Op het einde van 1847 waren er 9 spoorwegen, lang te zamen 199 Duitsche mijlen, met ondersteuning van den Staat, en 19, lang te zamen 220 Duitsche mijlen, zonder die ondersteuning gebouwd. De Tweede Kamer gaf, in tegenstelling met de uitspraak van de Stenden in 1842, te kennen, dat het doel der Regering moest zijn, alle spoorwegen eigendom van den Staat te maken, en dat van elke gunstige gelegenheid tot bereiking van dat doel gebruik moest worden gemaakt. Van den ongunstigen toestand van vele particuliere spoorwegen maakte de Regering tot 1857 gebruik, om op grond der voorwaarden van concessie de exploitatie in handen te krijgen. Het gelukte met verscheidene lijnen; deze zijn de particuliere door den Staat geëxploiteerde spoorwegen.

Nadat alzoo in Pruissen gedurende vele jaren twijfel had bestaan: wat beter zij, exploitatie door den Staat of door particulieren, geraakte de Staats exploitatie ten slotte op den achtergrond. Hoe de meening is veranderd, blijkt duidelijk uit het besluit, den 1sten Augustus jl. door de Pruissische Kamer van Afgevaardigden genomen, vooral wanneer daarbij wordt overwogen, dat de Pruissische Kamer vroeger zelve aan Staatsspoorwegen de voorkeur gaf. Op het voorstel der afgevaardigden Michaëlis en Lette werd het volgende met algemeene stemmen aangenomen:

1. „Dass die Königliche Staatsregierung den eigenen Bau und Betrieb von Eisenbahnen durch den Staat künftig nur da für zulässig erachten werde, wo dies durch allgemeine politische Rücksichten, oder durch den besonderen Verhältnisse der einmal bestehenden Staatsbahnen volständig und unzweifelhaft gerechfertigt ist;

2. „dass die Konigliche Staatsregierung durch einne von allen monopolistischen Rücksichten freie Politik bei Concessionirung von Privatbahnen, ferner durch eine Rechte und Pflichte der Eisenbahn Gesellschaften völlig sicher stellende Reform des Eisenbahngesetzes von 3 November 1838 der Unternehmungsgeist fur Eisenbahnbauten entfesseln werde."

Oostenrijk heeft, zoo als bekend is, zijne Staatsspoorwegen aan bijzondere maatschappijen verkocht.

In Rusland, Italie, Zwitserland en Spanje worden de spoorwegen door particulieren geëxploiteerd.

In Engeland en Frankrijk worden alle spoorwegen door particulieren geëxploiteerd. Dit is, wat dit laatste land betreft, een groot bewijs ten gunste van deze exploitatie, omdat dit punt aldaar herhaaldelijk en breedvoerig in de Wetgevende Vergaderingen is besproken, en omdat de aanleg van spoorwegen in dat land op allerlei wijze door den Staat is bevorderd, en deze zich daarvoor geene geringe geldelijke opofferingen heeft getroost. Indien in Frankrijk de meening niet zoo bepaald ten voordeele van particuliere exploitatie ware geweest, dan zou in dit Rijk, waar de bemoeijing der Regering zoo groot is, zeker de Staats-exploitatie zijn ingevoerd. Maar juist dáár zijn door de bekwaamste mannen de nadeelen der Staats-exploitatie krachtig aangetoond.

In Noord-Amerika en Engelsch Indie worden de spoorwegen door particulieren geëxploiteerd.

Uit dit overzigt zal de gevolgtrekking mogen gemaakt worden, dat, uitgenomen in Belgie en in een gedeelte van Duitschland, de Staat nergens spoorwegen exploiteert; dat dit in Belgie echter reeds voor het grootste aantal mijlen spoorweg door particulieren geschiedt; dat in Pruissen de publieke meening gedurende geruimen tijd voor de exploitatie van den Staat is geweest, maar nu van een tegenovergesteld gevoelen is geworden; dat eindelijk in Duitschland het aantal mijlen van particuliere exploitatie verre overtreft dat, hetwelk door den Staat wordt geëxploiteerd.

(*Wordt vervolgd.*)

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD.